

Rauman seminaarimäen rakennusinventointi ja kulttuuriympäristöselvitys

Olli Joukio 2020

Sisällys

1. Johdanto	2
1.1. Inventoinnin lähtökohdat	2
1.2. Kaavatilanne	2
1.3. Arvottaminen	6
2. Rauman seminaari	7
2.1. Seminaarin historiaa	7
2.2. Alueen ominaispiirteet ja arvot	16
3. Rakennukset	21
3.1. Päärakennus	21
3.2. Harjoituskoulu / kirjasto	29
3.3. Johtajan asuinrakennus / hallintorakennus	38
3.4. Verstasrakennus - "Artika"	46
3.5. Paja	51
3.6. Tuulimylly	54
3.7. Tornirakennus	56
3.8. Puutarhurin rakennus	61
3.9. Ruokala	64
3.10. Teknika	68
3.11. Teletalo	72
Lähdeluettelo	74

Kannen kuva: Seminaarimäki kuvattuna nykyisen Seminaarikadun suunnasta 1900-luvun alussa. (Valokuva Finna.fi, Museovirasto-musketti.)

1. JOHDANTO

1.1. Inventoinnin lähtökohdat

Rauman historiallisesti merkittävä seminaarialue kuuluu 1800-1900-lukujen vaihteen valtiolliseen rakennusprojektiin sekä yleisten rakennusten ylihallituksen näihin aikoihin suunnittelemiin seminaareihin. Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY) kuuluvan hyvin hoidetun ja puistomaisen Seminaarimäen alueella ollaan toteuttamassa asemakaavamuutosta. Yliopisto on tiivistänyt toimintaansa ja osa alueen rakennuksista on jäänyt tyhjilleen. Alueen ja rakennukset omistaa Suomen Yliopistokiinteistöt Oy ja päävuokralaisena toimii Turun yliopisto, jonka alaisena Rauman Opettajankoulutuslaitos on toiminut 1970-luvulta lähtien. Vuonna 1896 perustettu Rauman seminaari on Turun yliopiston pisimpään yhtäjaksoisesti toiminnassa ollut yksikkö. Seminaarin puutarha on maamme viimeinen edelleen käytössä oleva seminaaripuutarha. Seminaarimäen alueen vuosisadan vaihteen rakennuskanta on säilynyt pääosin hyvin, kuten myös 1950-60-lukujen voimakkaan muutosvaiheen rakennuskanta, joka muodostaa ruokalarakennusta lukuun ottamatta tavallaan oman kokonaisuutensa alueen luoteiskulmaan Karjalankadun varrelle.

Tyhjilleen jääneet rakennukset ovat vuonna 1899 valmistuneet entinen seminaarin johtajan asuinrakennus ja seminaarin vanha verstarsrakennus sekä 1900-luvun alussa valmistunut paja. Näiden rakennusten käyttötarkoitukseen on tulossa muutoksia ja eräänä vaihtoehtona on esitetty entisen johtajan asuinrakennuksen sekä verstarsrakennus ”Artikan” muuttamista asuinkäyttöön. Muutos saattaa vaikuttaa myös kiinteistön piha-alueeseen esimerkiksi mahdollisten paikoitusjärjestelyjen suhteen.

Tämän inventoinnin sekä raportin on toteuttanut FM Olli Joukio huhti-toukokuussa 2020. Työn ohjaajina toimivat kaavoitusarkkitehti Jouni Mäkinen Rauman kaupungin kaavoituksesta sekä rakennustutkija Liisa Nummelin Satakunnan Museosta. Inventointi toteutettiin lähtökohtaisesti asemakaavatasolla ja siinä käytettiin menetelmänä kenttätutkimusta, valokuvausta sekä arkistotyöskentelyä. Arkisto- ja kirjasto-työskentelyyn vaikutti hieman inventointihetkellä vallinneen pandemian aiheuttamat rajoitukset.

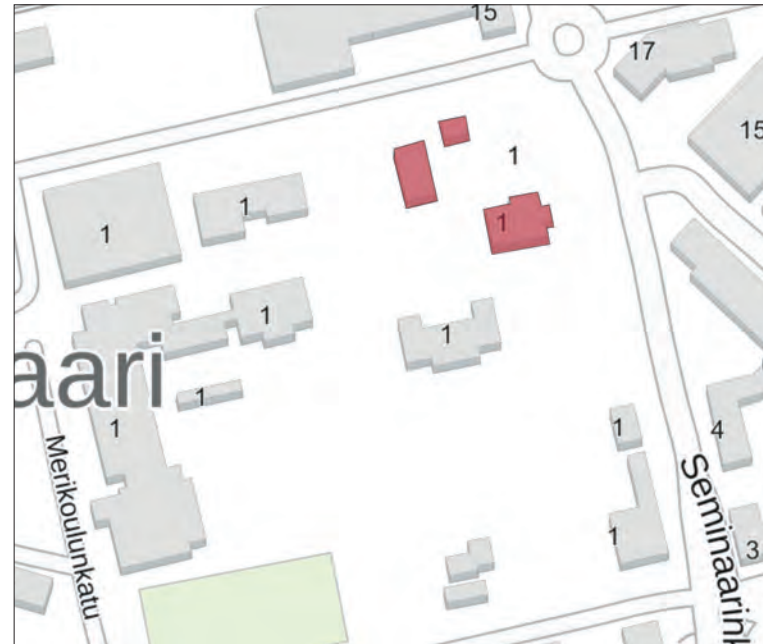
Selvitystyön yhteydessä käytiin läpi seminaarialueen 1800-luvun lopulta 1970-luvun alkuun valmistunut rakennuskanta eli ainoastaan 1990-luvulla valmistunut normaalikoulun uudisosa jäi inventoinnin ulkopuolelle. Alueen vanhempi rakennuskanta on säilynyt iäkkäämmän rakennuskannan osalta hyvin ja ainoastaan kaksi ulkorakennusta ja alkuperäinen puutarhurin rakennus ovat hävinneet jo 80-90 vuotta sitten. Rakennusinventoinnin lisäksi selvitetiin alueen käyttöhistoriaa lähinnä puutarha-alueen kehitysvaiheiden ja laajuuden kautta. Lähteenä toimivat sekä Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkistossa sekä Kansallisarkistossa säilytettävät ra-

kennuspiirustukset. Lisäksi käytiin läpi mahdollisuuksien mukaan aluetta koskeva vanha valokuvamateriaali sekä karttamateriaali ja ilmakuvat.

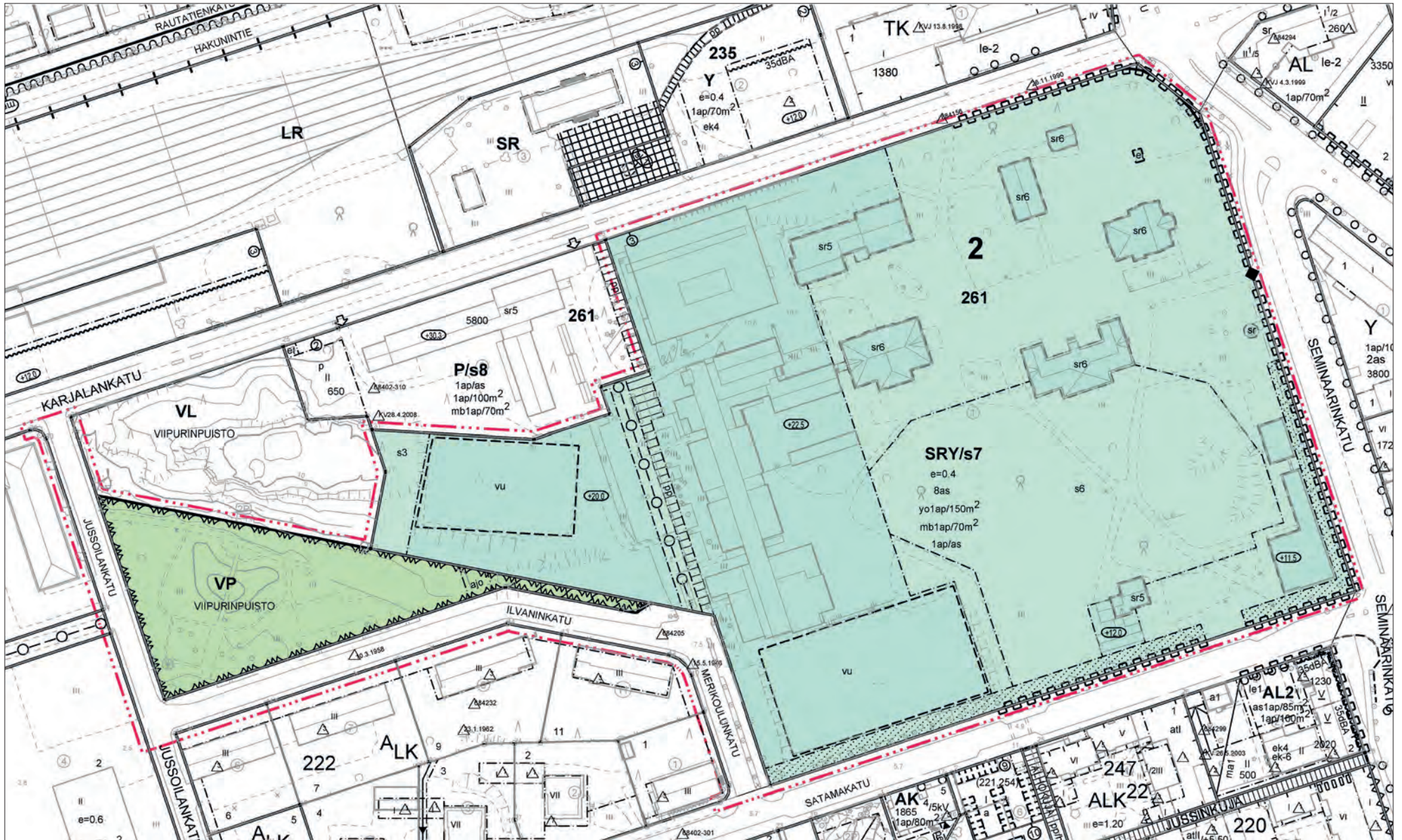
Merkittävimpana taustalähteenä toimi julkaisematon Anna Nurmi-Nielsenin toteuttama erittäin perusteellinen ja kattava, mutta ilmeisesti osittain keskeneräiseksi jäänyt ja julkaisematon rakennushistoriallinen selvitys seminaarin iäkkäämmästä rakennuskannasta. Kyseinen inventointi on luettavissa Museoviraston kulttuuriympäristöjen palveluikkunassa Kyppi.fi:ssä. Nurmi-Nielsenin selvitystyö oli tehty vuonna 1996, joten sitä ei enää voinut pitää kaavoitusta ajatellen ajantasaisena. Seminaarin rakennuksista ei ole tehty muita rakennusinventointeja.

1.2. Kaavatilanne

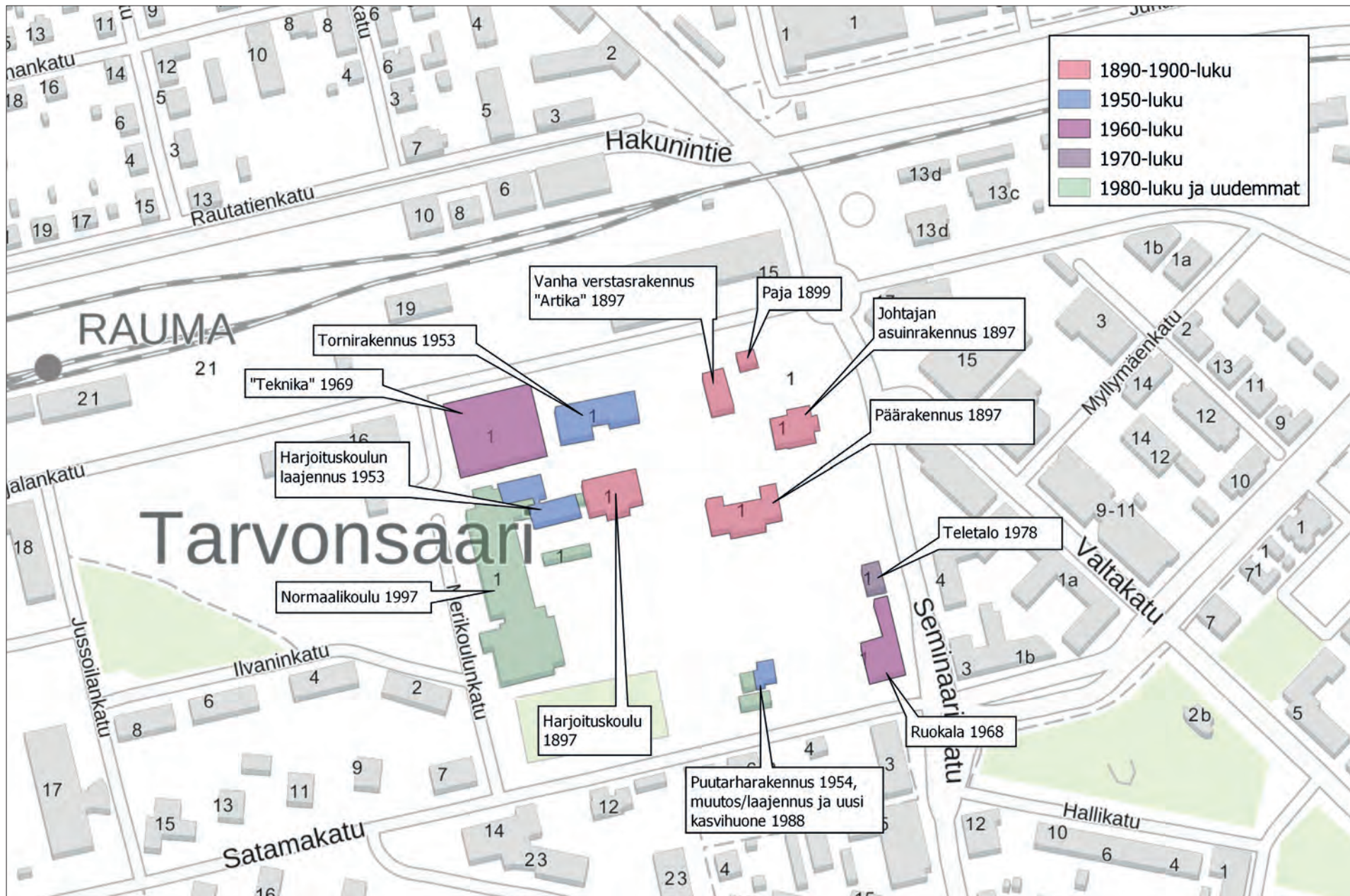
Alueella on voimassa asemakaava vuodelta 2009, jossa seminaarin alue on SRY-merkinnällä osoitettu rakennussuojelualueeksi, joka on tarkoitettu yleisiä rakennuksia varten. Seminaarimäen rakennuksista 1800-1900-lukujen vaihteessa valmistuneilla päärakennuksella, entisellä johtajan asunnolla, verstarsrakennuksella, pajalla ja harjoituskoulun alkuperäisellä osalla on kaavassa sr-6 merkintä: *Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen nojalla suojeltu rakennus, jonka kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot tulee säilyttää. Korjaustöiden sekä käyttötarkoituks- ja muiden muutosten suunnitelmista on neuvoteltava Museoviraston kanssa.* 1950-luvulla valmistunut ns. ”tornirakennus” sekä puutarhurin rakennus on kaavassa osoitettu merkinnällä sr5: *Suojeltava rakennus, jonka kaupunkikuvan kannalta merkittävät kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot tulee säilyttää. Rakennusta on hoidettava ja korjattava siten, että julkisivun alkuperäiset yksityiskohdat ja materiaalit säilytetään.* Tontin eteläosasta on kaavassa osoitettu alue s6 merkinnällä, jonka mukaan se on *Suojeltava alueen osa, jonka luonne seminaarin puutarhana tulee säilyttää.* Seminaarialueella oleva, paikalle 1950-luvulla siirretty tuulimylly on kaavassa sr-merkinnällä. Sen sijaan 1950-luvulla valmistuneella ja tyylillisesti hyvin säilyneellä harjoituskoulun laajennusosalla ei ole suojelumerkintää, kuten ei myöskään 1960-luvulla suunnittelulla aikansa selkeäpiirteistä modernismia edustavalla ”Teknika” rakennuksella. Alueen rakennuskantaan kuuluu myös 1990-luvun loppupuolella valmistunut Normaalikoulun kookas uudisrakennus sekä aivan hiljattain alueen länsipuolelle valmistunut ns. ”Pikkunorssi”, jotka jäivät tässä yhteydessä inventoinnin ulkopuolelle.

Yliopiston tiivistettyä toimintaansa, on entinen johtajan asuinrakennus (yläkuva), seminaarin vanha verstarakennus sekä paja (oikea yläkuva) jääneet vajaakäytölle. Uutta käyttöä suunnitellaan myös verstarakennuksen vieressä sijaitsevalle pajalle.

Alueen toistaiseksi voimassa oleva asemakaava vuodelta 2009. (Kartta Rauman kaupungin kaavoitus)

Seminaarialueen rakennusten ikäjakauma suunnitteluajankohdan mukaan. Kartasta puuttuvat alueen itälaidalla sijaitseva paikalle 1950-luvun puolivälissä Pyhärannasta siirretty tuulimylly sekä aivan hiljattain valmistunut varhaiskasvatuksen opettajien harjoittelupaikka "Pikkunorssi", joka sijaitsee Merikoulunkadun länsipuolella osapuilleen kartalla näkyvän Normaalikoulun infokyltin kohdalla.

1.3. Arvottaminen

Rakennetulla kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan rakennuksia ja rakennettuja alueita sekä alueisiin liittyvää yhdyskuntarakennetta, kuten puistoja ja puutarhoja. Lisäksi siihen kuuluvat myös muinaisjäännökset ja kulttuurimaisema. Kyse on yhteisestä elinympäristöstämme, jonka viihtyisyyden kannalta on keskeistä, että alueen ominaisluonne ja historia säilyvät näkyvinä ja ymmärrettävinä. **Kulttuuriympäristöä ja rakennusperintöä luokitellaan Suomessa valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti merkittäväksi.**

Rakennetun kulttuuriympäristön arvottaminen on määritelty mm. Hallituksen esityksessä laiksi rakennusperinnön suojelemiseksi (HE 101/2009), mitä määritellyä voidaan soveltaa muutoinkin, kuin ko. lain perusteella rakennusperintöä suojeltaessa. Arvottaminen tarkoittaa kohteiden kulttuurihistoriallisen ominaisluonteen analysointia ja suhteuttamista laajempaan, esimerkiksi alueelliseen kokonaisuuteen, rakennustyyppin historiaan tai historialliseen ilmiöön, näin tunnistettavien merkitysten arviointia sekä kohteen erityispiirteisiin ja arvoihin perustuvien vaalimis- tai suojelutavoitteiden määrittelyä. Tässä inventoinnissa arvottamisessa on sovellettu *Lakia rakennusperinnön suojelemiseksi* (498/2010), jonka tavoitteena on turvata rakennetun kulttuuriympäristön ajallinen ja alueellinen monimuotoisuus, vaalia sen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä edistää kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Arvottaminen perustuu aina kenttätöiden ja tutkimuksen avulla kerättyyn tietoon. Pelkästään kohteen ikä, yleinen mielipide tai taloudelliset tekijät eivät ole perusteena kohteen arvottamiseen.

Lain mukaan rakennus voi olla arvokas rakennushistorian, rakennustaiteen tai -tekniikan, ympäristöarvojen tai siihen liittyvien tapahtumien ja käytön kannalta, miltä pohjalta tässä inventoinnissa rakennusten ja niiden ympäristön merkittävyyden arvioimiseksi sovelletaan seuraavia arvoja:

Historiallisesti arvokas

- Kohde havainnollistaa siihen liittyviä yhteiskunnallisia tai elinkeinohistoriallisia arvoja.

Rakennushistoriallisesti arvokas

- Rakennus on oman aikakautensa rakennustavan tyyppillinen tai innovatiivinen edustaja ja rakennuksen rakennustaiteelliset ja tekniset kokonaisuudet, ominaispiirteet ja osat ovat hyvin säilyneet.

Rakennustaiteellisesti arvokas

- Rakennus on edustava tai laadukas esimerkki aikakautensa arkkitehtuurista tai tun-

netun suunnittelijan tuotantoa.

Kaupunkikuvallisesti arvokas

- Kohteen sijainti on kaupunkikuvallisesti merkittävä: se on merkittävä osa katu- tai kaupunkinäkömää tai kiintopiste näkymässä.

Arvojen määrittelyssä soveltuvia kriteereitä ovat rakennuksen harvinaisuus, tyyppilisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus ja historiallinen kerroksellisuus.

Jokaisella alueella ja kohteella on kuitenkin omat erityispiirteensä ja arvottamisohjeet eivät välttämättä sovellu sellaisenaan. Alueen ominaispiirteiden hyvä ymmärtäminen on ensiarvoisen tärkeää, koska arvot määräytyvät aina paikallisesta näkökulmasta käsin.

Rauman Seminaarimäki kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY). Valtioneuvoston valtakunnallisia alueidenkäyttöavoitteita koskeva 1.4.2018 voimaan tullut päätös edellyttää, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot, kohteiden alueellinen monimuotoisuus ja ajallinen kerroksisuus turvataan maakuntien suunnittelussa ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan suomalaisen kulttuuriympäristön kokonaisuus perustuu viranomaisten laatimiin valtakunnallisiin inventointeihin, jotka koskevat valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY) ja valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita.

Tässä inventoinnissa rakennusten arvioinnin pääkriteerinä on seminaarirakennusten sekä alueeseen liittyvien talousrakennusten hyvä säilyneisyys, ts. alkuperäinen rakennusajankohta sekä tyylilliset yksityiskohtat olivat säilyneet ja mahdollisesti toteutetut muutokset olivat iäkkäitä. Kaava-alueen rakennuskannasta on inventoitu ja arvoitettu kaikki seminaarin toimintaan historiallisesti liittyvät rakennukset paitsi 1990-luvulla valmistunut normaalikoulun uudisrakennus. Alueen ja rakennusten arviointi on käyty läpi sekä raportin tekijän että Satakunnan Museon rakennustutkija Liisa Nummelinin toimesta.

Seminaarimäkeä alueena on arvioitu lähtökohtaisesti toisaalta sen valtakunnallisten arvojen pohjalta, mutta myös etenkin toiminnallisesti historiasta käsin, ts. kuinka hyvin alueen eri ikäiset seminaariympäristöä koskevat muutokset ovat säilyneet ja mitä niistä tulisi vaalia.

Raportissa on tuotu esiin sekä seminaarin ympäristön sekä siihen kuuluvan rakennuskannan historia, ominaispiirteet ja arvot sekä paikoin myös suosituksia kaavoi-

Päärakennus ja seminaarin johtajan asuinrakennus 1900-luvun alussa. (Valokuva Finna.fi, Museovirasto-musketti).

tukseen liittyen. Nämä ovat kuitenkin ainoastaan suosituksia ja varsinaiset suojeluun liittyvät päätökset jäävät varsinaiseen kaavoitustyöhön. Alue sekä siihen liittyvät rakennukset ovat käsitelty ja arvotettu erikseen jäljempänä.

2. RAUMAN SEMINAARI

2.1. Seminaarin historiaa

Kansakoulunopettajien koulutuksen alkuvaiheet liittyvät kansakoulun syntyhistoriaan. Suomen ensimmäinen opettajakoulutusseminaari perustettiin Jyväskylään vuonna 1863 ja ensimmäiset opettajat valmistuivat seminaarista vuonna 1866, eli samana vuonna kuin kansakouluasetus astui voimaan. Jyväskylän seminaari oli tarkoitettu suomenkielisille nais- ja miesopiskelijoille. Vuonna 1873 perustettiin ruotsinkielisille seminaarit sekä Tammisaareen että Uuteenkaarlepyyhyn. Tammisaaren seminaari oli tarkoitettu naisille ja Uudenkaarlepyyn miehille. Vuonna 1880 perustettiin suomenkielinen naisille ja miehille tarkoitettu Sortavalan seminaari. Näissä maan vanhimmissa seminaareissa toimi Uno Cygnaeuksen oppien mukaisesti sekä

sisäoppilaitos että lastentarha.

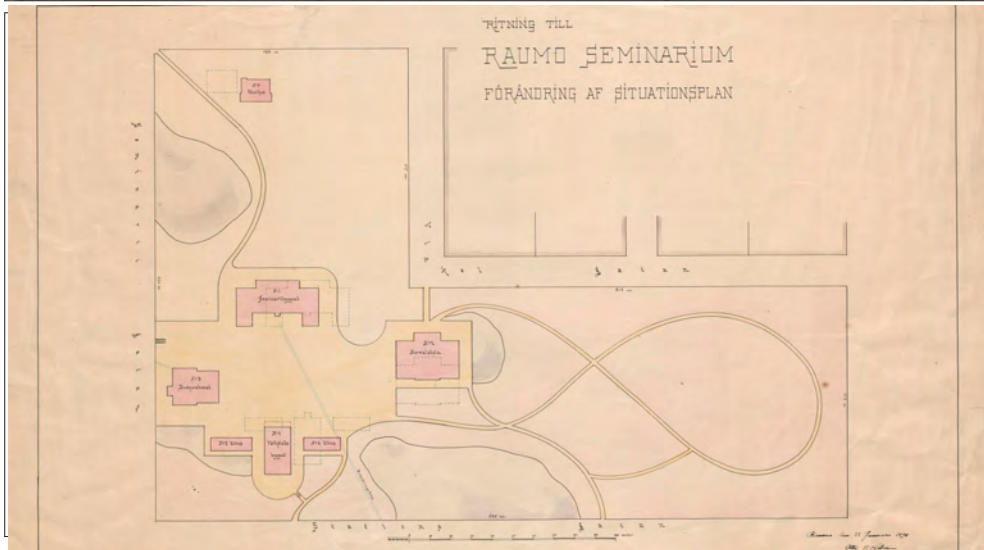
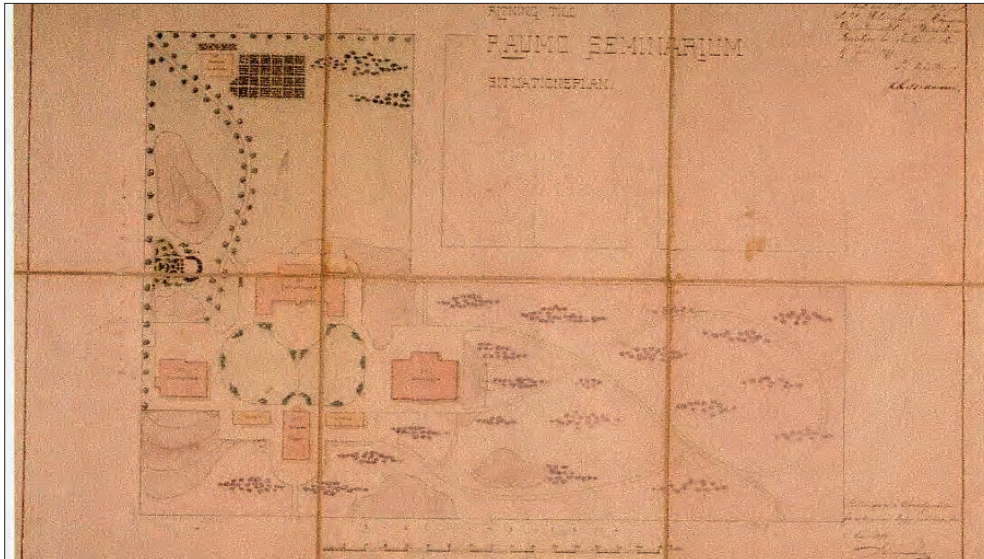
Rauman seminaarin syntyhistoria liittyy seminaarilaitoksen toiseen vaiheeseen 1800-1900-lukujen vaihteeseen, jolloin vuonna 1896 perustettiin Raumalle miesseminaari ja Raaheen naisseminaari. Vuosisadan vaihteessa perustettiin vielä Heinolan naisseminaari (1899) sekä Kajaanin miesseminaari 1900. Nämä toisessa vaiheessa perustetut seminaarit pyrittiin sijoittamaan mahdollisimman kauaksi alkuperäisistä seminaareista.

Kolmannessa vaiheessa perustettiin kolme alakouluseminaaria Suistamoon (1918), Hämeenlinnaan (1919) ja Tornioon (1921). Vuonna 1921 valtiollistettiin myös Vaasan ruotsinkielinen seminaari. Jyväskylän seminaari muutettiin vuonna 1934 kasvatustieteelliseksi korkeakouluksi (myöhemmin yliopistoksi) ja samalla seminaarien opiskelijavalinnoissa ylioppilastausta vakiintui. Seminaarit kouluttivat kansakoulunopettajia aina peruskoulun tuloon asti. Vuoden 1971 opettajakoulutuslain ja kaksi vuotta myöhemmin voimaan astuneen asetuksen myötä seminaarit lakkautettiin ja opettajakoulutus siirrettiin yliopistoihin. Vuonna 1974 Jyväskylän lisäksi perustettiin kasvatustieteelliset tiedekunnat Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun yliopistoihin. Seminaarit jatkoivat kasvatustieteellisten tiedekuntien opettajakoulutuslaitoksina ja Rauman seminaari liitettiin vuonna 1975 osaksi Turun yliopistoa. Ruotsinkielisestä opettajakoulutuksesta ryhtyi vastaamaan Åbo Akademi.

Vuonna 2010 Turun ja Rauman opettajakoulutuslaitokset yhdistettiin yhdeksi laitokseksi ja Rauman opettajakoulutuslaitos lakkasi hallinnollisesti itsenäisenä laitokseksi.

Rauman seminaari

1800-luvun lopulla seminaareista valmistuneiden opettajien määrä ei riittänyt kattamaan vuotuista tarvetta ja opettajista oli jatkuvasti pulaa ja moni kansakoulu oli epäpätevän opettajan hoidettavana. 1890-luvulla otettiin esille kahden uuden suomenkielisen seminaarin perustaminen ja näistä ainakin toinen oli tarkoitus sijoittaa eteläiseen Suomeen. Raumalla oltiin jo varhain tietoisia näistä hankkeista ja kysymys seminaarin perustamisesta tuli ajankohtaiseksi vuonna 1895. Rauman kaupunki oli kosiskellut uutta oppilaitosta lupaamalla sille ilmaisen tontin, antamalla harjoituskoululle vuokralle jokirannan vanhan ala-alkeiskoulun sekä vuosittaisen 5000 markan avustuksen 40 vuoden ajan. Summa oli merkittävä, mutta Raumalla ajateltiin, että seminaari kaunistaisi kaupunkikuvaa ja tekisi siitä keskuksen, jonne hakeuduttaisiin kauempaakin. Haluttiin myös, että sivistyneistö oppisi tuntemaan Rauman yhtenä suomalaisen kulttuurin kehtona. Seminaarin opettajat ja oppilaat toisivat myös kaupungille tuloja. Lopulta Rauma myös sai seminaarinsa kielipolitiikan, hyvän sijaintinsa ja edullisten elinkustannustensa ansiosta.

Seminaarialueen asemapiirros vuoden 1897 piirustuksissa sekä vuonna 1898 toteutetussa muutospiirustuksessa. L-kirjaimen mallisella tontilla alkuperäisessä piirustuksessa rakennusten sijoittelu on symmetrinen. Rakennusten paikkoja jouduttiin lopulta hieman siirtämään alemmassa kuvassa esitetyille paikoilleen. Alkuperäinen puutarha-alue sekä puutarhurin rakennus sijaitsivat tontin eteläosassa nykyisillä paikoillaan. Asemapiirroksessa erottuvat verstaserakennuksen molemmin puolin sijainneet puiset ulkorakennukset. Pajarakennus toteutettiin hieman myöhemmin. Pajarakennuksen valmistuttua alueen pohjakaava säilyi aina 1930-luvulle saakka. (Ylempi asemapiirros vuoden 2009 kaavaselistuksesta, alempi Kansallisarkisto. Kuvissa pohjoinen alhaalla.)

Rauman seminaarista tuli suosittu opiskelupaikka lähiseudun ja maakunnan nuorille miehille. Koska seminaariin ei vaadittu ylioppilastutkintoa, saapui suuri osa alkuajoien opiskelijoista maaseudulta varsin vaatimattomista oloista. Vuosisadan alussa suuri osa oppilasta oli maaseudun talollisten ja torppareiden lapsia. Seminaari jäi kuitenkin melko vieraaksi paikallisille ja vuoteen 1911 mennessä seminaarista valmistuneesta 362 opiskelijasta ainoastaan 14 oli ollut kotoisin joko Raumalta tai maalaiskunnasta.

Rauman seminaari aloitti toimintansa 28.8.1896 väliaikaisissa tiloissa siihen saakka, kunnes uusi seminaarialue valmistui. Seminaarissa oli yksi luokka ja seminaarin johtajana toimi Sortavalan seminaarista tehtävään siirretty (Karl) Oskar Hynén (vuodesta 1905 Hynninen). Seminaarin tulevaisuudeksi ehdotettiin joko Myllymäkeä tai Kaivopuistoon johtavan tien varressa olevaa aluetta. Kouluylhallituksen ylitarkastaja W. Floman tarkasti ehdotetut alueet yhdessä Yleisten töiden ylihallituksen arkkitehdin (Johan) Jacob Ahrenbergin ja seminaarin johtaja Hynénin kanssa ja he päätyivät lopulta Myllymäkeen, joka oli kaavoitettu, mutta rakentamaton.

Seminaarialueen kehittyminen

1800-luvun loppupuolella Rauman rakennettu alue käsitti käytännössä nykyisen Vanhan Rauman alueen. Tarvonsaaren alue ja Myllymäki olivat vielä rakentamattomia, mutta mäen vieressä nykyisen Valtakadun ja Seminaarikadun risteyksen paikalla oli ollut asutusta. Myllymäki oli lähinnä avokalliota, jota peitti siellä täällä metsälämpäre tai pieni niitty ja se erottui selkeästi korkeampana maaston kohtana ympäröivien peltöjen ja niittyjen keskellä. Kalliolla oli useita tuulimyllyjä, joista paikka oli saanut nimensä.

Seminaaria koskevassa ensimmäisessä asemapiirroksessa, joka on päivätty 9.3.1897 ja allekirjoitettu Yleisten rakennusten ylihallituksen pääjohtajan Sebastian Gripenbergin ja arkkitehti Jacob Ahrenbergin toimesta, tontti oli pohjakaavaltaan L-mallinen ja rakennukset olivat sijoitettu symmetrisesti tontin kulmaan. Rakennusten väleihin oli merkitty symmetrisyyttä korostavia istutuksia ja käytäviä. Rakennusten sijoittelu vastasi pääpiirteiltään nykyistä, mutta oli symmetrisempää. Päärakennusta vastapäätä merkityn verstaserakennuksen molemmin puolin oli ulkorakennukset. Kasvihuone oli sijoitettu nykyiselle paikalleen tontin etelälaidalle suunnitellun puutarhan keskelle. Tontin länsiosa oli mahdollisesti tarkoitus jättää tässä vaiheessa luonnonvaraisempaan tilaan.

Alueen kaduista ainoastaan Valtakatu oli avattu. Rehtori Hynénillä oli oma ehdotuksensa, miten tontin rajat vedettäisiin, mutta arkkitehti Ahrenberg ei noudattanut näitä ehdotuksia. Rehtori näki, että esimerkiksi seminaarin puutarhalle osoitettu tila oli riittämätön ja maaperältään sopimaton. Seminaarimäellä ainoa puutarhan paikaksi soveltuva alue oli tontin eteläosassa, joka oli kalliainen ja osin vetistä alhoa.

Yleisten rakennusten ylihallitus oli laatinut seminaarirakennuksille luonnospii- rustukset ja jätti ne kouluylihallituksen edustajalle Flomanille lokakuussa 1896. Piirustukset oli allekirjoittanut arkkitehti Jacob Ahrenberg. Floman ehdotti, että raken- nukset toteutettaisiin näiden luonnosten mukaisesti. Senaatti hyväksyi Myllymäen seminaarin paikaksi 27.6.1897 ja myönsi samalla varoja rakennustöiden aloittami- seksi.

Rakennusten sijoituspaikat muuttuivat hieman sen jälkeen, kun rakennuspaikat oli tarkastettu paikan päällä. Uuden asemapiirroksen suunnitteli arkkitehti Otto F. Holm. Rakennusten sijaintipaikat vastasivat nykyistä, mutta täydellinen symmetrisyys oli hieman kärsinyt. Päärakennuksen, harjoituskoulun, verstaan ja ulkorakennusten pai- kat olivat hieman siirtyneet, ja ne eivät sijainneet enää aivan samassa linjassa. Semi- naarin johtajan asunto oli sen sijaan pysynyt alkuperäisellä paikallaan. Verstaan mo- lemmin puolin oli edelleen länsi-itä -suuntaiset ulkorakennukset. Rakennusten väliin jääneen piha-alueen symmetrisistä istutuksista luovuttiin tässä vaiheessa ja piha-alue oli merkitty yhtenäiseksi kentäksi. Myös kasvihuoneen paikkaa oli siirretty hieman lännemmäksi. Tonttia risteilevä käytäväverkosto oli säilynyt.

Ensimmäisen vaiheen rakennustyöt, jotka käsittivät päärakennuksen, normaali- koulun, rehtorin asunnon, työpajan, kasvihuoneen ja ulkorakennuksen, käynnisty- vät syksyllä 1897 ja urakoitsijana toimivat E.V. Lindén ja J. Rantanen. Työt etenivät nopeasti ja päärakennus sekä yksi ulkorakennuksista oli käyttökunnossa jo vuoden 1898 elokuussa. Rakennustyöt valmistuivat ulkovoorausta lukuun ottamatta johtavan arkkitehdin ja urakoitsijoiden tarmokkuuden ansiosta siitäkkin huolimatta, että työ- voimatilanne oli äärimmäisen vaikea ja toimitukset myöhästelivät. Lisäksi seminaarin johtaja Hynénillä oli suuria vaatimuksia.

Muut ensimmäisen vaiheen rakennuksista valmistuivat vuoden 1899 aikana. Vuon- na 1899 valmistui verstarakennuksen koillispuolelle tiilirunkoinen pajarakennus. Samana vuonna valmistui verstarakennuksen ja päärakennuksen väliin puuraken- teinen ulkorakennus, jossa oli erillisiä puuliiterteitä johtajan asuntoa, päärakennusta, normaalikoulun esimestä ja seminaarin vahtimestareita varten sekä käymälät semi- naarin sekä normaalikoulun johtajille. Tontin etelälaidan puutarhan yhteyteen sama- na vuonna valmistunut rakennus käsitti viistokattoisen lasisen kasvihuoneen sekä huoneen ja keittiön asunnon sekä työhuoneen puutarhurille.

Seminaarin rakennukset

Seminaarin alkuperäiset rakennukset liittyivät tyyllisesti tuon ajan Yleisten raken- nusten ylihallituksen kouluarkkitehtuuriin, ja niissä on paljon samankaltaisuuksia muiden samoihin aikoihin perustettujen seminaarien kanssa. Seminaareihin toteu- tettiin myös pääasiassa toiminnoiltaan vastaavat rakennukset. Myös muissa seminaa-

reissa käytettiin samaa ratkaisua, jossa kaksikerroksisten rakennusten alaosa oli tii- lestä. Tähän on saattanut vaikuttaa myös lainsaadäntö: esimerkiksi Raumalla ei ollut sallittua rakentaa kaksikerroksisia puurakennuksia. Vaikka samoihin aikoihin valmis- tuneiden Raahen, Kajaanan ja Heinolan seminaarien rakennuksissa on huomattavasti samoja piirteitä kuin Rauman seminaarissa, pyrittiin Anna Nurmi-Nielsenin mukaan kaikille seminaareille luomaan omaa ilmettä, kuten esimerkiksi Heinolan seminaa- rin uusgotiikkaan viittaavat yksityiskohdat. Myös sillä oli merkitystä, oliko kyseessä mies- vai naisseminari. Rauman seminaari perustettiin alun perin miesseminaariksi ja tämä näkyy rakennusten hieman monumentalisempuna arkkitehtuurina, varsin- kin päärakennuksessa. Naisseminareille oli ominaista puolestaan koristeellisemmat puuleikkaukset.

Seminaarin päärakennus, harjoituskoulu sekä johtajan asunto olivat ensimmäiset tiili- ja hirsirakenteiset kaksikerroksiset rakennukset Raumalla ja rakennusten tyyli poikkesi sekä vuoraukseltaan että yksityiskohdiltaan siitä mitä kaupungissa oli totuttu näkemään. Keski- ja Pohjois-Euroopasta vaikutteita ottanut kansallisromantiikka oli uutta raumalaisille ja tyyliä oli nähtävissä ainoastaan joissakin lähiympäristön huvi- loissa. Rakennukset jäivätkin kaupunkilaisille vieraaksi ja eräs läheiseltä maaseudul- ta saapunut opiskelija olikin todennut, että koulutalo tuntui jo päällepäin raskaalta! Myöhemmin tyyliä näkyi Raumalla enemmänkin, kun seminaarin rakennustöitä val- vonut arkkitehti Otto F. Holm suunnitteli kaupunkiin mm. merikoulun rakennuksen vuonna 1900.

Rehtori Hynén oli jäänyt pian seminaarin vihkiäisten jälkeen sairauslomalle ja uu- den seminaarialueen rakennustöiden seuraaminen sekä tarvikkeiden hankkiminen jäi opetuksen käynnistämisestä vastanneen, Hynénin sijaisena toimineen Volter Hög- manin harteille. Rakennusten perustuksissa käytettävää kiveä saatiin tontilta, mutta

Seminaarien arkkitehtuurissa oli paljon yhtäläisyyksiä. Kuvassa Rauman seminaarin kanssa samaan aikaan perustetun Raahen naisseminaarin päärakennus. (Valokuva Finna.fi, Museo- virasto-musketti.)

tiilet tilattiin sekä kaupungin tiilentekijöiltä, että Turusta merikuljetuksella.

Sairaslomalta palannut seminaarin johtaja Hynén ei ollut rakennuksiin läheskään tyytyväinen ja hän kritisoi sekä työn jälkeä että rakennusten suunnittelua. Hynénin mielestä rakennusten tilaratkaisut eivät olleet tarkoituksenmukaisia ja myös rakenteellisissa ratkaisuisa oli hänen mielestään puutteita. Kritiikillä oli myös ainakin osittain perää, koska ilmeisesti nopeasta rakennusaikataulusta johtui, että rakennuksissa tehdyissä tarkastuksissa osoitettiin puutteita, joita jouduttiin jälkikäteen korjaamaan. Lisäksi vuonna 1900 toteutetussa seuraavassa tarkastuksessa todettiin, että rakennusten ikkunat ja ovet olivat ”harvat”, vinot ja osittain halkeilleet. Puulattiat olivat myös kuivuessaan kutistuneet ja paikoin vinossa. Myös osa tulisijoista todettiin puutteelliseksi. Huoneiden kylmyyden vuoksi nähtiin parhaaksi, että rakennus vuorataan esitettyjen korjaustoimenpiteiden yhteydessä. Sen sijaan rakennuksen perustuksessa, muilta osin puusepän ja peltisepän töissä sekä maalaustyössä ei ollut huomautettavaa.

Rakennuksissa pidettiin vuosittain katselmuksia tarvittavia korjaustöitä varten ja rehtori Hynén jatkoi rakennusten kritisointia. Vielä seminaarin vuosikertomuksessa 1902-1903 hän totesi, että ”Muutoinkin on rakennustyöt laatua, että on vaikea ymmärtää, että sellaisia palkattujen ammattimiesten valvonnassa ja johdannossa on voinut syntyä.”

Rehtori Hynén esitti runsaasti sekä rakennusjälkeen että rakennusten suunnitteluun kohdistuvia muutoksia, mutta ensimmäisten rakennusten tarkastuksessa todettiin, että nämä mainitut puutteet eivät olleet rakennuksen kunnon ja kestävyuden kannalta oleellisia. Hynén liitti vielä tarkastuspöytäkirjaan itse kirjoittamansa erivän mielipiteensä, jossa hän kyseenalaisti rakennusten muuraustyön tasaisuuden ja arveli jopa tiiliseinien olleen osittain homeessa. Puurakenteissa oli käytetty sinistynyttä puutavaraa ja huoneet ja käytävät olivat kylmiä. Lattialankuissa oli halkeamia ja maalaustyöt oli tehty huolimattomasti. Osa Hynénin valituksista oli kuitenkin aiheettomia. Rakennustöitä valvonut arkkitehti Otto F. Holm vastasi kohta kohdalta johtajan esittämiin puutoksiin ja todisti ne suurelta osin vääräksi. Ainoastaan maalaustöiden jäljestä hän mainitsi, että paikkakunnalta ei yksinkertaisesti löytynyt ensiluokkaisia maalareita ja työssä olleet olivat tehneet parhaansa ja työn jälki oli hyväksyttävää.

Vuosina 1904-1905 ryhdyttiin rakentamaan harjoituskoululle puurakenteista ulkorakennusta, joka sisälsi myös hevostallin sekä puutarhurin ulkorakennusta ja kellaria.

Sairaalloinen seminaarin johtaja Hynén erosi vuonna 1907 ja hänen tilalleen seminaarin johtajaksi tuli seminaarin Suomen kielen lehtori Kaarlo A. Franssila.

Vuonna 1908 asetettiin opettajien keskuudesta erityinen toimikunta pohtimaan parannuksia koulurakennuksiin, joiden tilojen ahtaudesta ja sopimattomuudesta oli valitettu. Varsinkin työpajarakennus ja puutarharakennukset kaipasivat muutoksia. Päärakennuksessa varsinkin opetustilat ja luonnontieteen kokoelmien tilat mainittiin surkeimmiksi.

Kuitenkin jo kymmenen vuotta seminaarin rakennusten valmistuttua ne nähtiin

vanhanaikaisina ja kaikkine korjauksineen kalliina. Rakennuksissa toteutettiin tarvittavia korjauksia pitkin 1910-lukua ja esimerkiksi joitakin uuneja uusittiin, mikä saattaa selittää nykyiset jugend-tyyliset uunit. 1920-luvulle tultaessa vuotuiset korjausmäärärahat olivat niukkoja.

Sisällissodan jälkeen ryhdyttiin opiskelijoilta vaatimaan keskikoulun oppimäärää. Maassa tarvittiin kuitenkin nopeasti alakoulun opettajia, joten vuonna 1920 ryhdyttiin pohtimaan myös naisopiskelijoiden sisäänottoa ja ensimmäiset naiset aloittivat Rauman seminaarissa syyslukukaudella 1921. Kyseessä oli kuitenkin vain kokeilu ja vuonna 1928 opinahjosta tuli jälleen miesseminaari. Lopullisesti naisopettajia ryhdyttiin kouluttamaan Raumalla vasta vuonna 1969.

Vuonna 1929 valmistui harjoituskoululle urheilukenttä. Kesällä 1932 valmistui puutarhassa olleen ulkorakennusrivin jatkoksi puutarhurin työhuone. Vuosina 1932-1934 toteutettiin seminaarin rakennuksiin ja puutarhaan vesijohdot ja vuonna 1936 seminaari yhdistettiin kaupungin vesijohtoverkkoon. Aikaisemmin seminaarilla oli ollut kaksi kaivoa, joista toinen sijaitsi johtajan asunnon edessä seminaarin pihassa ja toinen puutarhassa. Vuonna 1936 avattiin myös liikenteelle seminaaria rajaava Seminaarikatu. Rauma-Raah Oy rakensi Seminaarikadun ja Valtakadun varrelle rautaidan ja portin.

1930-luvulla seminaari toteutti kaupungin kanssa maa-alueiden vaihtoa, joka liittyi toiveeseen rakentaa uusi lisärakennus seminaarille, mutta se jäi vielä tässä vaiheessa toteuttamatta. Seminaarin kasvihuonerakennus tuhoutui talvisodan pommituksissa ja uuden rakentaminen lykkääntyi rahapulana ja jatkosodan seurauksena aina 1950-luvulle saakka. Seminaarin rakennuksista pidettiin kuitenkin parhaan mukaan huolta ja ne olivat 1940-luvun lopulla käytännössä alkuperäisissä asuissaan.

Sodan aikana rakennukset toimivat pääasiassa sotasairaalana ja saksalaisten käytössä. Seminaariin otettiin myös joukko Sortavalan seminaarilaisia sekä muita karjalaisia. Sodan aikana ja sitä seuranneina vuosina seminaarissa oli sekä miehiä että naisia, joiden koulutustausta vaihteli kansakoulusta ylioppilaaseen.

1950-luvulla lisättiin opettajien koulutusta ja sitä koskevassa laissa mainittiin Rauman seminaarin osalta, että seminaarin harjoituskoulua tullaan laajentamaan ja tekemään uudistus- ja korjaustöitä sekä uudisrakennus. Vuonna 1954 aloitettiin arkkitehti Bertel Saarnion suunnitteleminen nelikerroksisen uudisrakennuksen sekä harjoituskoulun laajennuksen rakennustyöt. Paikalta purettiin harjoituskoulun 1900-luvun alussa valmistunut ulkorakennus. Rakennusten lopputarkastukset pidettiin vuonna 1956. Opettajat olivat olleet toiveineen aktiivisesti mukana rakennusten suunnitteluvaiheessa, mutta opettajakunta ei siitä huolimatta ollut varauksettoman tyytyväinen uusiin rakennuksiin ja myös niiden puutteista laadittiin pitkä lista. Vuonna 1955 valmistui vihdoinkin uusi kasvihuone talvisodan pommituksissa tuhoutuneen tilalle. Samaan aikaan puutarha-alue kuitenkin supistui uuden urheilukentän myötä. Seminaari vietti 60-vuotisjuhliansa vuonna 1956 ja sai vuonna 1957 pihamaalleen komean

mamsellimyllyn, joka siirrettiin paikalle Pyhärannasta.

Vuonna 1956 seminaarille myönnettiin varoja myös vanhojen rakennusten kunnostuksiin ja työt aloitettiin vanhassa päärakennuksessa sekä työpajarakennuksessa seuraavana vuonna työllisyystöinä. Molempien rakennusten kunnostuksen ja osin huomattavatkin muutokset oli suunnitellut arkkitehti Bertel Saarnio vuonna 1955. Vuonna 1958 aloitettiin vanhan harjoituskoulun remontti ja näihin aikoihin purettiin seminaarin pihalta myös vanhat puiset ulkorakennukset, joissa oli ollut muun muassa talli, halkovajat ja käymälät.

Uutta ruokalarakennusta oli kaavailtu jo pitkään ja määrärahat uutta ruokalaa varten saatiin jo vuonna 1958, mutta sen tulevasta sijainnista syntyi vuonna 1962 seminaarin ja kaupungin välille kiistaa. Kaupungin intresseissä oli Seminaarikadun leventäminen ja kaupunki esitti rakennuspaikan siirtämistä. Opettajat puolestaan vastustivat tätä, koska kaupungin esittämä paikka olisi heikentänyt seminaarin puutarhaa. Lopulta seminaari antoi kaupungille periksi, koska uuden ruokalan saaminen nähtiin tärkeänä. Rakennuksesta laadittiin uudet suunnitelmat, jotka syystä tai toisesta hylättiin ja lopulta vasta vuonna 1968 uusi ruokalarakennus valmistui Satamakadun ja Seminaarikadun kulmaan rakennushallituksen arkkitehti Matti E. Hirvosen suunnittelemana.

Myös uuden työpajarakennuksen prosessi vastasi ruokalarakennusta. Vuonna 1959 Raumalla huolestuttiin, koska Helsingistä kantautui tietoa seminaarin muuttamisesta käsityöopettajien kouluttajaksi. Raumalaiset ryhtyivät vastustamaan tätä aietta. Lopulta lakkauttamisuhka väistyi. Uudelle työpajarakennukselle oli laadittu ensimmäiset suunnitelmat vuonna 1961, mutta jälleen syystä tai toisesta ne jäivät toteuttamatta. Seminaarissa ryhdyttiin kuitenkin kouluttamaan myös käsityöopettajia vuodesta 1963 alkaen. Vuonna 1969 arkkitehti Timo Jokinen / arkkitehtuuritoimisto Esko K. Mäkelä suunnitteli käsityöopetusta varten nykyisen Teknika-rakennuksen, jonka tilat olivat kasvaneet melkein puolella aikaisempiin suunnitelmiin nähden. Rakennustyöt aloitettiin seuraavana vuonna.

Vuonna 1990 laitosneuvosto näki uuden normaalikoulurakennuksen tarpeelliseksi. Suunnittelu eteni tällä kertaa melko ripeästi ja arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunion suunnittelema koulurakennus, joka peitti käytännössä koko seminaaritontin länsilaidan, valmistui vuonna 1997.

Seminaarin puutarha ja puisto

Rauman seminaarin puutarha on viimeinen edelleen käytössä oleva seminaaripuutarha Suomessa. Historiallisesti puutarha liittyy 1800-luvun opetusideologiaan sekä myös kansallisaatteeseen. Puutarhojen katsottiin vaikuttavan myönteisesti kansan terveyteen ja hyvinvointiin. Kansakouluilla oli tärkeä rooli tiedon levittäjänä, koska oppilaat veivät tietoutta koteihinsa.

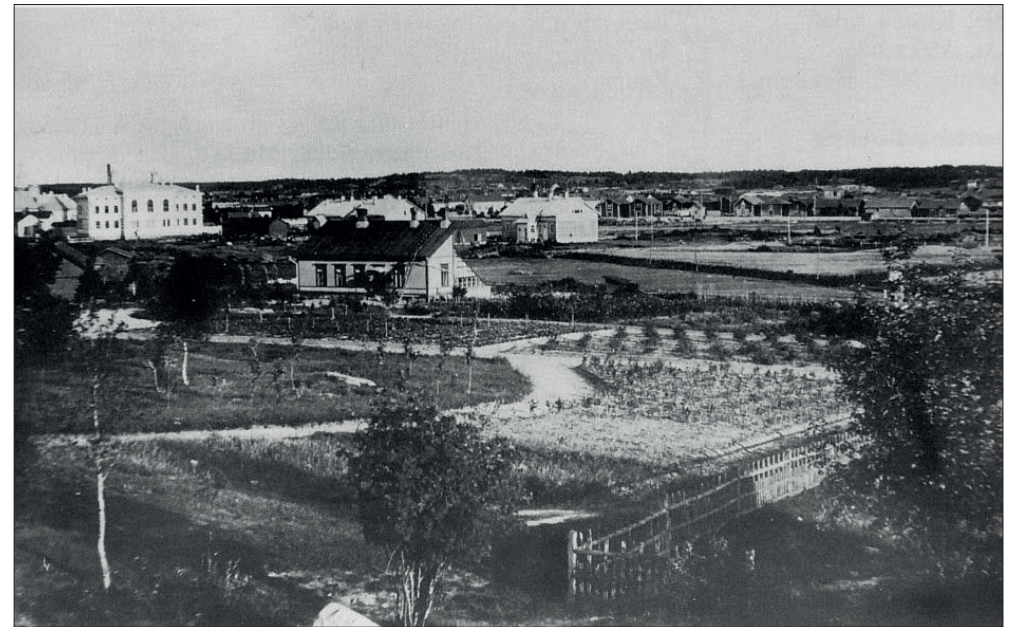
Seminaarin puutarha on sijoittunut alun alkaenkin pääosin tontin etelälaitaan. Myös puutarharakennus kasvihuoneineen on sijainnut aina osapuilleen nykyisellä paikalla. Puutarha-alue on ollut alun perin nykyistä laajempi ja käsitti käytännössä koko alueen eteläosan. Seminaarin rakennusvaiheessa 1890-luvulla puutarhaa varten jouduttiin ajamaan tontin etelälaidalla maata kallioille. Kalliiksi tullut puutarha-alue sekä puurakenteinen puutarhurin asunto kasvihuoneineen valmistuivat keväällä 1898. Välittömästi tämän jälkeen ryhdyttiin istuttamaan hedelmätarhaa. Tontin luonnonmukaisia metsikköjä ryhdyttiin myös siistimään puistomaisemmiksi. Arboretum istutettiin myös vielä saman kasvukauden aikana. Kyseessä oli ensimmäinen puutarha Rauman kaupungin alueella. Seminaarin puutarha saikin huomattavan aseman ympäristön asukkaiden opastajana ja kasvattajana puutarhanhoitoon ja sen tuotteiden käyttöön. Eräs seminaarien puutarhojen virallinen tehtävä olikin tehdä tutuksi uusia viljelykasveja ja viljelykasvilajikkeita. Tontin Satamakadun ja Seminaarikadun kulmauksesta lähtevä puistotie, joka kaartuu päärakennuksen itäpuolelle johtajan asuinrakennuksen suuntaan, esiintyy jo vuoden 1897 asemapiirroksessa.

Rakennusten välissä olevaa piha-aluetta ei koskaan istutettu sekä taloudellisista että käytännöllisistä syistä ja se jäi sorakentäksi toimien muun muassa seminaarin urheilukenttänä. Puutarhan hoitoon tarkoitettut määrärahat eivät myöskään riittäneet laajan kentän muuttamiseksi.

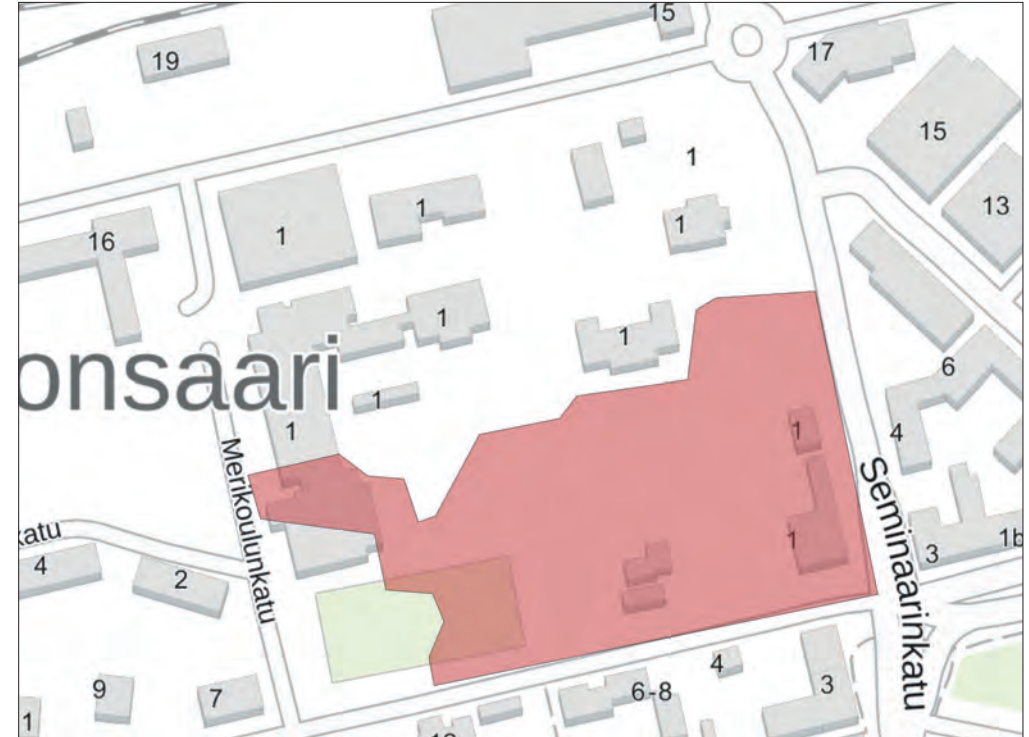
Vuosien 1908-1909 aikana seminaarin alue kasvoi maakaupoilla, kun kortteli 23 liitettiin siihen. Puutarha-alue kasvoi ja uudelle alueelle tuli keittiökasveja ja salaajitus. Vanha puutarha-alue jäi hedelmä- ja koristepuille sekä marja- ja koristepensaille. Vanhaan puutarhaosaan toteutettiin myös ruohokenttiä ja käytäviä ja joidenkin pensaiden paikkoja siirrettiin. Seminaarin eteen ja johtajan asunnon ympärille tuli uusia kukkaistutuksia.

Kaupungin kanssa vuonna 1932 tehdyn maanvaihdon seurauksena puutarha-alueita ryhdyttiin laajentamaan vuonna 1937. Puutarha oli laajimmillaan 1940-luvulla, jolloin se rajautui etelässä aina Satamakadun ja seminaarikadun kulmaukseen, lännessä osittain nykyisen urheilukentän paikalle, idässä Seminaarikatuun ja jatkui aina Seminaarikadulta johtavaan tontin ajotiehen asti nykyisen tuulimyllyn paikalla. Sittemmin rakentamisen ja katujen leventämisen seurauksena alue on supistunut. 1950-luvulla toteutettu urheilukenttä puutarhan länsipuolelle, itäpuolelle 1960-luvulla valmistunut ruokala sekä 1970-luvun Teletalo ovat supistaneet puutarha-aluetta.

Alkuperäisistä viheralueista on edelleen säilynyt rakentamattomana alueen eteläosan jäljellä oleva puutarha, alueen keskellä olevan kallion ympärille ja päärakennuksen eteläpuolelle sijoittuva puistoalue, tuulimyllyn ympäristö sekä johtajan asunnon sekä vanhan verstasrakennuksen vieressä oleva puusto.

Rauman seminaarin puutarha on ollut käytössä yli 120 vuotta. Vasemmalla ylhäällä seminaarilaisia harjoittelemassa puutarhanhoitoa 1900-luvun alussa. Yläkuvassa seminaarin mehiläistarha alueen keskellä olevien kallioiden vieressä. Seminaarin alkuperäinen puutarhurin rakennus ja kasvihuone tuhoutuivat talvisodan pommituksissa vuonna 1940. (Valokuvat Finna.fi, Museovirasto-musketti, oikea alakuva vuoden 2009 kaavaselostuksesta.)

Vasemmalla yläkuvassa ilmakuva vuodelta 1940. Puutarha-alue on laajimmillaan. Päärakennuksen eteläpuolella puistoistutusten sijainti sekä puistoa halkova haarautuva polku vastaa nykyistä tilannetta. Myös tontille johtavat muut kulut vastaavat osapuilleen nykyistä: johtajan asunnon vieressä sekä tontin pohjoislaidalla, joskin polkumaisesti, verstaan kohdalla. Puutarha ulottuu tontin itälaidalle Seminaarikadun varteen saakka ja rajautuu johtajan rakennuksen edestä kulkevaan ajotiehen. Lännessä alue ulottuu nykyisen Merikoulukadun kohdalle saakka. Tontin länsipuolinen alue oli tässä vaiheessa vielä luonnonvaraisena alueena. Tontin luoteiskulmassa näkyvä rakennus on ilmeisesti harjoituskoulun ulkorakennus, josta ei löytynyt juurikaan tietoja. Yläkuvassa puutarha-alueen ja puiston muodostaman kokonaisuuden rajaus piirrettyä ilmakuvan perusteella. Alakuvassa ilmakuva vuodelta 1965. Tontin luoteiskulmassa on harjoituskoulun laajennus sekä Tornirakennus, jonka pohjoispuolella on avokalliota. Nykyinen Merikoulukadun linjaus erottuu tontin länsipuolella. Puutarhaa on rajannut tontin lounaiskulmaan toteutettu harjoituskoulun urheilukenttä. Puutarha-alue näyttää muuttuneen puistomaisemmaksi myös tontin itälaidalla, johon oli 1950-luvulla siirretty tuulimylly. Aikaisemmin luonnonvaraiselle alueelle on pystytetty nykyiset lamellitallot sekä luoteiskulmaan tyttölyseo. (Ilmakuvat Rauman kaupungin karttapalvelu.)

Vasemmalla vuoden 1977 ilmakuvassa varsinainen puutarha-alue on keskittynyt nykyiselle paikalleen tontin etelälaidan keskelle. Tontin luoteiskulmassa merkittävin muutos on 1970-luvun alussa valmistunut Teknika-rakennus, jonka atriumpiha erottuu kuvasta selkeästi. Oikealla ilmakuva vuodelta 2019. Tontin länsilaitaan 1990-luvulla valmistunut normaalikoulun uudisrakennus oli mittava muutos koko aluetta ajatellen ja vaikutti katunäkymään. Toisaalta sitä ei toteutettu vanhan rakennuskannan tai merkittävän puutarha-alueen kustannuksella. Puistoalueista alueen keskiosan kallion ja puutarhan yhteydessä olevan puiston lisäksi alusta alkaen on säilynyt muuttumattomana myös tontin koilliskulman johtajan asuinrakennuksen sekä vanhan verstasrakennuksen vieressä oleva vihervalue. Vanhemman rakennuskannan välissä oleva avoin, asfaltoitu paikoitusalue sekä alueen eteösassa puutarharakennuksen itäpuolella oleva paikoitusalue ovat ristiriidassa alueen alkuperäisen vehreän ja puutarhamaisen ilmeen kanssa. (Ilmakuvat Rauman kaupungin karttapalvelu.)

Yläkuvassa vasemmalla A: Alueen osa, jolla vahan opetuspuutarhan ominaispiirteitä on säilynyt ja jolla on erityinen merkitys Seminaarinmäen historiallisen puutarhamaisen ilmeen säilyttämisessä. B: Alueen osa, jolla kasvaa mm. vanhaa puustoa ja jolla on merkitystä Seminaarinmäen puistomaisen ilmeen säilyttämisessä. Kokonaisuus on kaupunkikuvallisesti merkittävä.

2.2. Alueen ominaispiirteet ja arvot

Rauman seminaari sijaitsee kaupunkikuvallisesti keskeisellä ja näkyvällä paikalla kallioisella mäellä Satamakadun ja Seminaarikadun kulmauksessa. Pohjoisessa alue rajautuu Karjalankatuun ja rata-alueeseen. Lännessä aluetta rajaa puolestaan Merikoulunkatu sekä normaalikoulun 1990-luvulla valmistunut kookas laajennus urheilukenttineen. Seminaarimäkeä on vuosikymmenten aikana muokattu tielinjausten ja teiden leventämisen takia. Esimerkiksi radan puolella kulkevan Karjalankadun vuoksi on mäkeä leikattu melko voimakkaasti.

Rauman seminaari edustaa Suomen 1800-1900-lukujen vaihteen seminaarirakentamista. Vuosisadan vaihteen molemmin puolin perustetuissa seminaareissa noudatettiin pitkälti samoja periaatteita, joiden mukaan seminaareille rakennettiin joukko eri käyttötarkoituksia palvelevia rakennuksia, jotka sijoituivat suuren opetuspuutarhan ja puistoalueen keskelle ja joiden arkkitehtuurissa ja pohjaratkaisuissa oli myös huomattavia samankaltaisuuksia.

Rauman seminaarin varhaisin aivan 1800-1900-lukujen vaihteessa valmistunut rakennuskanta on säilynyt hyvin. Se käsittää päärakennuksen, nykyisin kirjastona toimivan harjoituskoulun, entisen johtajan asuinrakennuksen, verstasrakennuksen sekä pajan. Päärakennus, entinen harjoituskoulu sekä johtajan asunto muodostavat koko aluetta ajatellen merkittävimmän historiallisen ja rakennushistoriallisen kokonaisuuden, jonka toiminnallista historiaa täydentää seminaarin vanha verstasrakennus sekä siihen liittyvä paja. Kokonaisuus sijoittuu mäen päälle mäenharjan suuntaisesti. Rakennuksissa on havaittavissa rakennusajankohdalleen tyypillistä kansallisromanttista tyyliä, joka lisäksi laitosmaisena erottuu melko selkeästi Vanhan Rauman uusrenesanssista. Seminaarialueen sisällä vanhemmasta rakennuskannasta johtajan asuinrakennus erottuu muista huvilamaisemmalla ulkoasullaan, jolla on pyritty korostamaan rakennuksen yksiyistä luonnetta.

Rakennusajankohdalle tyypillisesti vanhemmat rakennukset on pyritty sijoittamaan tontille myös mahdollisimman symmetrisesti, mutta rakennuspaikka on lopulta pakkottanut poikkeamista täydellisestä symmetrisyydestä. Seminaarin varhainen rakennuskanta on säilynyt hyvin ja välttynyt suurelta osin purkamisilta, vaikka 1950-luvulla alueelle kaavailtiin melko runsaita muutoksia. Ainoastaan kaksi ulkorakennusta sekä alkuperäinen puutarharakennus ovat hävinneet, jälkimmäinen talvisodan pommitusten seurauksena.

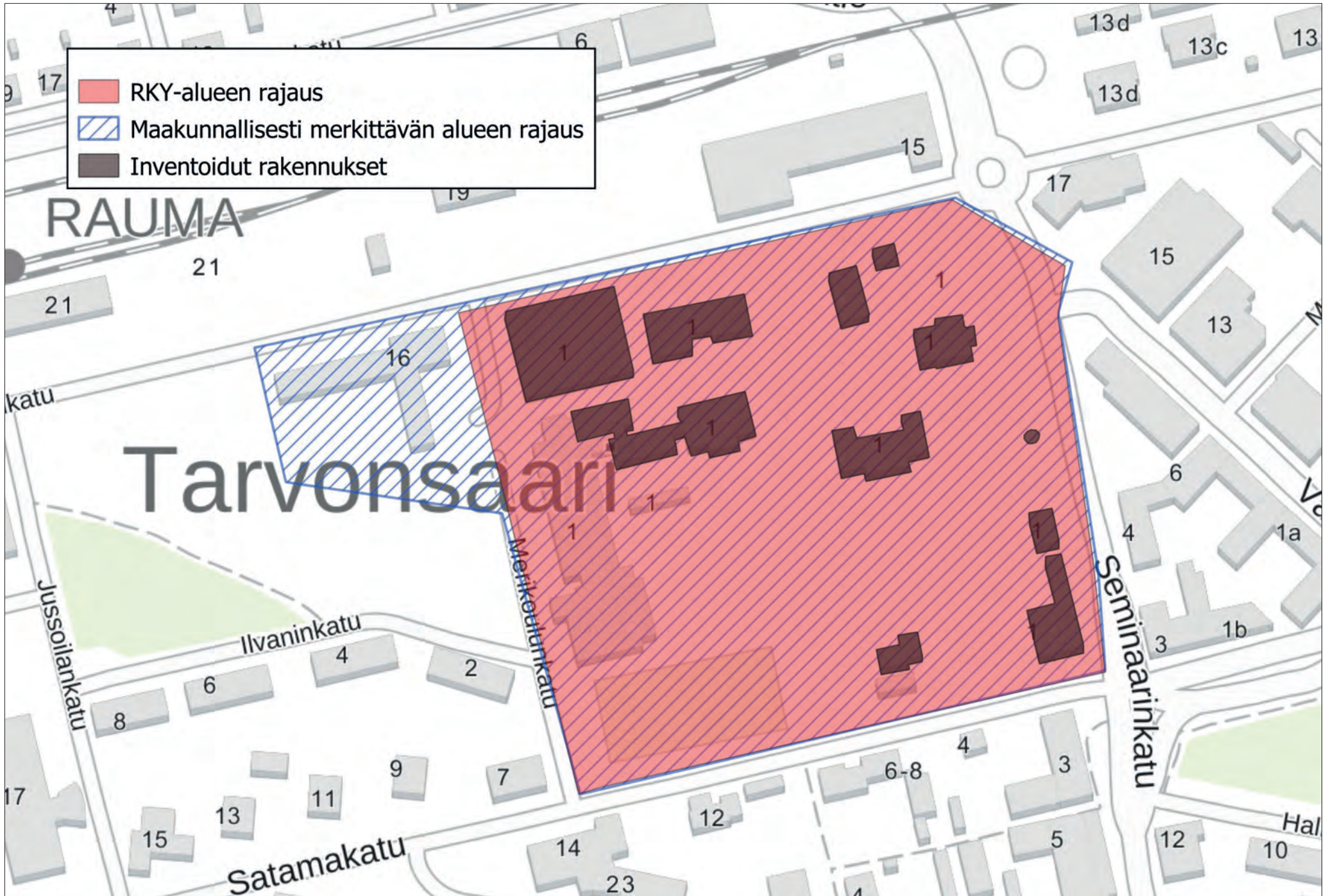
Alueen koilliskulmassa sijaitsevat 1950-luvulla valmistuneet ja ulkoisesti hyvin säilyneet harjoituskoulun laajennus sekä ns. Tornirakennus edustavat seminaarin ensimmäistä merkittävämpää muutosvaihetta ja laajentumista. Tähän aikakauteen sekä arkkitehtuuriin liittyy myös läheinen viereisellä tontilla sijaitseva entinen tyttölyseo. Rakennukset sijoittuvat myös mäen harjan suuntaisesti ja ovat massaltaan huomattavasti

tyylikkäämpinä kuin alkuperäiset seminaarirakennukset. Rakennukset ovat säilyneet tyyllisesti hyvin alkuperäisissä asuissaan ja rakennusajankohta sekä käyttötarkoitukset käyvät edelleen selkeästi ilmi. 1950-luvun rakennusten väliin Karjalankadun ja Merikoulunkadun kulmaukseen valmistui 1970-luvun alussa nykyinen Tekniraakennus, joka rakennusajankohdastaan huolimatta edustaa ulkoisesti edelleen melko puhdasta 1960-luvun modernia, massoitteeltaan voimakkaan horisontaalista arkkitehtuuria. Rakennus ilmentää myös Rauman seminaarin toimintaa käsityöopettajien kouluttajana. Rakennus täydentää 1950-luvulla valmistunutta modernia kokonaisuutta ja yhdessä nämä muodostavat alueen pohjoislaidalle Karjalankadun varteen kaupunkikuvallisesti merkittävän kokonaisuuden.

Alueen modernimpaa rakennuskantaa edustaa myös muista rakennuksista hieman erillinen alueen eteläosan puutarharakennus, jonka alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen havaittavissa, vaikka rakennusta on laajennettu ja muutettu melko voimakkaasti 1980-luvulla. Rakennuksen arvot ovat enemmänkin historiallisia ja liittyvät seminaarin puutarhan toimintaan. 1960-luvulla Valtakadun ja Seminaarikadun kulmaan rakennettu uusi ruokalarakennus sekä sen jatkeeksi 1970-luvulla suunniteltu teletalo hallitsevat ja osittain hieman peittävät seminaarirakennusten, puutarhan ja puiston muodostamaa näkymää Keskuspuiston suunnasta katsottuna. Rakennukset ovat säilyneet ulkoasultaan ja ruokalarakennus myös sisätiloiltaan erittäin hyvin, mutta tyyllisesti ne ovat seminaarikonaisuutta ajatellen hieman irrallaan tontin muusta modernista rakennuskannasta. Ruokalarakennus on nykyisin tyhjillään ja tulee hyvin todennäköisesti häviämään lähitulevaisuudessa. Teletalo jää tällöin alueen itälaidalle irralliseksi rakennukseksi, joka ei liity seminaarin historiaan. Ruokalarakennuksen paikalle mahdollisesti tuleva uudisrakennus tulee sijoittumaan keskeiselle paikalle ja sen suunnittelussa tulisi pohtia myös näkymää kaupunkikuvallisesti erittäin merkittävälle seminaarialueelle.

1990-luvulla valmistunut normaalikoulun kookas laajennus on muokannut alueen länsiosaa merkittävästi ja on massaltaan ristiriidassa muuhun seminaarialueeseen nähden. Toisaalta rakennusta ei toteutettu vanhan rakennuskannan ja hyvin vähän myös historiallisen puutarha-alueen kustannuksella, vaan se valmistui alueelle, joka koostui vanhojen ilmakuvien perusteella metsälämpäreestä. Vanha harjoituskoulu, sen oheen 1950-luvulla valmistunut laajennus sekä puolestaan siihen kiinni 1990-luvulla valmistunut uudisosa muodostavat mielenkiintoisen kokonaisuuden, joka ilmentää kouluarkkitehtuuria sadan vuoden ajalta.

Oman historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävän kokonaisuutensa muodostaa Rauman seminaarin puutarha, joka on maamme viimeinen edelleen toiminnassa oleva seminaaripuutarha. Puutarha sijoittuu nykyisin huomattavasti suppeammalle alueelle kuin 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Esimerkiksi 1950-luvulla

toteutettu koulun urheilukenttä sekä 1960-luvun ruokalarakennus sekä myöhempi teletalo ovat supistaneet puutarha-alueita. Jäljelle jäänyt osa yhdessä viereisen puistokaistaleen kanssa on edelleen historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävä ja ilmentää edelleen myös alkuperäistä, vuonna 1897 toteutettua alueen suunnitelmaa. Vanhan puutarha-alueen pohjoisosassa sijaitsee 1950-luvulla alueelle tuotu mamselimitys, joka ilmentää puolestaan alueen vanhaa ”Myllymäki”-nimitystä, sijoitettiin myös aikanaan puutarhan käyttöön olleelle alueelle. Mylly on seminaaria ajatellen alueella lähinnä kuriositeetti, mutta hyvin säilynyt ja hoidettu sekä kaupunkikuvallisesti merkittävä rakennus Seminaarikadun varressa.

Suunnittelijat

Alueen iäkkäämmän rakennuskannan suunnittelusta vastasivat Yleisten rakennusten ylihallituksen ja myöhemmin Rakennushallituksen arkkitehdit. Suunnittelua johti myös kirjailijana kunnostautunut arkkitehti (Johan) Jacob Ahrenberg (1847-1914). Hänen allekirjoituksensa on alueen varhaisten asemapiirrosten lisäksi päärakennuksen, harjoituskoulun, johtajan asuinrakennuksen sekä verstarakennuksen rakennuspiirustuksissa. Viipurilaislähtöinen Ahrenberg oli valmistunut arkkitehdiksi Tukholman taideakatemiasta vuonna 1877. Hänet tunnettiin konservatiivisena suunnittelijana, joka kannatti C.L. Engelin klassismia sekä siihen perustuvaa uusrenessanssia. Hän myös kokeili gotiikan muotoja kirkko- ja koulusuunnitelmissaan. Tähän peilaten on mielenkiintoista, että Rauman seminaarin rakennuksiin tuli myös perinteisiä tyyliuuntauksia rikkovia kansallisromanttisia vaikutteita. Ahrenbergiä pidetään ensimmäisenä suomalaisena arkkitehtina, joka ymmärsi rakennusmuistomerkkien historiallisen merkityksen ja niihin liittyvän järjestelmällisen konservoinnin, noudattaen kuitenkin aikakaudelle tyyppillistä tyylirestaurointia. Ahrenberg toimi vuodesta 1877 Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehtina ja välillä myös lääninarkkitehtina Oulussa (1884-1885) ja Viipurissa (1885-1886). Hänet nimitettiin yliarkkitehdiksi vuonna 1910. Hänen keskittyi virkatuotannossaan erityisesti lyseoiden, tyttökoulujen ja seminaarien suunnitteluun. Ahrenbergin muita suunnittelutöitä ovat mm. Tampereen reaalityseo (1890), Oulun lääninhallituksen talo (1890, yhdessä arkkitehti Ludvig Isak Lindqvistin kanssa), Hangon kirkko (1892), Heinolan seminaari (1901, yhdessä arkkitehti Sebastian Gripenbergin kanssa), Helsingin normaalityseo ”Norssi” (1901), Presidentinlinnan valtiosali ja pyöreä sali (1907) ja Viipurin postitalo (1912).

Seminaarialueen alkuperäisten rakennusten suunnittelussa oli mukana myös turkulaissyntyinen arkkitehti Otto Ferdinand Holm (1867-1927), joka oli valmistunut arkkitehdiksi Suomen polyteknillisestä opistosta vuonna 1889. Hän aloitti jo samana vuonna Yleisten rakennusten ylihallituksen ylimääräisenä arkkitehtina. Holm toimi Oulun lääninarkkitehtina vuodesta 1918 ja hän suunnitteli kaupunkiin lukuisia

julkisia rakennuksia, kuten entisen synnytyslaitoksen ”Tuiranpuiston” (1922). Holm suunnitteli itse Rauman seminaarialueella alkuperäisen verstarakennuksen vieressä olevan pajarakennuksen vuonna 1899. Raumalla Holm on suunnitellut lisäksi vuonna 1900 valmistuneen nykyisin merimuseona toimivan merikoulurakennuksen, jossa on havaittavissa samoja tyylipiirteitä kuin seminaarirakennuksissa.

1950-luvulla valmistuneiden harjoituskoulun laajennuksen sekä ns. Tornirakennuksen on suunnitellut arkkitehti (Tuure) Bertel Saarnio (1912-1969). Saarnion tunnetuin työ on yhdessä arkkitehti Juha Leiviskän kanssa suunnittelema Kouvolan kaupungintalo. Saarnio edusti aikansa modernia suunnittelua, ja aikakaudelle tyyppillisesti osittain myös vanhan rakennuskannan kustannuksella. Seminaarialueella sekä Tornirakennus että harjoituskoulun laajennus edustavat rakennusajankohtansa tunnistettavaa, joskin melko tavanomaista arkkitehtuuria. Saarnio suunnitteli ja ehdotti seminaarin alkuperäisille rakennuksille melko mittaviakin muutoksia, kuten päärakennuksen sisäänkäyntiosan muutoksen ja laajennuksen, joka on sittemmin purettu. Johtajan asuinrakennusta lukuun ottamatta sisätilamuutoksissa kaikki vanhat lämmitysuunit hävitettiin. Saarnion kädenjälkeä on myös vanhan verstarakennuksen yläkerran osittainen purkaminen ja rakennuksen muuttaminen nykyiseen asuunsa. Ilmeisesti Saarnion toimesta ehdotettiin myös johtajan asuinrakennuksen yläkerran purkamista 1950-luvulla, joka jäi kuitenkin toteuttamatta.

Muilla alueen rakennuksilla on erilliset suunnittelijat. Puutarharakennuksen on alun perin suunnitellut Hämeenlinnan seminaarille Rakennushallituksen arkkitehti, jonka nimi ei selvinnyt inventoinnin yhteydessä. Rakennushallituksen arkkitehti Matti E. Hirvonen suunnitteli vuonna 1966 seminaarin ruokalarakennuksen. Myöhemmin valmistuneiden rakennusten suunnittelusta ovat vastanneet yksityiset suunnittelijat tai yritykset, kuten Tekniska-rakennuksessa arkkitehti Timo Jokinen (Arkkitehtuuritoimisto Esko K. Mäkelä) ja normaalikoulun laajennuksesta vuonna 1997 vastannut arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunio. Alueen länsiosaan hiljattain valmistuneen harjoittelupäiväkoti ”Pikkunorssin” uudisrakennuksesta, Tornirakennuksen saneerauksesta sekä Tekniska-rakennuksen viimeisestä muutoksesta on vastannut arkkitehtitoimisto Timo Tuomola Ky.

Alueen arviointi

Valtakunnallisesti merkittävää seminaarialuetta tulee tarkastella historiallisena ja kaupunkikuvallisena kokonaisuutena, jonka toiminnalliset jäljet puutarhoineen ovat säilyneet koko maata ajatellen poikkeuksellisen hyvin. Arkkitehtonisesti alue ilmentää sekä 1800-luvun lopun valtiojohtoista seminaariarkkitehtuuria sekä 1950-60-lukujen voimakasta koulurakentamista. Alue muodostuu periaatteessa kolmesta eri osakokonaisuudesta: varhaisesta rakennuskannasta, alueen luoteisosan 1950-60-luvuilla rakennetusta modernista arkkitehtuurista sekä eteläosan seminaarin puutar-

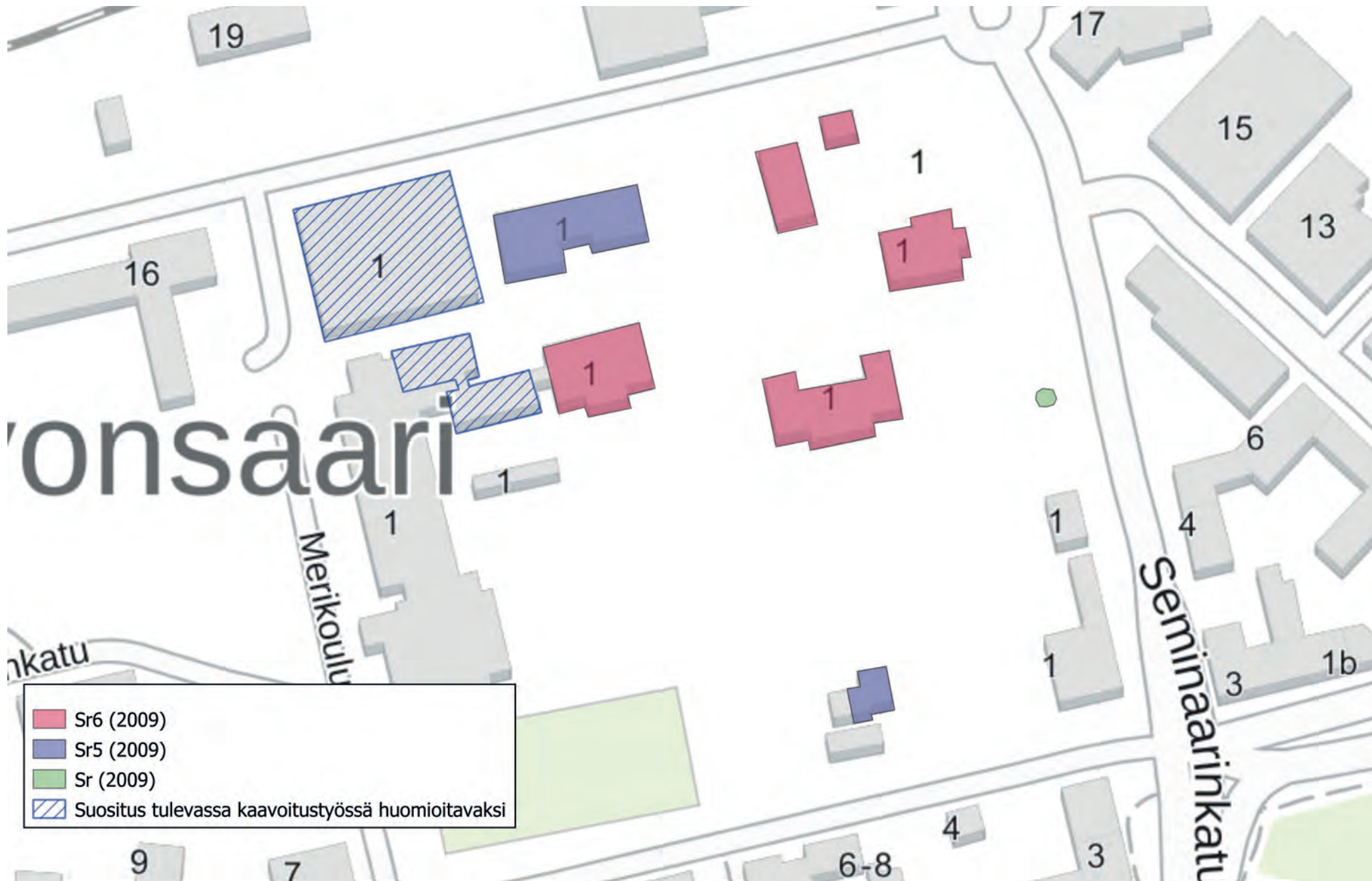
hasta ja puistosta, johon liittyy myös puutarharakennus.

Alueen tulevassa kehitystyössä on huomioitava alueen valtakunnallinen merkitys sekä historiallinen, rakennushistoriallinen, rakennustaiteellinen ja kaupunkikuvallinen arvo Kehittäminen tulee toteuttaa alueen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä vahvistavalla ja niihin sopeuttavalla tavalla. On tärkeää, että alueen toiminnallisesta historiasta kertovat jäljet säilyvät, vaikka rakennusten käyttötarkoituksessa tapahtuisikin muutoksia. Rakennuksissa toteutettavissa muutoksissa tulee huomioida niiden alkuperäinen käyttötarkoitus, ulkoasu ja materiaalit sekä myös paikoin hyvin säilyneet sisätilat. Mahdollisessa ruokalarakennuksen paikalle suunniteltavassa uudisrakentamisessa tulisi huomioida seminaarialueen mittasuhteet sekä näkymä kaupunkikuvallisesti merkittävälle puistomaiselle alueelle. Säilyneillä puutarha- ym. viheralueilla etenkin alueen eteläosassa sekä koilliskulmassa tulisi huomioida niiden alkuperäinen käyttötarkoitus. Edelleen avoimena olevat alueet, kuten vanhempien rakennusten välissä oleva avoin kenttä, ovat olleet alun perinkin rakentamattomia. Alueelle toteutettavat uudet paikoitusalueet tulisi olla katoksettomia, jolloin avoimet näkymät säilyisivät.

Seminaarialueen historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävimmän kokonaisuuden muodostavat 1800-luvun lopulla valmistuneet päärakennus, nykyisin kirjastona toimiva harjoituskoulu sekä entinen johtajan asuinrakennus. Tätä varhaista kokonaisuutta täydentää seminaarin vanha verstaserakennus sekä siihen liittyvä paja. 1950-luvulta lähtien alue alkoi muuttumaan voimakkaasti ja tämä muutosvaihe käsittää oman rakennushistoriallisesti merkittävän kokonaisuutensa alueen koilliskulmassa. Ns. Tornirakennus, Teknika-rakennus ja vireisellä tontilla sijaitseva 1950-luvulla valmistunut entinen tyttölyseo muodostavat kaupunkikuvallisesti merkittävän kokonaisuuden alueen pohjoisosassa Karjalankadun varteen.

Vuoden 2009 asemakaavassa suojellut rakennukset sekä tässä inventoinnissa kaavoituksessa huomioitavaksi ehdotetut Teknika-rakennus sekä harjoituskoulun 1950-luvun laajennus.

3. RAKENNUKSET

3.1. Päärakennus

- Valmistumisvuosi 1898
- Suunnittelija arkkitehti Jacob Ahrenberg 1897

Historiaa

Rakennuksen alkuperäiset suunnitelmat ovat vuodelta 1897 ja niissä on arkkitehti Jacob Ahrenbergin allekirjoitus. Alkuperäisiin luonnospiirustuksiin tehtiin muutos, jossa kerrosten käytävät muutettiin tarkoituksenmukaisuussyistä koko pituudeltaan saman levyisiksi. Rakennustyöt aloitettiin vuoden 1897 syksyllä ja urakoitsijana toimivat E.V. Lindén ja J. Rantanen. Rakennus valmistui käyttökuntoon jo seuraavan vuoden aikana.

Rakennus rakennettiin kallion päälle ja perustuksissa sekä sisäänkäynnin portaissa käytettiin lohkovuorattua graniittia, ”harmaakiveä”. Rakennuksen ensimmäinen kerros tehtiin tiilirunkoisena ja toinen hirs- ja rankorakenteisena. Tiilirunkoisessa osassa oli vaakasuuntaiset nauhamaiset koristeet. Kerrosten väliin tuli I-rautapalkkein tuettu kappaholvi. Vesikatteenä tuli saumapeltikate. Vuorauksena oli rakennusajankohdalle tyypillisesti listoin kenttiin jaettu vaaka-pystyponttivuoraus. Pihavilla keskellä sijainnut pääsisäänkäynti oli alun perin tiilirakenteinen ja tasakattoinen ja sen kattoa reunusti kruunumainen tiilikaide. Pääsisäänkäynnin kattoa käytettiin aikanaan juhlatilaisuuksissa puhujaparvekkeena, koska katolle oli helppo astua yläkerran käytävän ikkunoista. Tämä sisäänkäynti purettiin 1950-luvun muutosten yhteydessä. Sisätiloissa rakennuksen juhlasaliin ja käytäviin tuli kookkaat kakluunit ja muihin tiloihin pöytämalliset pellillä vuoratut uunit.

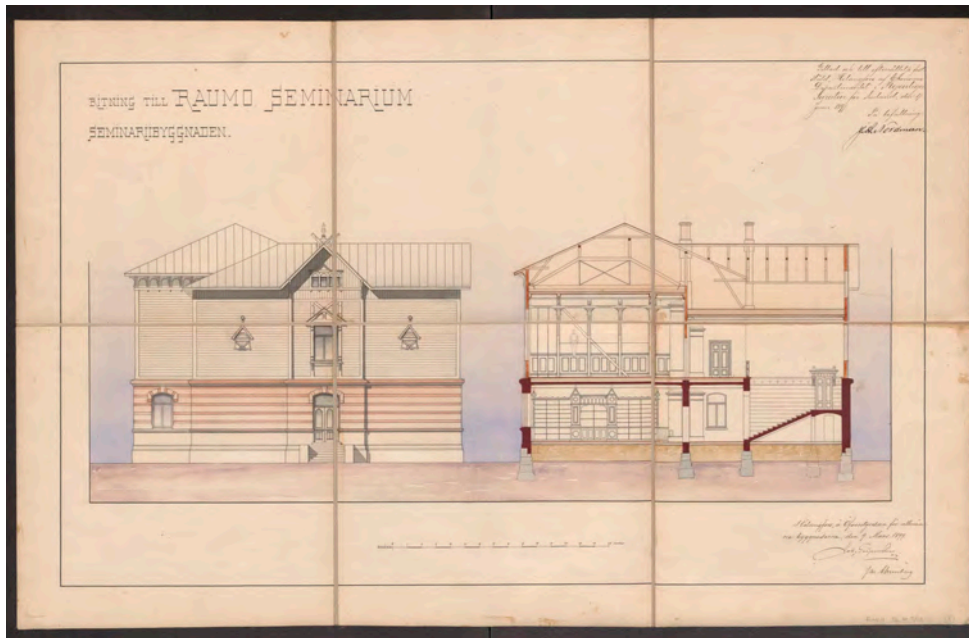
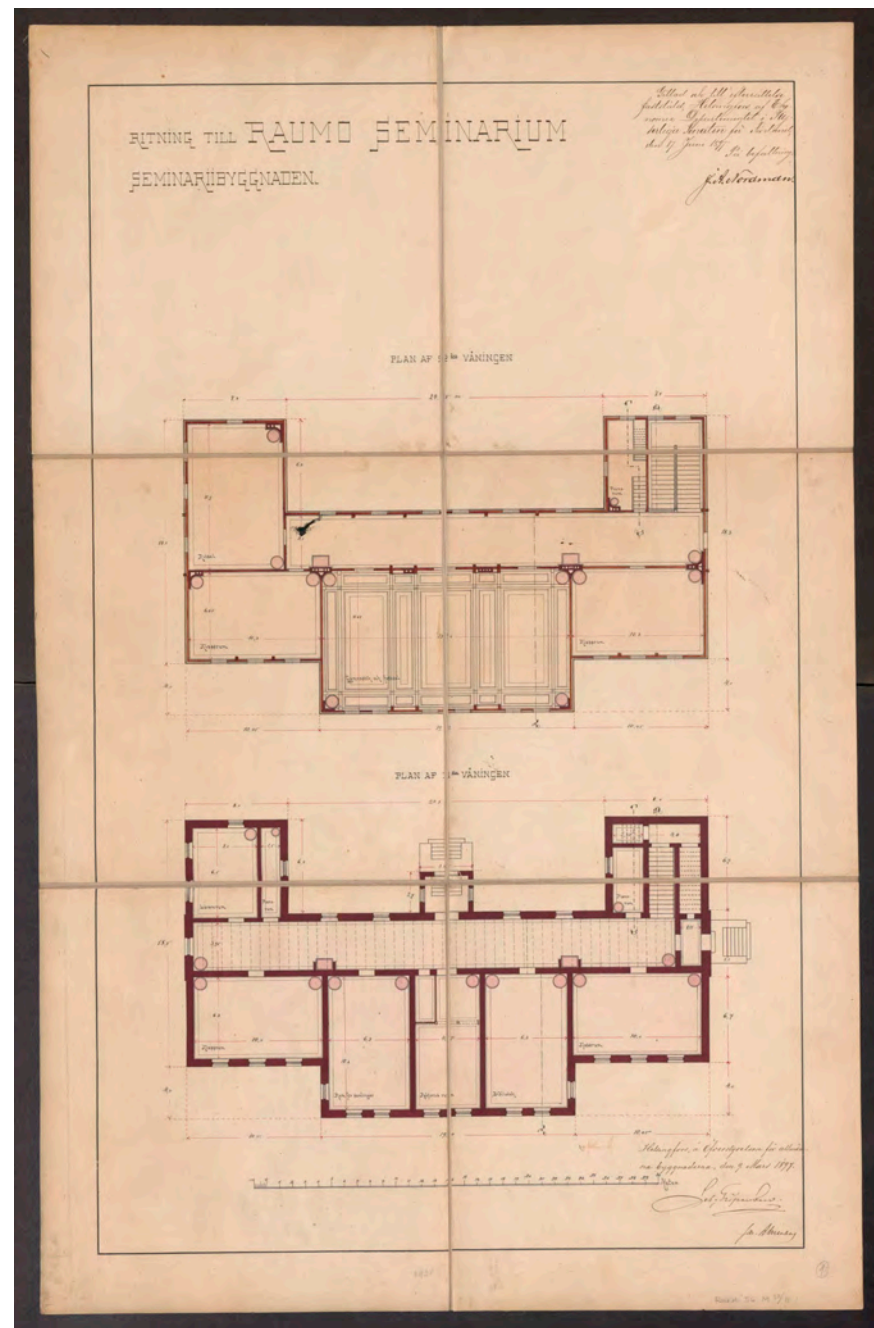
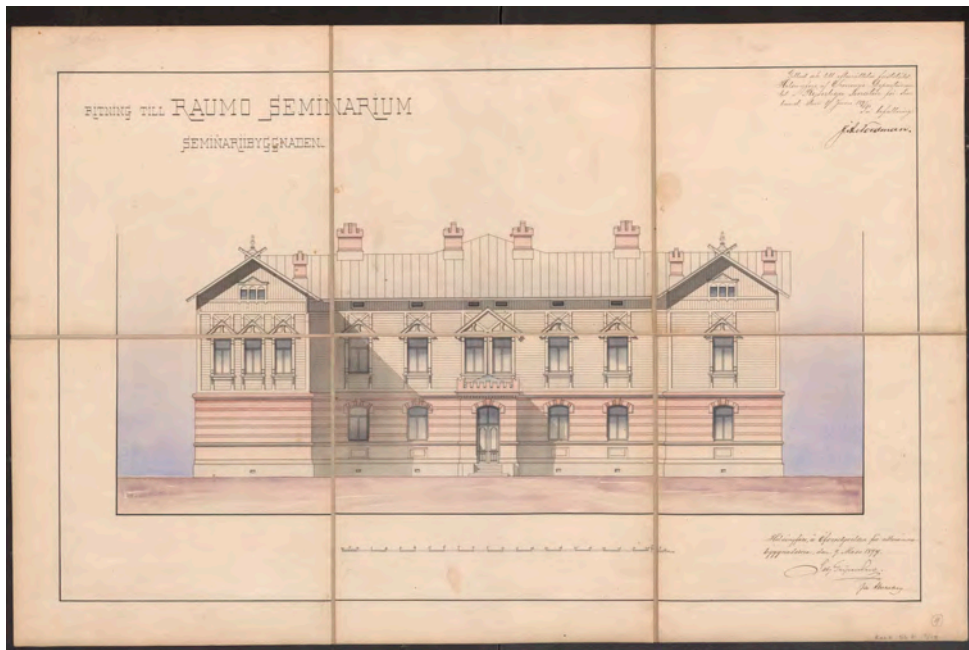
Rakennuksen molemmissa kerroksissa huoneet sijoittuivat keskikäytävän molemmille puolille, lukuun ottamatta länsipäättyä, jossa molemmissa kerroksissa oli käytävän päässä luokkahuone. Samalla kohtaa rakennuksen itäpäässä oli portaikko. Alakerrassa käytävän itäpäässä oli eteisellä varustettu sisäänkäynti. Pohjoisovilla olleesta pääsisäänkäynnistä astuttiin suoraan käytäväosaan. Alakerrassa oli kokoelmahuone, rehtorin työhuone ja kirjasto. Rehtorin huoneessa oli myös alkuperäispiirustusten mukaan pilarit sekä palkki, joka kannatti kantavien seinien lisäksi yläkerrassa olevan suuren juhlasalin välipohjaa.

Seminaarin johtaja Hynénin mukaan rakennus oli kostea ja kylmä. Ikkunat olivat harvat ja permannot rosoisia. Lisäksi uunit savuttivat sisälle, opettajahuone oli käyttöönsä sopimaton ja vesikatto vuosi. Rakennuksessa toteutettiin useana vuonna monia korjauksia, kuten ikkunoiden ja ovien tiivistämistä ja uudelleen sovitusta, seinien oikaisuja ja ankkurointeja, lattioiden ja kattojen suoristamista ja salin katon ”kannatuslaitosten vahvistusta” sekä uunien korjauksia ja lisäyksiä. Rakennus vuorattiin 1900-luvun alussa.

1950-luku

Rakennus säilyi alkuperäisessä asussaan aina 1950-luvulle saakka, jolloin toteutettiin arkkitehti Bertel Saarnion vuonna 1955 suunnittelemaa muutosta, jotka valmistuivat vuonna 1958. Näkyvin ulkoinen muutos oli sisäpuolelta toteutettu sisäänkäynnin totaalinen uusiminen.

Päärakennuksen alkuperäiset piirustukset vuodelta 1897. Suunnittelija Jac. Ahrenberg. (Rakennuspiirustukset Kansallisarkisto.)

Yläkuvassa rakennus kuvattuna alkuperäisessä asussaan ilmeisesti 1900-luvun alussa. Päädyn satulakattoisen kaavelin ja satulakattoisen siipiosan harjalla näkyvät koristeaiheet. Valokuva on suurennos alkuperäisestä. Alemmassa vuonna 1918 otetussa valokuvassa näkyy pohjoissivun alkuperäinen sisäänkäynti, jonka kruunumaisen tiilikaiteen reunustama kattoa käytettiin juhlatilaisuuksissa puhujakorokkeena, johon oli helppo astua yläkerrän käytävän ikkunoista. (Valokuvat Finna.fi, Museo-virasto-musketti.)

nen ja vanha tiilisen kuistin purkaminen. Tilalle toteutettiin puurakenteinen pulpettikattoinen kahden poikkipäädyn väliin jäävä eteisolaajennus, jota ei edes pyritty sopeuttamaan rakennuksen alkuperäisilmeeeseen. Laajennus 1950-luvun yksiruutuisine nauhaikkunoineen edusti selkeästi aikansa uudisrakentamista. Sisätiloissa uuteen laajennusosaan tuli naulakkotilat, joista oli käynti entiseen pianohuoneeseen toteutettuun käymälätilaan. Toiselle puolelle tuli oleskeluhalli, joka sittemmin jaettiin väliseinällä ja muutettiin vahtimestarin toimistoksi. Alkuperäisessä osassa tilajärjestystä muutettiin uusien väliseinien ja sisätiloihin toteutettiin wc-tilat. Lämmitysjärjestelmä uusittiin ja muutosajankohdalle tyypillisesti kaikki päärakennuksen kaakeliuunit purettiin.

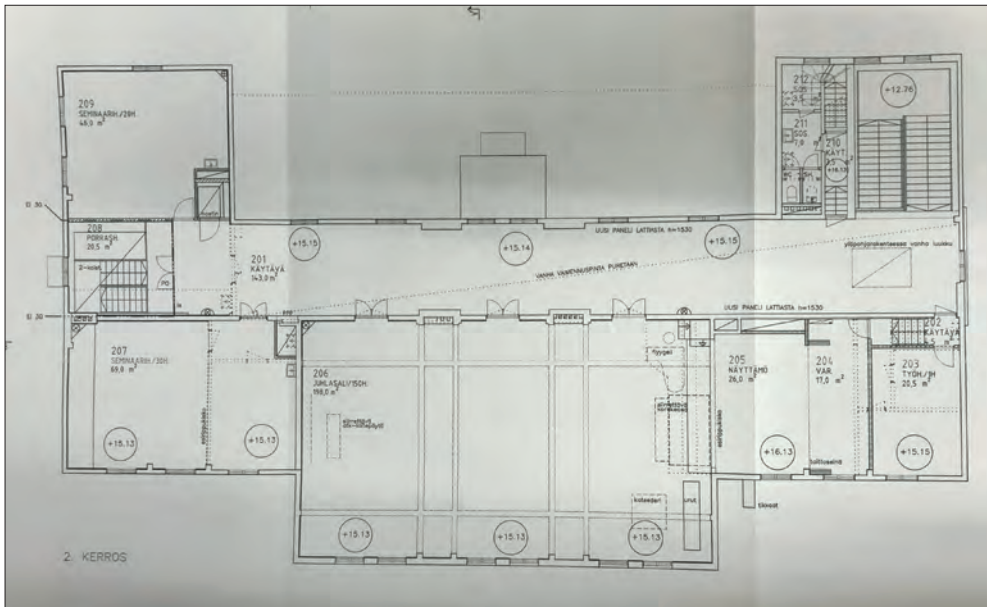
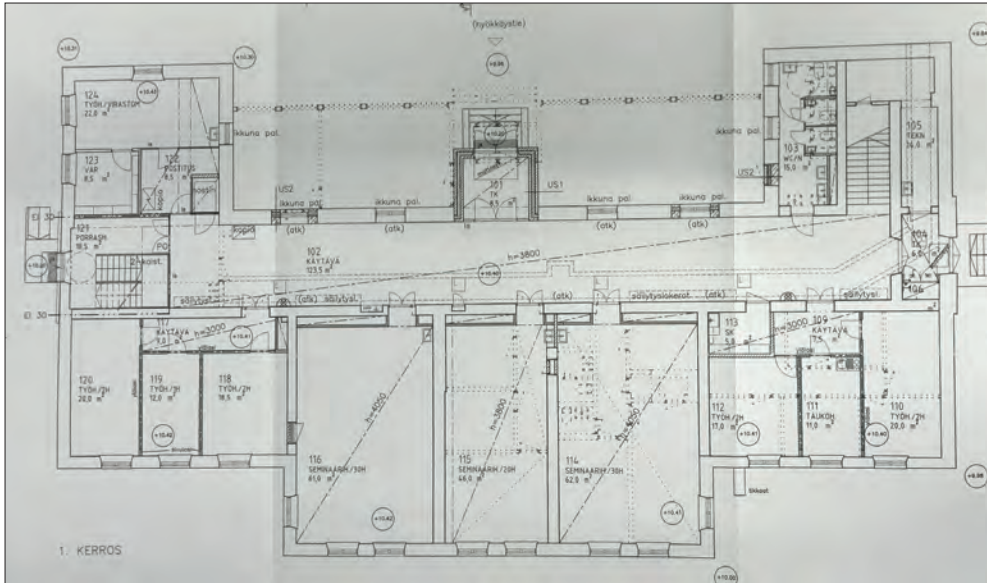
Vuonna 1970 rakennuksen toisessa kerroksessa yksi luokka muutettiin auditorioksi ja toinen luokka jaettiin väliseinällä työhuoneeksi ja luokaksi sekä niille yhteiseksi eteiseksi.

2000-luvun alun muutos

Vuonna 2001 arkkitehti Ria Gustafsson (Rebuild Arkkitehdit Oy) suunnitteli rakennukselle peruskorjauksen, minkä yhteydessä purettiin 1950-luvulla toteutettu arkkitehti Saarnion suunnittelema pulpettikattoinen sisäänkäynti-/aulakokonaisuus ja korvattiin nykyisellä tiilivuoratulla kuistiosalla, joka vastaa paremmin rakennuksen alkuperäistä sisäänkäyntiä. Samalla julkisivun aukotusta palautettiin alkuperäisempään suuntaan. Pihasivulle alakertaan avattiin uudelleen ikkunoita sekä pohjoissivulle että vinkkeleiden pihasuivulle. Itäpään vinkkelin päätykolmioon toteutettiin melko huomaamattomat uudet ilmanvaihtosäleiköt. Vanhat säileiköt poistettiin pihasuivulla olleen haukanikkunan paikalta. Eteläinen julkisivu jäi alkuperäiseen asuun. Myös sisätiloissa tilajärjestys palautui alkuperäisemmäksi. Ensimmäisen kerroksen alun perin kokoelmahuoneena toiminut tila avattiin uudelleen seminaarihuoneeksi purkamalla 1950-luvulla toteutetut väliseinät. Vastaavasti viereisestä alun perin johtajan huoneena toimineesta ja sittemmin opettajanhuoneena toimineesta tilasta poistettiin väliseinät ja alkuperäisen kokoelmahuoneen välinen seinä rakennettiin umpeen. Kolmas seminaarihuone jäi pohjakaavaltaan alkuperäiseksi. Sen sijaan eteläisivun länsipään luokka jaettiin kevyillä väliseinillä kolmeksi työhuoneeksi ja pieneksi eteiseksi. Länsipäässä toteutettiin muutos tilajärjestyksessä siten, että käytävä avattiin päätyyn saakka ja yläkertaan toteutettiin uusi portaikko. Jäljelle jäänyt vinkkeliosassa sijainnut luokkatila jaettiin väliseinillä toimistotiloiksi ja käytävän varrelle toteutettiin hissi/nostin. Itäpäässä portaikon vieressä sijainneeseen alun perin pianohuoneena toiminut ja sittemmin wc-tiloiksi muutettu tila uusittiin. Käytävään toteutettiin uudet palo-ovet. Toisessa kerroksessa länsipäässä toteutettiin vastaava käytävä- ja porrasmuutos sekä palo-ovet kuin ensimmäisessäkin. Vinkkeliosaan jäljelle jäänyt tila jäi luokkatilaksi. Eteläisivun länsipäädyn luokkahuone avattiin poistamalla 1950-luvulla toteutetut väliseinät. Juhlasali jäi ennalleen, mutta eteläisivun itäpään näyttämön takaisen tilan väliseinät poistettiin ja tila jaettiin uusilla väliseinillä työhuoneeksi ja varastoksi. Varaston ja näyttämön välille tuli taittoseinä. Kuten alakerrassakin, käytävän toiselle puolelle portaikon viereen toteutettiin uudet wc-tilat. Itäpään ullakolle toteutettiin uusi IV-konehuone. Pintamateriaaleista lattiapinnat uusittiin suurelta osin.

Rakennuksen näkyvin ulkoinen muutos on ollut ulkoväriin lisäksi 1950-luvulla toteutettu sisäänkäyntimuutos- ja laajennus, joka erottuu selkeästi ilmeisesti 1980-90-luvulla otetussa alemmassa kuvassa. Laajennus purettiin 2000-luvun alussa. Yläkuvassa rakennus ilmeisesti 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Ulkoväri on kokonaan vaalea ja satulakattoisten osien katonharjan koristeet puuttuvat. (Valokuvat vuoden 2009 kaavamuutoselostuksesta.)

Ensimmäisen ja toisen kerroksen pohjapiirroukset sekä oikealla ylhäällä pihasivu vuoden 2001 muutospiirustuksissa. Suunnittelija arkkitehti Ria Gustafsson (Rebuild Arkkitehdit Oy).

Nykytila

Vuonna 1898 valmistunut kansallisromanttisia piirteitä omaava melko kookas ensimmäisestä kerroksesta tiilirunkoinen ja yläosasta hirsi- ja rankorakenteinen seminaarin päärakennus on säilynyt ulkoisesti varsinkin eteläsivultaan hyvin alkuperäisessä asussaan. Rakennus toimii edelleen myös alkuperäisessä käytössään päärakennuksena. Rakennus on pohjakaavaltaan aikansa laitosrakentamiselle tyypillisesti U:n mallinen ja pohjoissivulla on kaksi vinkkeliosaa. Päärunko on aumakattoinen ja pihan puolen siipiosat ovat satulakattoisia. Pitkää sivua hallitsee etelän puolella kookas poikkipäätymäinen keskirisaliitti. Rakennuksen ikkunat ovat pääasiassa iäkkäät T-karmi-ikkunat sekä kaksiosaiset yläreunasta pyöristetyt haukanikkunat, jotka ovat osittain korvattu ilmanvaihdon ritilöillä siten, että kehyslaudoituus on jäänyt alkuperäiseksi. Eteläsivulla yläkerran juhlasalin ikkunoiden yläruutu on kolmikulmainen. Tiilirunkoisessa alaosassa ikkunoiden yläruutu on yläosasta pyöristetty. Pohjoissivulla alakerran aukotus ei aivan vastaa alkuperäistä ja ikkunat on uusittu alkuperäisen mallin mukaan 2000-luvun alun muutoksessa.

Tiilirunkoista osaa kiertää muurattu ulkoneva listoitus sekä kerrosten välissä että kivijalan yläpuolella. Ikkunoiden holvit jatkuvat myös sivuille muodostaen reliefimäiset otsikot ikkunoiden yläpuolelle. Sisäpihan puolella ensimmäisen kerroksen tiilirunkoinen osa sekä satulakattoinen kuisti on rakennettu uudelleen 2000-luvun alussa paikalta puretun alkuperäisilmeeseen sopimattoman sisäänkäyntilaaajennuksen tilalle. 2000-luvun peruskorjaus edustaa aikansa restaurointiajattelua, jossa 1950-luvun modernismia on korvattu alkuperäiseen arkkitehtuurin sovitetulla, tiilivuoratulla pienellä sisäänkäyntiosalla, joka kuitenkin selvästi edustaa oman aikansa arkkitehtuuria. Muutos erottuu melko selkeästi pohjoissivulla uuden tiilivuoratun kuistin lisäksi alakerran seinän sileäksi rapatusta pinnasta. 1950-luvun muutoksesta kertovat edelleen siipiosien sivuilla olevat pienet yksiruutuiset ikkunat.

Hirsirakenteisessa toisessa kerroksessa on vuorauksena uusrenessanssityyppinen vaaka-pystyponttilaudoituus, joka on jaettu kenttiin pysty- ja vaakasuuntaisiin listoihin. Ikkunoita kehystää talon rakentamisajankohdalle ominainen sveitsiläistyylinen listoitus, joka saa korostuu 2. kerroksen salin teräväkärkisten yläikkunoiden yhteydessä. Rakennuksen molemmissa päädyissä on lisäksi irrallinen aurinkokoristeaihe, jonka päällä on myös kolmion malliset vuorilaudat. Koristeaiheen tarkoitus ei selvinnyt inventoinnin yhteydessä. Vastaavat koristeet esiintyvät myös nykyisin kirjastona toimivan vanhan harjoituskoulun päädyissä.

Vesikate on iäkäs saumapeltikate, jonka uusimista oltiin aloittelemassa inventointihetkellä. Rakennuksen nykyinen ulkoviiri vastaa suurelta osin alkuperäistä.

Sisätiloissa tilajärjestys on muuttunut edestakaisin vuosikymmenten aikana, mutta pääasiassa alkuperäinen tilajärjestys on nykyisin edelleen havaittavissa. Esimerkiksi kaikki lattiapinnat on uusittu portaikko lukuun ottamatta, mutta myös alkuperäisiä

pintoja on säilynyt, kuten välikattojen helmiponttipanelointi sekä joidenkin tilojen seinien puolipanelointi. Huoneiden iäkkäitä peiliovia on myös tallella. Myös kalkkikivistä muuratut portaikot koristeellisine metallikaiteineen ovat säilyneet. Mielenkiintoisena yksityiskohtana portaiden askelmat ovat huomattavasti kuluneet kaiteen vierestä. Parhaiten säilynyt tila kokonaisuudessaan pilastereineen, katon kenttiin jaettuine koristeaiheineen sekä seinien puolipanelointeineen, joissa on kasettikoristeaiheet. Kaikki uunit on purettu 1950-luvun muutosten yhteydessä.

Arviointi

Seminaarin kookas päärakennus on säilynyt pääosin ulkoisesti ja osin myös sisätiloiltaan hyvin. Rakennus edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä kansallisromanttista sekä keskieuropalaisvaikutteista kookkaampaa julkista rakentamista sekä aikansa valtiojohtoista seminaarirakentamista. Rakennuksen merkittävin muutos on toteutettu pohjoissivulle sisäänkäynnin yhteyteen jo 1950-luvulla. Tämä muutos on purettu 2000-luvun alussa ja nykyinen ulkoasu vastaa paremmin rakennuksen alkuperäisilmettä. Muutos on kuitenkin selkeästi havaittavissa ja vaikuttaa rakennuksen säilyneisyyteen, mutta muu kokonaisuus on säilynyt edelleen erittäin hyvin. Sisätiloissa parhaiten säilyneet tilat ovat portaikko sekä juhlasali. Myös muissa tiloissa on säilynyt melko runsaasti alkuperäisiä panelointeja sekä yksityiskohtia.

Seminaarin pääakennus muodostaa viereisten, nykyisin kirjastona toimivan alkuperäisen harjoituskoulun sekä entisen johtajan asuinrakennuksen kanssa seminaarialueen historiallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaimman kokonaisuuden, jota täydentää entinen verstasrakennus sekä siihen liittyvä paja, kuten myös alueen eteläidän historiallisesti merkittävä seminaaripuutarha.

Rakennus sijaitsee puistomaisen seminaarialueen keskeisellä paikalla mäen päällä ja erottuu kauas sekä Seminaarikadun että Satamakadun maisemassa.

Arvot: Historiallinen, rakennushistoriallinen, rakennustaiteellinen, kaupunkikuvallinen.

Suojelutilanne: Rakennuksella on vuoden 2009 asemakaavassa suojelumerkintä sr6 - *Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen nojalla suojeltu rakennus, jonka kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot tulee säilyttää. Korjaustöiden sekä käyttötarkoituksen muiden muutosten suunnitelmista on neuvoteltava Museoviraston kanssa.*

Rakennuksen sisätiloissa on säilynyt alkuperäisiä pintoja, kuten seinien ja kattojen panelointeja esimerkiksi portaikossa (ylh. vasemmalla) ja toisen kerroksen käytävässä ja juhlasalissa. Kaikki lattiapinnat ovat uusitut. Sisätiloissa parhaiten säilyneessä juhlasalissa on säilynyt kattojen ja pilastereiden koristeaiheiden lisäksi myös seinien kasettikoristeaiheiset paneloinnit. Ensimmäisen kerroksen käytävä on sen sijaan kokenut mittavampia muutoksia (vas. alhaalla), mutta esimerkiksi iäkkäämpiä peiliovia on tallella. Portaikoissa on säilynyt alkuperäiset kiviaskelmat ja välitasanteen laatoitus sekä koristeelliset rautakaitteet. Askelmat ovat kulu-neet huomattavasti kaitteen vierestä.

3.2. Harjoituskoulu / kirjasto

- Valmistumisvuosi 1899 / 1956

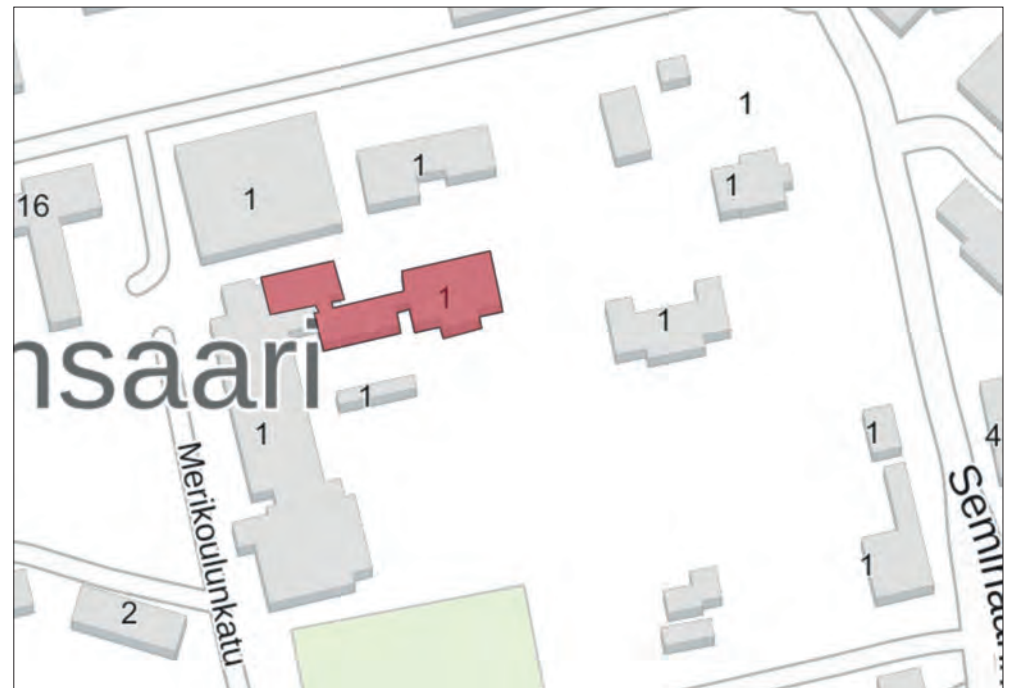
- Suunnittelija arkkitehti Jacob Ahrenberg 1897 (laajennus Bertel Saarnio 1953)

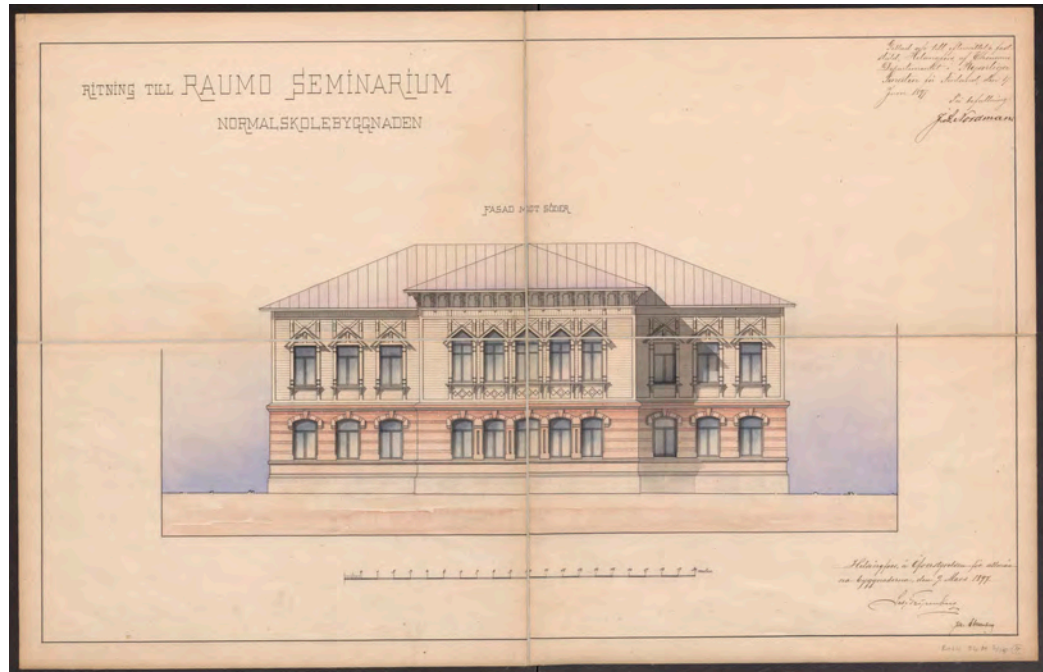
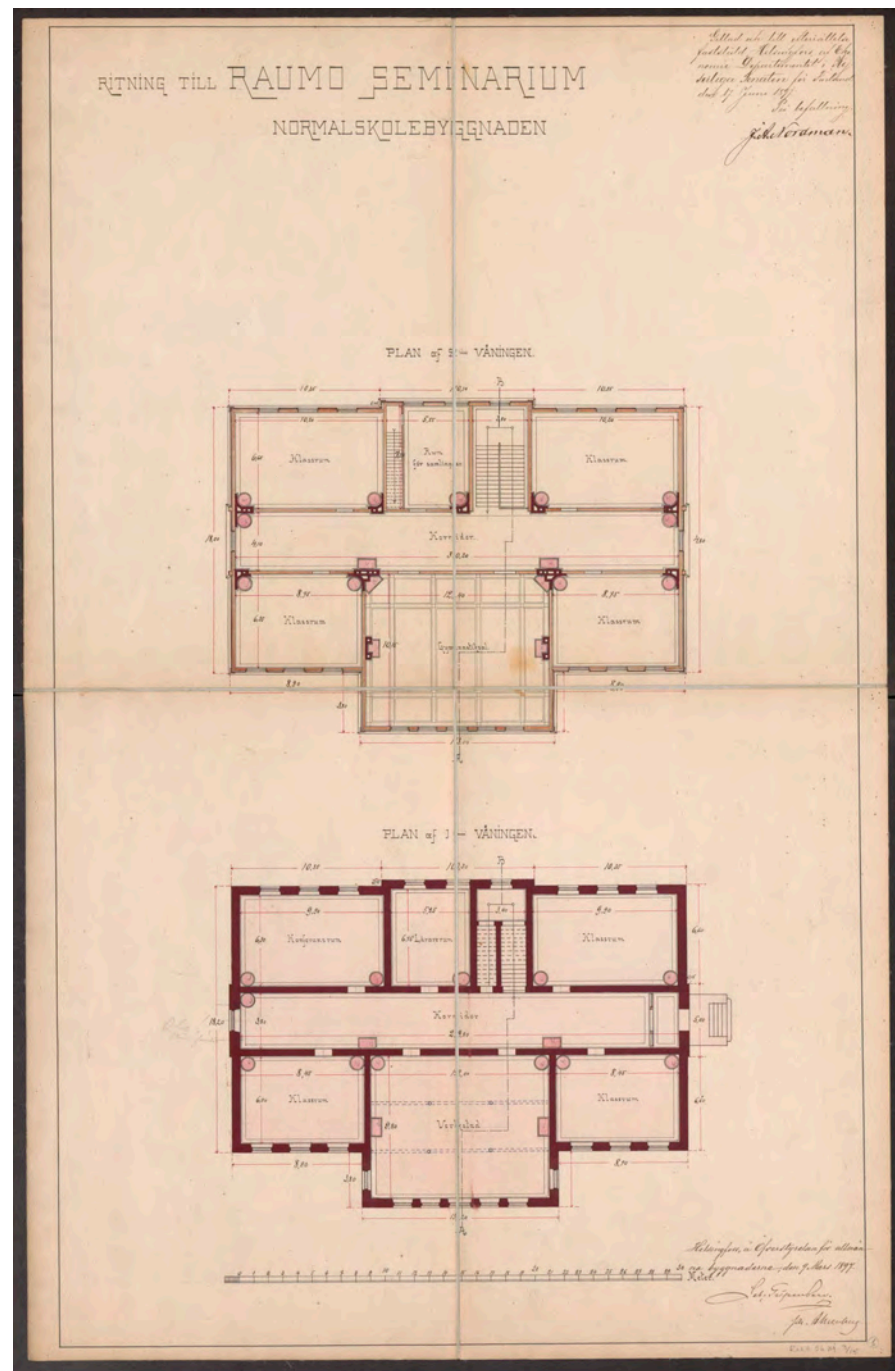
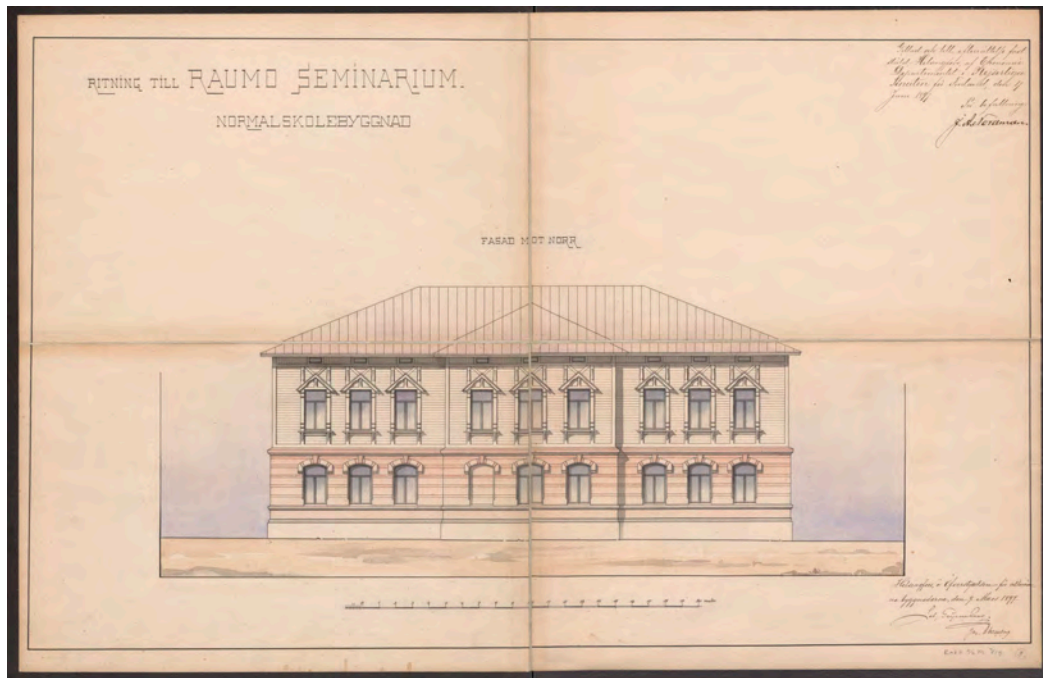
Historiaa

Rakennus valmistui vuonna 1899 ja se toteutettiin vastaavalla tekniikalla ja materiaaleilla kuin päärakennus. Rakennukset olivat seminaarin johtajan asunnon kanssa ensimmäiset kaksikerroksiset, puoliksi tiilirunkoiset rakennukset Raumalla. Vuoden 1897 rakennuspiirustuksissa oli rakennuksen suunnitelleen arkkitehti Jac. Ahrenbergin ja Yleisten rakennusten ylihallituksen johtaja Seb. Gripenbergin allekirjoitukset. Kallion päälle rakennettu rakennus toteutettiin ulkoisesti muistuttamaan symmetristä päärakennusta, mutta koulurakennus oli hieman pienempi ja kevyemmän näköinen. Perustuksessa ja sisäänkäynnin portaissa käytettiin lohkottua graniittia. Rakennuksen alaosaa toteutettiin puhtaaksi muuratusta tiilestä ja yläosa hirsi- ja ranakorakenteisena. Kerrosten väliin tuli I-rautapalkkein tuettu kappaholvi. Vesikatteeksi tuli saumapeltikate. Vuorauksena oli rakennusajankohdalle tyypillisesti listoin kentiin jaettu vaaka-pystyponntivuoraus. Myös harjoituskoulun keskelle tuli poikkipäätymäinen aumakattoinen keskirisaliitti, johon tuli muun muassa juhlasali. Koulurakennukseen ei tullut päätyihin vastaavia vinkkeleitä kuin päärakennuksessa ja katto oli kokonaisuudessaan aumattu. Tyylilliset yksityiskohdat vastasivat päärakennusta. Rakennuksen sisäänkäynti oli alun perin luonnosteltu keskelle pohjoisseinää, kuten päärakennuksessa, mutta rakennuksen sijainnin vuoksi päädyttiin sisäänkäynti sijoittamaan nykyiselle paikalleen itäpäättyyn.

Kuten päärakennuksessa, oli normaalikoulussa molemmissa kerroksissa keski-käytävä. Tiilirunkoisessa alakerrassa käytävän itäpäässä sisäänkäynnin edessä oli tuulihaappi. Alakerrassa oli molemmissa päädyissä yhteensä neljä luokkahuonetta, joista kaksi oli kookkaampaa. Keskellä olevassa poikkipäätymäisessä osassa oli verstaas ja käytävän toisella puolella opettajanhuone sekä yläkerran portaikko. Luokkahuoneissa oli kussakin kaksi pönttömallista uunia ja opettajanhuoneessa yksi. Kookkaammassa verstaassa oli käytävän puoleisissa nurkissa kaksi uunia sekä huoneen pääty sivuilla molemmissa päissä kulmikkaat uunit. Käytävässä oli kaksi nelikulmaista ja yksi pönttömallinen uuni. Verstaan kattoa kannatti kaksi palkkia ja niitä tuki neljä pylvästä. Yläkerran pohjakaava vastasi pääosin alakertaa. Väliseinien, ikkunoiden ja uunien paikat olivat samat. Yläkerrassa oli neljä luokkahuonetta ja voimistelusalin sekä koelmahuone, josta oli myös kulku ullakolle. Muita tiloja korkeamman voimistelusalin kattoa jakoivat listat ja palkit. Salin seiniin oli piirustuksissa merkitty päärakennuksen tavoin kasettijakoiset puolipaneloinnit sekä pilasterit.

1900-luvun alussa toteutettujen tarkastusten seurauksena rakennuksessa toteu-

Harjoituskoulun alkuperäiset piirustukset vuodelta 1897. Suunnittelija Jac. Ahrenberg. (Rakennuspiirustukset Kansallisarkisto.)

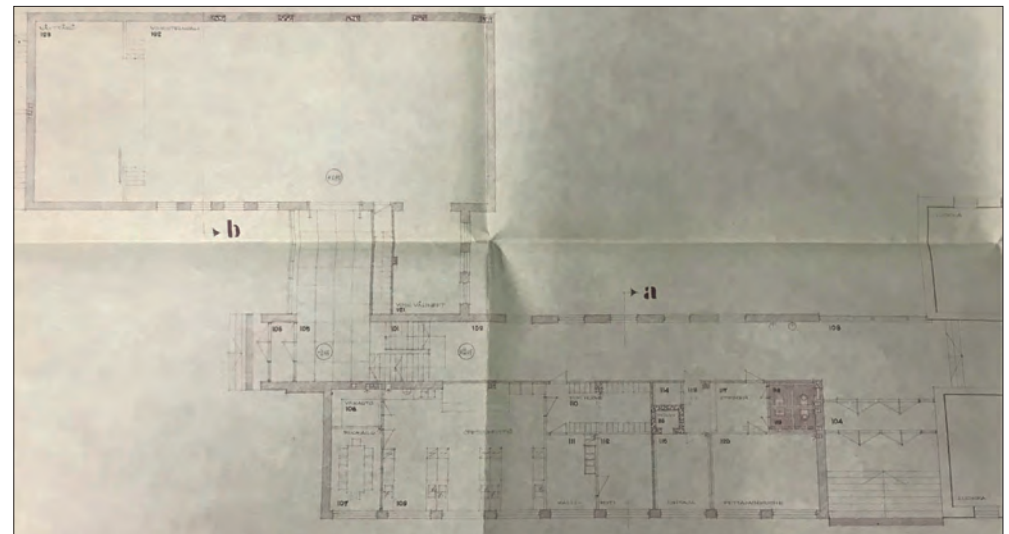
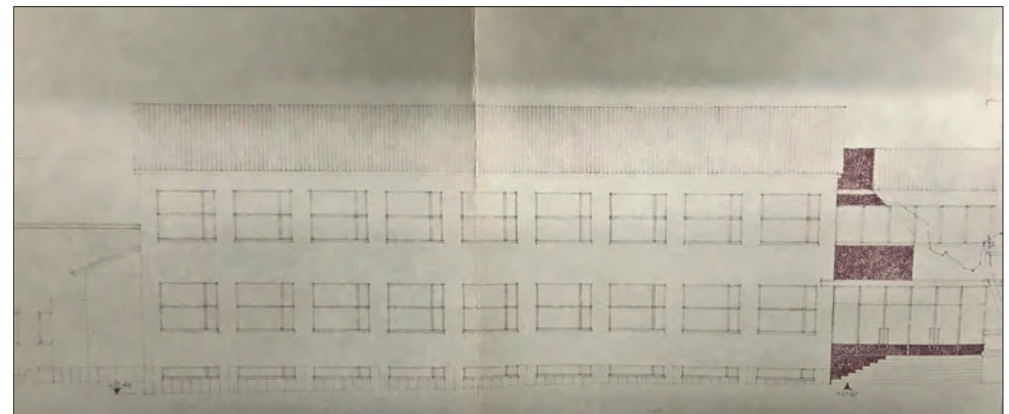
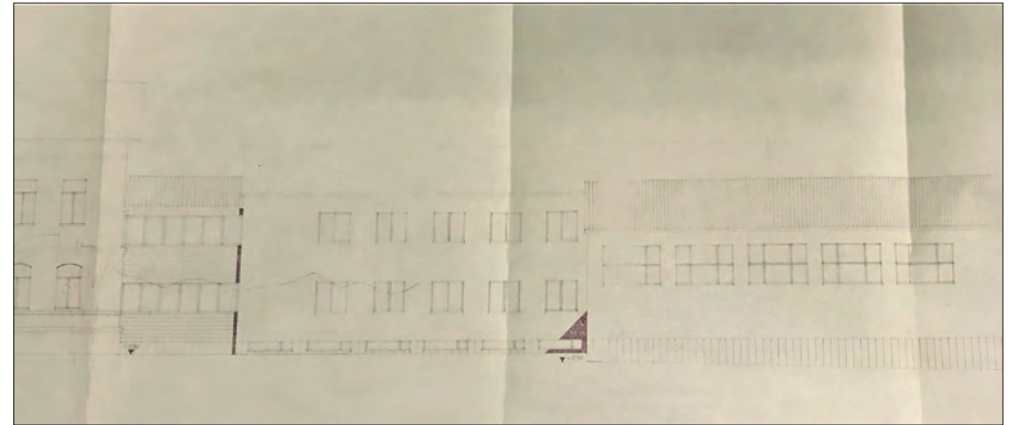
tettiin melko runsaasti korjauksia. Vuoden 1900 tarkastuksen jälkeisten korjausten yhteydessä rakennuksen hirsirunkoinen osa päätettiin myös vuorata. Urakoitsijan tuli suorittaa rakennuksen vuoraus ja maalaaminen kolmeen kertaan sekä kaikkien ovien ja ikkunoiden tiivistäminen ja uudelleen sovitus. Vuosittain tehtiin tarvittavia pieniä korjauksia, mutta suurempia rakenteellisia muutoksia ei toteutettu. Joitakin uuneja saatettiin uusia 1910-luvulla. 1920-luvulla korjausmäärärahat olivat niukkoja. Vuonna 1929 toteutettiin erityismäärärahan turvin koulun taakse katos polttopuiden säilyttämistä varten ja vuonna 1934 rakennukseen tuli vesijohto. Rakennus säilyi käytännössä alkuperäisessä asussaan aina 1950-luvulle saakka.

1950-luvun laajennus

Harjoituskoululle valmistui vuonna 1956 arkkitehti Bertel Saarnion vuonna 1953 suunnittelema tiilirunkoinen kaksi siipeä käsittävä laajennusosa, joka edusti rakennusajankohdalleen tyyppillistä koulurakentamista. Satulakattoiseen kolmekerrokseen tuli roiskerappaus. Kellarikerroksessa oli kapeat ylänauhaikkunat. Kahteen maanpäälliseen kerrokseen tuli myös rakennusajankohdalle tyyppilliset suuret ikkunat, joissa oli tuuletusikkunat sivulla ja alhaalla, sekä pystyjaolliset kaksiruutuiset ikkunat. Toisessa siivessä oli liikuntasali. Alkuperäisen harjoituskoulun ja laajennusosan väliin tuli piirustusten mukaan kapeampi satulakattoinen kaksikerroksinen, nauhaikkunallinen nivelosa, jonka eteläsivulle ensimmäiseen kerrokseen oli merkitty sivuille myös kaksoissisäänkäynnit. Myös laajennusosan pohjoispäättyyn oli merkitty pulpettikattoinen sisäänkäynti.

Laajennusosan kellarikerrokseen tuli rakennusajankohdan kouluarkkitehtuurille tyyppillisesti ruokala-, keittiö- ja pesutupatilat sekä huone kerhotilaksi/kirjastoksi. Kaksi siipeä yhdistävään nivelosaan tuli kellariin pukuhuone- ja pesutilat ja pohjoisemman puoleisen siiven länsipäähän käymälätilat, joihin oli käynti ulkoa. Varsinaiset luokkakerrokset olivat rakennusajankohdalle tyyppillisesti sivukäytävällisiä ja opetushuoneet sijoittuivat rakennuksen eteläsivulle. Ensimmäisessä kerroksessa oli opettajanhuone, johtajanhuone holveineen, kaksihuoneinen mallikotitila sekä opetuskeittiö ruokailutiloineen. Siipiosassa oli liikuntasali sekä näyttämö. Siivet yhdistävässä nivelosassa oli käytävä. Toiseen kerrokseen tuli kaksi luokkahuonetta, joiden väliin jäi kokoelmatila. Lännen puoleinen luokka oli piirustuksissa merkitty laulu- ja piirustusluokaksi ja idän puoleinen tyttöjen käsityöluokaksi. Käsityöluokan yhteydes-

Arkkitehti Bertel Saarnion laatimat harjoituskoulun laajennuspiirustukset vuodelta 1953. Yläkuvassa laajennusosan pohjoissivu, jossa erottuu myös alkuperäisen harjoituskoulun ja laajennuksen välinen alkuperäinen kaksikerroksinen nivelosa. Keskimmäisessä kuvassa laajennusosan eteläsivu. Alakuvassa ensimmäisen kerroksen pohjapiirros, joka noudatti rakennusajankohdansa koulurakentamiselle tyyppillistä sivukäytäväratkaisua. (Rakennuspiirustukset Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.)

sä oli myös opettajan työhuone sekä materiaalihuone.

Harjoituskoulun alkuperäisessä osassa aloitettiin myös arkkitehti Saarnion vuonna 1955 suunnittelemat korjaus- ja muutostyöt vuonna 1958. Rakennuksen julkisivut pysyivät pääosin entisellään. Länsipäätyyn toteutettiin tosin nivelosa, joka yhdisti koulun uudisosan alkuperäiseen osaan.

Rakennuksessa siirryttiin keskuslämmitykseen ja sisätiloissa kaikki uunit purettiin muutoksen yhteydessä. Luokkiin, käytävätiloihin ja uusiin wc-tiloihin toteutettiin myös vesipisteet. Muilta osin alakerroksessa luokkatilat säilyivät pääosin entisellään, mutta rakennuksen keskiosassa pohjoissivulla entinen opettajanhuone jaettiin väliseinällä kahdeksi kokoelmahuoneeksi. Käsiyöluokan toinen ovi suljettiin ja luokan itäpää jaettiin väliseinillä maalaushuoneeksi, työkaluvarastoksi ja tarvikkevarastoksi. Myös toisessa kerroksessa neljä luokkahuonetta jäi uuneja lukuun ottamatta ennalleen. Tilamuutos koski keskiosan entistä juhlasalia. Juhlasalin länsipäähän jaettiin väliseinillä lääkärin vastaanottotilat, joihin tuli myös eteinen ja wc-tilat. Jäljelle jäänyt juhlasaliosa jaettiin myös itä-länsisuunnassa luokaksi ja kokoelmahuoneeksi ja eteistilaksi. Entiseen juhlasaliin syntyi näin siis kuusi uutta tilaa. Käytävän toisella puolella rakennuksen keskiosassa pohjoissivulla sijainneeseen kokelaiden huoneeksi merkittyyn tilaan toteutettiin myös eteinen ja wc-tilat. Rakennus säilyi vuoteen 1997 saakka 1950-luvun muutosasussaan. Anna Nurmi-Nielsen mukaan myös sisätilat olivat vielä vuonna 1996 säilyneet pinnoiltaan erittäin hyvin.

Vuonna 1997 rakennettiin uusi kookas normaalikoulurakennus ja se peitti suuren osan seminaarin tontin länsilaidasta. Samassa yhteydessä myös vanha koulurakennuskokonaisuus peruskorjattiin. Tässä peruskorjauksessa alkuperäisen sekä 1950-luvun laajennusosan välinen kaksikerroksinen nivelosa purettiin ja tilalle valmistui nykyinen ainoastaan toisessa kerroksessa oleva lasisilta. Harjoituskoulun alkuperäinen osa muutettiin uuden normaalikoulun valmistuttua kirjastoksi ja 1950-luvun laajennusosa säilyi edelleen koulukäytössä.

Vuoden 2020 keväällä nykyisin normaalikoulun D-siipinä tai normaalikoulun vanhana puolena tunnetussa 1950-luvun laajennusosassa aloitettiin sisäilmasaneeraus, jossa puretaan riskirakenteita ja samalla toteutetaan myös käyttäjän toivomia muutoksia. Rakennuksessa on toiminut viime vuosina tekstiilityön luokka, fysiikan, kemian ja matematiikan opetus, kotitalousluokka, kuvataiteen luokka sekä terveydenhoitajan tilat. Korjaustyöt olivat inventointihetkellä käynnissä.

Nykytila

Sekä alkuperäinen harjoituskoulu, sen 1950-luvulla toteutettu laajennus että 1990-luvulla toteutettu normaalikoulun uudisrakennus ovat yhteydessä toisiinsa nivelosin ja muodostavat kookkaan ajallisesti kerroksellisen vinkkelin mallisen kokonaisuuden. Voimakkaasta rakentamisesta ja aivan viime aikoihin jatkuneista muutoksista huolimatta sekä vuonna 1899 valmistunut alkuperäinen harjoituskoulu, että sen 1950-lu-

vulla valmistunut laajennus ovat säilyneet ulkoisesti erittäin hyvin ja kokonaisuuden ajalliset kerrostumat ovat selkeästi esillä.

Nykyisin kirjastona toimivan harjoituskoulun alkuperäinen osa edustaa rakennusajankohtansa kansallisromanttistyylistä laitosrakentamista ja se on toteutettu samaan tyyliin kuin seminaarin päärakennus, mutta hieman pienempänä. Rakennus on säilynyt tyyllisiltä yksityiskohdiltaan ja suurelta osin myös materiaaleiltaan erittäin hyvin. Päärakennuksesta poiketen rakennus on runkomalliltaan suorakaiteen mallinen, mutta runkomateriaalit ja yksityiskohdat vastaavat toisiaan. Päärakennuksen ja johtajan asuinrakennuksen tavoin rakennuksen ensimmäinen kerros on tiilirunkoinen ja yläosa hirsi- ja rankorakenteinen. Aumakattoisen rakennuksen eteläsivua hallitsee päärakennuksen tavoin kookas, lähes poikkipäätymäinen keskirisaliitti. Pohjoissivun keskiosa on puolestaan vain hieman ulosvedetty. Rakennuksen päädyssä katonlapppeen keskellä on frontonit. Ikkunat ovat iäkkäät T-karmi-ikkunat. Päätyjen frontoneissa on kolme pientä yläosasta pyöristettyä ikkunaa. Rakennuksen pohjoissivulla on räystäslinjassa matalat haukanikkunat, jotka on osittain korvattu ilmanvaihdon ritilöillä. Tiilirunkoisessa alaosassa ikkuna-aukkojen ja ikkunoiden yläosa on pyöristetty ja ikkunoiden päällä on kaareva koristeharkotus ja ikkuna-aukkojen kohdalla tiilien reunat on koverrettu kaareviksi. Tiilirunkoista osaa kiertää kivijalan yläpuolella sekä kerrosten välissä ulkonevat muuratut listat.

Puurunkoisessa osassa on vuorauksena uusrenessanssityyppinen vaaka-pystyponttilaudoitus, joka on jaettu kenttiin suoraviivaisin koristelistoin. Listoissa toistuu päärakennuksen tavoin kolmioaihe, joka esiintyy ikkunoiden yläpuolella voimakkaasti profiloituna antaen katosmaisen vaikutelman. Rakennuksen itäpäädyssä on myös päärakennuksen lisäksi irrallinen aurinkokoristeaihe, jonka merkitys ei valitettavasti selvinnyt inventoinnin yhteydessä. Päärakennuksesta poiketen rakennuksen pääsisäänkäynti sijaitsee rakennuksen itäpäässä. Sisäänkäynti on säilynyt alkuperäisenä. Ovet ovat paripeiliovat, joiden molemmin puolin on yksiruutuiset ikkunat ja päällä kolmeosainen yläosasta pyöristetty kamanaikkuna. Sisäänkäynnin päällä on vastaava holvi koristeineaiheineen kuin ikkunoissakin. Sisäänkäynnissä oven ja kamanaikkunan välissä on kruunukoristeaiheinen lista.

Merkittävin muutos on toteutettu rakennuksen pohjoispäähän 1950-luvulla valmistuneen laajennuksen yhteydessä, jolloin yläkeran käytävän ikkunan sekä alakerran länsipään sisäänkäynnin paikalle toteutettiin kaksikerroksinen nivelosa, joka yhdisti laajennusosan alkuperäiseen osaan. Kyseinen nivelosa korvattiin nykyisellä, ainoastaan toisessa kerroksessa olevalla lasisillalla. Alakertaan käytävän päähän on toteutettu alkuperäisen sisäänkäynnin mallinen, yläosasta pyöristetty ikkuna.

Vesikate on iäkäs saumapeltikate, jonka uusimista oltiin aloittelemassa inventointihetkellä. Rakennuksen nykyinen ulkoväri vastaa suurelta osin alkuperäistä. Rakennukset ovat olleet välillä myös vaaleaksi maalattuja.

Sisätiloissa tilajärjestys on muuttunut edestakaisin vuosikymmenten aikana, mutta

pääasiassa alkuperäinen tilajärjestys on nykyisin edelleen havaittavissa. Myös alkuperäisiä pintoja on säilynyt, kuten välikattojen helmiponttipanelointi sekä joidenkin tilojen seinien puolipanelointi. Huoneiden iäkkäitä peiliovia on myös tallella. Myös kalkkikivistä muuratut portaikot koristeellisine metallikaiteineen ovat säilyneet. Mielinkiintoisena yksityiskohtana portaiden askelmat ovat huomattavasti kuluneet kaiheen vierestä. Parhaiten säilynyt tila kokonaisuudessaan on juhlasali pilastereineen, katon kenttiin jaettuine koristeaiheineen sekä seinien puolipanelointeineen, joissa on kasettikoristeaiheet. Kaikki uunit on purettu 1950-luvun muutosten yhteydessä.

1950-luvun tiilirunkoinen ja satulakattoinen kaksi samansuuntaista siipeä käsittävä laajennusosa toimii edelleen Normaalkoulu opetustiloina ja on säilynyt ulkoisesti tyyllisiltä yksityiskohdiltaan erittäin hyvin. Erillinen voimistelusalisiipi oli alun perin yhdistetty luokahuoneosaan nivelosalla, mutta 1990-luvulla rakennusosiin kiinni valmistunut normaalikoulun uudisosa on peittänyt tämän rakennuksen länsipäässä. Pohjoissivulla on erotettavissa edelleen kaksi erillistä 1950-luvulla valmistunutta siipiosaa. Arkkitehti Bertel Saarnion suunnittelema laajennusosa edustaa rakennusajankohdalleen tyyppistä ja tunnistettavaa kouluarkkitehtuuria. Vuorauksena on roiskerappaus. Ikkunat ovat säilyneet juhlasalisiivessä alkuperäisenä. Muilta osin ikkunat ovat ilmeisesti ainakin osittain uusittu, mutta alkuperäisen ristikarmimallisen ja tuuletusikkunallisen puitemallin mukaan. Kivijalassa on kapeat nauhaikkunat. Laajennusosan vesikatteenä on saumapeltikate. Rakennuksen sisätiloissa oltiin tekevässä sisäilmaremonttia inventointihetkellä.

Arviointi

Alkuperäinen vuonna 1899 valmistunut harjoituskoulurakennus edustaa rakennusajankohtansa Rakennushallituksen seminaariarkkitehtuuria sekä myös aikakautensa kansallisromanttista tyyliä. Ulkoasu yksityiskohtineen ja materiaaleinen on säilynyt erittäin hyvin. Länsipäässä laajennusosan vuoksi toteutetut muutokset eivät riko eheää kokonaisuutta. Rakennuksen sisätiloissa on säilynyt myös alkuperäisiä pintoja tilojen käyttötarkoituksen muutoksesta huolimatta. Parhaiten säilyneet tilakokonaisuudet ovat päärakennuksen tavoin yläkeran juhlasali sekä portaikko. Myös yläkeran käytävä on lattiaa lukuun ottamatta säilynyt hyvin pinnoiltaan. Rakennus edustaa seminaarialueen varhaisinta rakennuskantaa ja muodostaa viereisten päärakennuksen sekä johtajan asuinrakennuksen kanssa seminaarialueen merkittävimmän kokonaisuuden, jota täydentää vanha verstasarakennus ja paja. Kookas rakennus erottuu puistomaisen alueen sekä avoimen piha-alueen länsilaidalla pitkälle ja on myös kaupunkikuvallisesti merkittävä.

1950-luvulla valmistunut arkkitehti Bertel Saarnion suunnittelema laajennusosa on säilynyt ulkoisesti pääosin hyvin, vaikka alun perin 1990-luvulla valmistunut normaalikoulu hieman peittää kokonaisuutta. Rakennusosan tyylliset yksityiskohdat

ovat säilyneet hyvin ja se edustaa tunnistettavaa aikansa koulurakentamista. 1950-luvun laajennusosa edustaa seminaarialueen 1950-luvulla alkanutta muutosta ja kasvua ja muodostaa läheisten Tornirakennuksen ja viereisellä tontilla sijaitsevan entisen tyttölyseon kanssa ajallisen ja arkkitehtonisen kokonaisuuden. Tämä kokonaisuus edustaa myös kaupungin koulurakennusten voimakasta muutosvaihetta. Myös viereinen Teknika-rakennus kuuluu tähän samaan 1950-60-lukujen modernin arkkitehtuurin kokonaisuuteen. Laajennusosaa ei ole aikaisemmin suojeltu kaavassa. Valtakunnallisesti merkittävään seminaarialueeseen historiallisesti kiinteästi liittyvä laajennus suositellaan tulevassa kaavoitustyössä huomioitavaksi vastaavin suojelumerkinnöin kuin seminaarin Torni-rakennus sekä puutarharakennus.

Arvot:

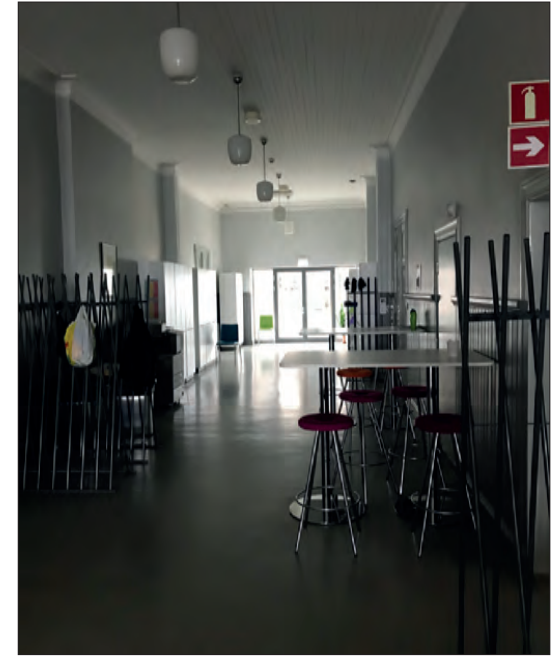
Alkuperäinen osa: Historiallinen, rakennushistoriallinen, rakennustaiteellinen ja kaupunkikuvallinen

1950-luvun laajennus: Historiallinen, rakennushistoriallinen, kaupunkikuvallinen.

Suojelutilanne: Vuonna 1899 valmistuneella nykyisin kirjastona toimivalla rakennuksella on vuoden 2009 asemakaavassa suojelumerkintä sr6 - *Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen nojalla suojeltu rakennus, jonka kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot tulee säilyttää. Korjaustöiden sekä käyttötarkoitus- ja muiden muutosten suunnitelmista on neuvoteltava Museoviraston kanssa.*

1950-luvulla valmistuneella laajennusosalla ei ole aikaisempaa suojelumerkintää.

Nykyisin kirjastona toimivan alun perin harjoituskouluksi valmistuneen osan sisätiloissa on yhtäläisyyksiä päärakennuksen kanssa. Vasemmalla ylhäällä ensimmäisen kerroksen käytävää ja ylhäällä keskellä kirjastosali, jossa on alkuperäiset rautapylväät, rautapalkit ja kappaholvina toteutettu välipohja kannattamassa yläkerran juhlasalia. Ylhäällä oikealla yläkerran käytävää, joka on säilynyt pinnoiltaan lattiaa lukuun ottamatta hyvin. Käytävän päässä näkyy kulku lasisiltan, joka pitkän kujeaan 1950-luvun laajennusosaan. Vasemmalla alakuvassa näkyvä portaikko on toteutettu samaan tyyliin kuin päärakennuksessa. Oikealla alhaalla juhlasalin säilynyt koristeellinen katto ja seinien pilasterit sekä paneloinnit.

3.3. Entinen seminaarin johtajan asuinrakennus

- Valmistumisvuosi 1899
- Suunnittelija arkkitehti Jac. Ahrenberg (1897)

Historiaa

Koulun johtajan asuinrakennus valmistui vuoden 1899 aikana. Rakennuksen suunnitteli vuonna 1897 Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehti (Johan) Jacob Ahrenberg. Johtajan asuinrakennus oli seminaarirakennuksen ja harjoituskoulun tavoin ensimmäisen kerroksen osalta tiilirunkoinen, mutta muodoiltaan vapaampi ja tyyllillisesti huvilamaisempi, jolla oli tarkoitettu korostaa rakennuksen yksityisempää luonnetta. Vuorilaudoitus ja listoitus oli kuitenkin toteutettu vastaavaan tyyliin kuin päärakennuksessa ja koulussa, mutta lisäksi asuinrakennuksessa oli käytetty myös kaariaiheita. Koristeellisissa räystäslaudoissa ja harjakammassa oli sveitsiläistä ja pohjoismaista kansallisromanttista tyyliä.

Rakennus toteutettiin teknisesti pääosin samalla tavalla kuin päärakennus. Poikkeuksena oli kellarin päälle tullut betoniholvi, jossa kupu tehtiin I-rautojen väliin. Tuet tehtiin rautatangosta, joiden väli oli puoli metriä.

Rakennuksen kellarissa oli polttopuubarasto, leivintupa ja kellari. Rakennuksen tiilirunkoisessa ensimmäisessä kerroksessa sijaitsi rehtorin asunto, joka käsitti eteisen, kanslian, salin, ruokasalin sekä käytävän, jonka toisella puolella oli herrainhuone, makuuhuone ja lastenhuone. Käytävän perällä oli pieni komero sekä käymälä. Keittiöön oli erillinen porras ja keittiön yhteydessä oli kevyellä väliseinällä erotettu palvelijanhuone. Salissa oli kaksi uunia ja muissa huoneissa yksi.

Toisen kerroksen normaalikoulun yliopettajan asunto oli pienempi ja vaatimattomampi ja käsitti kolme asuinhuonetta sekä keittiön ja palvelijan huoneen. Porraskäytävästä astuttiin pieneen eteiseen, josta johti ovet kahteen vierekkäiseen huoneeseen, joita vastapäätä oli ruokasali. Eteisen perällä oli pieni käytävä, josta oli kulku palvelijan huoneeseen sekä pieneen käymäläkomeroon. Palvelijan huonetta varten toteutettiin katonlapeeseen pieni kattolyhty. Keittiöön oli kulku ruokasalista.

Vuoden 1900 tarkastuksessa todettiin, että valtion tuli suorittaa pääsisäinkäyntiin metallikatos ja pääovi tuli maalata. Yläkerrassa keittiön ja apulaisen huoneen paikkoja vaihdettiin. Johtajan huoneen lattiat suoristettiin, höylättiin ja maalattiin uudelleen. Rakennus päätettiin vuorata tässä vaiheessa ja maalata kolmeen kertaan. Vuoraus ja maalaaminen jäi urakoitsijan tehtäväksi, kuten myös esimerkiksi kaikkien ovien ja ikkunoiden tiivistäminen ja tulisijojen korjaaminen. Sisäkatot listoitettiin ja päällystettiin kankaalla ja paperilla ja myös tapetointeja parannettiin. Peltikatto tiivistettiin ja saumattiin uudelleen. Vuosina 1904-1905 rapattiin kellareiden holvit ja seinät. Vuosina 1909-1910 johtajan asuinrakennuksessa tehtiin muutoksia uudelle seminaarin johtajalle. Lähinnä pintoja, mutta myös joitakin muureja uusittiin. Vuo-

sina 1915-1916 rakennuksissa uusittiin joitakin uuneja, joka selittää joidenkin nykyisinkin paikallaan olevien uunien jugend-vaikutteet. Rakennuksessa tehtiin vuosittain tarvittavia korjauksia, mutta 1920-luvulla korjausmäärärahat pienivät. Vuonna 1933 rakennukseen tuli vesijohto.

Seminaari sai vuonna 1956 varoja rakennusten kunnostamiseen. Johtajan asuinrakennusta ei kuitenkaan kunnostettu, koska rakennuksen purkaminen oli noussut esille. Tästä syystä rakennukseen ei tässä vaiheessa toteutettu myöskään keskuslämmitystä, minkä seurauksena hienot kaakeliuunit ovat säilyneet tähän päivään saakka. Rakennuksen yläkerta ei ollut enää asuntona, vaan se oli toiminut 1940-luvulta lähtien seminaarilaisten ruokailutilana. Uutta ruokalarakennusta suunniteltiin seminaarin alueelle jo 1950-luvulla ja sen valmistuttua oli johtajan asunnon yläkerta tarkoitus muuttaa asunnoiksi. Arkkitehti, luultavasti Bertel Saarnio, vastusti ajatusta ja ehdotti koko toisen kerroksen purkamista, koska asunnot voisi sijoittaa ruokalan yhteyteen. Rehtorille kaavailtiin myös kokonaan uutta virka-asuntoa toisaalle, mutta suunnitelma raukesi. Lopulta rakennukseen toteutettiin keskuslämmitys vuonna 1968 ja hie-man myöhemmin valmistui myös nykyinen ruokalarakennus.

Entisen johtajan asuinrakennuksen purkamisajatuksista oli luovuttu 1970-luvulle tultaessa. Vuonna 1975 rakennuksessa toteutettiin muutoksia, jotka suunnitteli Turun rakennustoimiston arkkitehti Marjaterstu Brzoza. Julkisivuilla ainoat muutokset olivat joidenkin savupiippujen purkaminen sekä ilmeisesti entiseen palvelijahuoneeseen kuuluneen pulpettikattoisen kattolyhdyn poistaminen. Rakennuksen kellaritilat muutettiin opiskelijoiden kahvila- ja kerhotiloiksi, jossa käytössä ne olivat vielä ainakin 1990-luvulla. Tilajärjestys säilyi suurelta osin. Kevyillä väliseinillä toteutettiin uudet wc-tilat sekä tarjoilutila. Joitakin aikaisemmin toteutettuja kevyitä väliseiniä myös poistettiin muutoksen yhteydessä. Rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen toteutettiin kirjasto. Tilajärjestys pysyi pääosin ennallaan lukuun ottamatta eteisaulaa sekä entistä kylpyhuonetta, joihin toteutettiin uusia wc-tiloja. Eteisaulan kattoa myös laskettiin. Aulan ja entisen keittiön portaan välissä olleet kevyet väliseinät purettiin, jolloin käytävästä tuli yhtenäinen. Osa vanhasta keittiöstä muuttui siis käytävätilaksi ja jäljelle jäänyt osa keittiöstä muutettiin laboratoriomestarin huoneeksi.

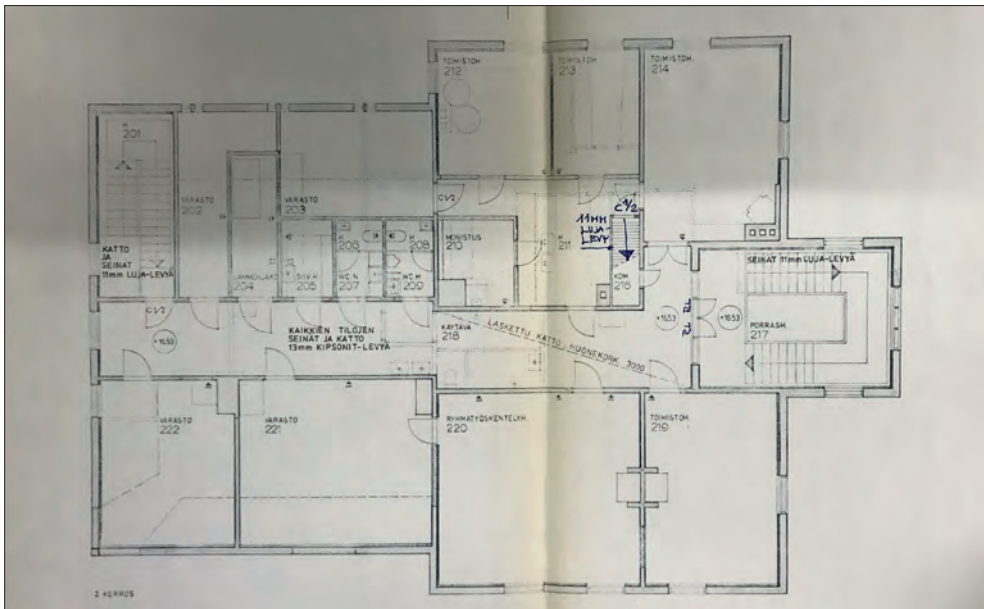
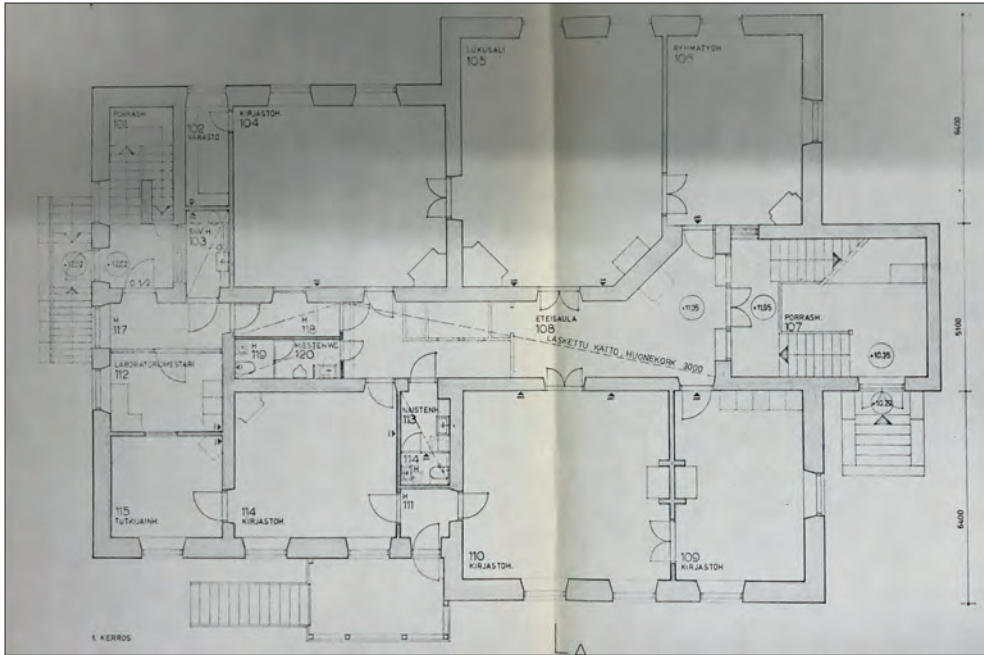
Merkittävin muutos toteutettiin rakennuksen yläkerrassa, joka muutettiin kansliaksi, jossa oli myös ryhmätyöskentelytiloja. Tiloja oli muutettu jo aiemmin kerroksen toimiessa opiskelijoiden ruokalana, mutta alkuperäiset hirsiset väliseinät olivat edelleen paikoillaan, kuten myös joitakin uuneja. Kylmäullakon tiloja otettiin muutoksen yhteydessä käyttöön. Portaikon vieressä eteläsivulla olleet kaksi alkuperäistä asuinhuonetta jäivät ennalleen ja myös kaakeliuunit säilyivät. Muissa tiloissa väliseiniä joko purettiin tai tiloja jaettiin lisää toimistotiloiksi, wc-tiloiksi ja varastoiksi. Pinnat uusittiin 1970-luvulle tyyppillisesti. Seiniin tuli kipsoniitti- ja lastulevyt ja lattioihin muovimatot. Välipohjien vanhat täytteet uusittiin mineraalivillalla. Pari vanhaa peiliovea säilyi, mutta muilta osin kerrokseen toteutettiin keltaiseksi maalatut laakaovet.

Kerros on säilynyt tästä muutoksesta nykypäivään saakka. Toiseen kerrokseen johtava portaikko rakennuksen päädyssä säilyi autenttisenä.

Rakennuksen vesikate on uusittu hiljattain ja uusimisen yhteydessä korkeammasta osasta on hävinnyt rakennuksen alkuperäisilmeeseen kuulunut harjakampa.

Seminaarin johtajan asuinrakennus kuvattuna 1990-luvun alussa. Kuistiosa näyttää toimineen tässä vaiheessa parvekkeena, koska siitä puuttuvat portaat. Korkeassa osassa erottuu vielä alkuperäinen harjakampa. (Valokuva Finna.fi, Museovirasto-musketti.)

Ensimmäisen ja toisen kerroksen pohjapiirrokset vuoden 1975 muutospirustuksissa. Suunnittelija Marjaterä Brzoza. (Rakennuspiirustukset Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.)

Nykytila

Vuonna 1899 valmistunut kaksikerroksinen, alakerrasta tiilirunkoinen ja yläosasta hirsi- ja rankorakenteinen entinen seminaarin johtajan asuinrakennus on säilynyt sekä ulkoasultaan että osin myös sisätiloiltaan erittäin hyvin. Rakennus on toteutettu päärakennuksen ja vanhan harjoituskoulun tavoin osin sekä tiili että hirsirunkoisena, mutta edustaa tyyllisesti enemmän huvilamaista rakentamista, joka myös korostaa rakennuksen alkuperäisen käyttötarkoituksen yksityisempää luonnetta.

Rakennuksen yksityiskohdissa on havaittavissa rakennusajankohdalleen tyyppillisiä kansallisromanttisia piirteitä, kuten sivulta katsottaessa ylöspäin levenevä katonharja. Rakennus on runkomuodoiltaan huomattavasti vapaampi kuin alueen muut saman ikäiset seminaarirakennukset ja on osittain yksikerroksinen. Rakennuksen itäpää on korkeampi ja kaksikerroksinen sekä satulakattoinen. Korkea osa muodostaa poikkipäädyn sekä pohjois- että eteläisivulle. Matalampi osa on aumakattoinen ja päädyssä on keskellä katonlapetta frontoni. Rakennuksessa on melko korkea lohkokiviperusta, jossa on myös kellarin sisäänkäynti sekä iäkkäät kellarin pystyjaolliset, kaksiruutuiset ikkunat. Ikkunoiden päällä on perustuksessa koristeharkko. Tiilirunkoinen alaosa on puhtaaksimuurattu ja ulottuu tasakertaan saakka. Yläosassa on muurattu koristeharkotus. Rakennuksen ikkunat ovat iäkkäät T-karmi-ikkunat. Matalassa osassa on lisäksi haukanikkunat ja rakennuksen päätykolmioissa on kolme pientä yksiruutuista yläosasta pyöristettyä ikkunaa. Tiilirakenteisessa ensimmäisessä kerroksessa ikkunoiden ja ikkuna-aukkojen yläosat ovat vastaavasti pyöristetyt kuin päärakennuksessa ja harjoituskoulussa. Ikkunoita kiittää koristeharkotus, joka toistuu myös rakennuksen nurkissa.

Rakennuksen yläosan vuoraus on vaaka-pystyponnttilaudoitus, joka on rakennusajankohdalle tyyppillisesti jaettu koristelistoin kenttiin. Pysty-laudoituksen alaosa on veistetty kaarevaksi. Rakennuksen koristelistoituksessa toistuu esimerkiksi ikkunoiden päällä samat voimakkaasti profiloidut kolmioaiheet kuin päärakennuksessa ja harjoituskoulussa, mutta asuinrakennuksessa ikkunoita kehystää myös kaariaiheet. Päätykolmioissa on myös erilliset paanuvuoratut räystäskoristeaiheet, jotka edustavat kansallisromanttista tyyliä. Katonharjalla on ollut vielä erillinen puinen koristeaihe, joka on kuitenkin poistettu ja varastoitu. Vesikatteena on melko hiljattain uusittu saumapeltikate.

Rakennuksessa on kaksi sisäänkäyntiä sekä erillinen kulku kellariin. Itäpään portaikkoon johtavassa sisäänkäynnissä on alkuperäiset ikkunoilla varustetut paripeili-ovet, joissa vedin on uusittu. Sisäänkäynnin päällä on 1900-luvun alussa toteutettu koristeellinen satulakattoinen metallikatos. Kellariin johtavan sisäänkäynnin puinen ulko-ovi on uusittu ja sen päällä on iäkäs metallinen kaareva lippa. Rakennuksen eteläisivulla on pulpettikattoinen avokuisti, jossa on kauniisti koristellut pylväät sekä räystäslaudoitus.

Sisätiloissa tilajärjestys on säilynyt kellarissa ja ensimmäisessä kerroksessa pääosin alkuperäisenä. Rakennuksessa on tallella sekä alkuperäisiä että jugendvaikutteista päätellen 1910-luvulla toteutettuja kookkaita kaakeliuuneja. Uuneja on tallella ensimmäisessä kerroksessa kahdeksan ja yläkerrassa kaksi. Kellarissa lattiat on uusittu ja seinät ja katto rapattu tai paikoin slammattu, mutta katon kappaholvi on edelleen havaittavissa. Ensimmäisessä kerroksessa käytävä on uusittu pinnoiltaan, mutta huoneet ovat säilyneet paremmin. Rakennuksen lattiapinnat on uusittu 1970-luvulla nykyisillä muovimatoilla. Alkuperäisiä pintoja on säilynyt esimerkiksi huoneiden kattojen paneloinneissa ja koristelustoituksissa. Tallella on myös alkuperäisiä peiliovia, joita reunustaa paikoin koristelustoitus. Rakennuksen itäpään kaunis portaikko on säilynyt autenttisenä. Portaissa on vastaava rautakaide kuin päärakennuksessa ja harjoituskoulussa. Yläkerta on uusittu ja muutettu tilajärjestykseltään 1970-luvulla toimistotiloiksi, ja pinnat sekä värimaailma on säilynyt tältä ajalta. Muutoksen yhteydessä myös kylmäuullakoita on otettu käyttöön. Kaksi alkuperäistä huonetta uuneineen on tallella.

Arviointi

Vuonna 1899 valmistunut aikansa kansallisromanttista- ja sveitsiläistyylisiä edustava huvilamainen rehtorin asuinrakennus on säilynyt ulkoisesti ja osin myös sisätiloiltaan erittäin hyvin. Rakennus sijaitsee kaupunkikuvallisesti erittäin näkyvällä ja merkittävällä paikalla ja erottuu kauas Seminaarikadun maisemassa. Rakennuksen yksityiskohdat ja materiaalit ovat säilyneet lähes autenttisinä. Sisätiloissa on säilynyt runsaasti alkuperäisiä pintoja sekä kiinteää kalustusta.

Historiallisessa ja rakennushistoriallisessa mielessä rakennus ilmentää aikansa seminaariarkkitehtuuria, mutta myös seminaareihin liittyntä patriarkaalista yhteisöä. Rakennus on jäänyt vajaakäytölle yliopiston tiivistettyä toimintojaan ja sen käyttötarkoitus tulee muuttumaan. Tulevassa muutostöissä tulisi huomioida rakennuksen keskeinen rooli osana valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä sekä rakennuksen lähes autenttisenä säilyneet materiaalit. Sisätiloissa tulisi huomioida koko alueella poikkeuksellisesti säilyneet uunit sekä alkuperäiset materiaalit. Tilakokonaisuuksista itäpään portaikko on merkittävä.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen, rakennustaiteellinen, kaupunkikuvallinen.

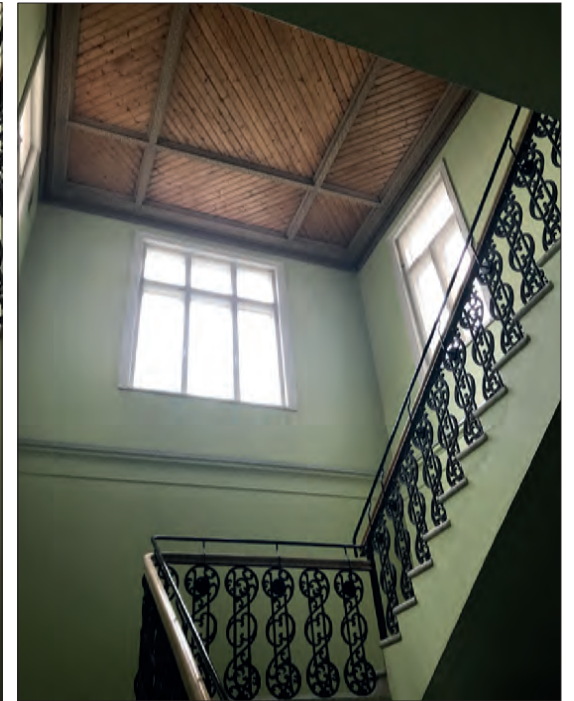
Suojelutilanne: Rakennuksella on vuoden 2009 asemakaavassa suojelumerkintä sr6 - Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen nojalla suojeltu rakennus, jonka kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot tulee säilyttää. Korjaustöiden sekä käyttötarkoituksen ja muiden muutosten suunnitelmista on neuvoteltava Museoviraston kanssa.

Rakennuksen sisätilat ovat alueella poikkeuksellisen hyvin säilyneet lähinnä sen vuoksi, että rakennuksen purkamista harkittiin 1950-luvulla ja esimerkiksi lämmitysjärjestelmää ei tämän vuoksi uusittu. Ylhäällä vasemmalla kellaria, jossa katon holvaus on selkeästi havaittavissa. Lattiat ovat uusitut. Ensimmäisessä kerroksessa on tallella alkuperäisiä ja 1910-luvulla toteutettuja kaakeliuuneja sekä peiliovia ja katon panelointeja sekä listoituksia. Lattioiden muovimatot ovat 1970-luvulta.

Sisätiloissa on säilynyt huomattava määrä yksityiskohtia varsinkin ensimmäisessä kerroksessa. Rakennuksen itäpäässä sijaitseva porraskäytävä on säilynyt autenttisena ja esimerkiksi portaikon lämmitysuuni on tallella. Toinen kerros muutettiin merkittävästi 1970-luvulla ja se on säilynyt tässä muutosasussa (alhaalla keskellä). Alhaalla vasemmalla näkymä rakennuksen ullakolta.

3.4. Verstasrakennus - Artika

- Valmistumisvuosi 1899 (1957)
- Suunnittelija arkkitehti Jacob Ahrenberg 1897 (muutos arkkitehti Bertel Saarnio)

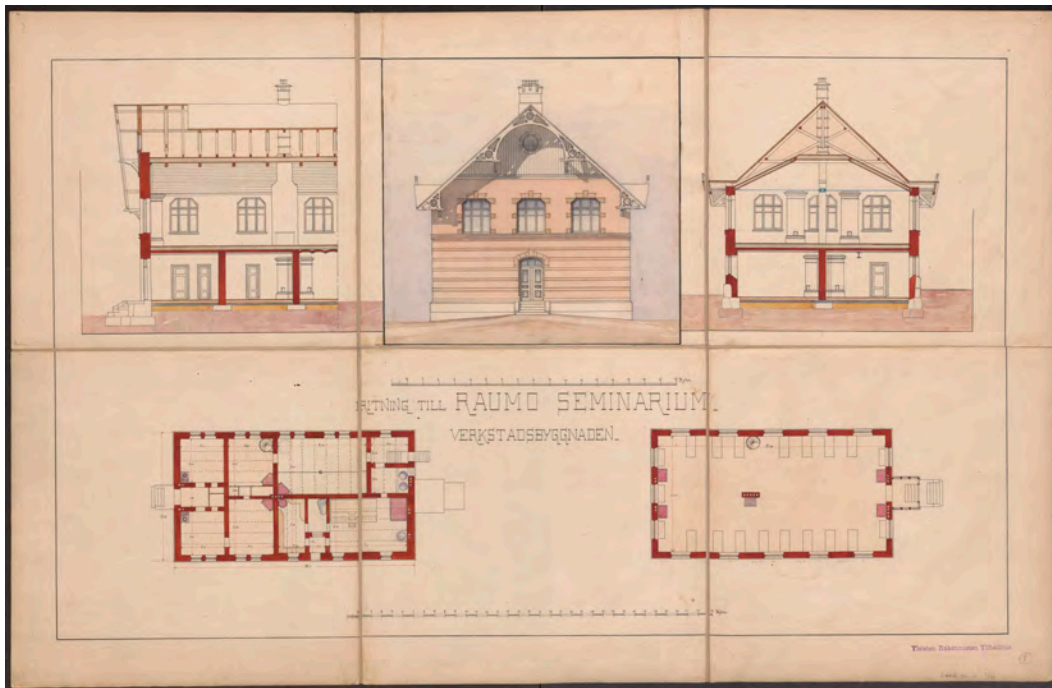
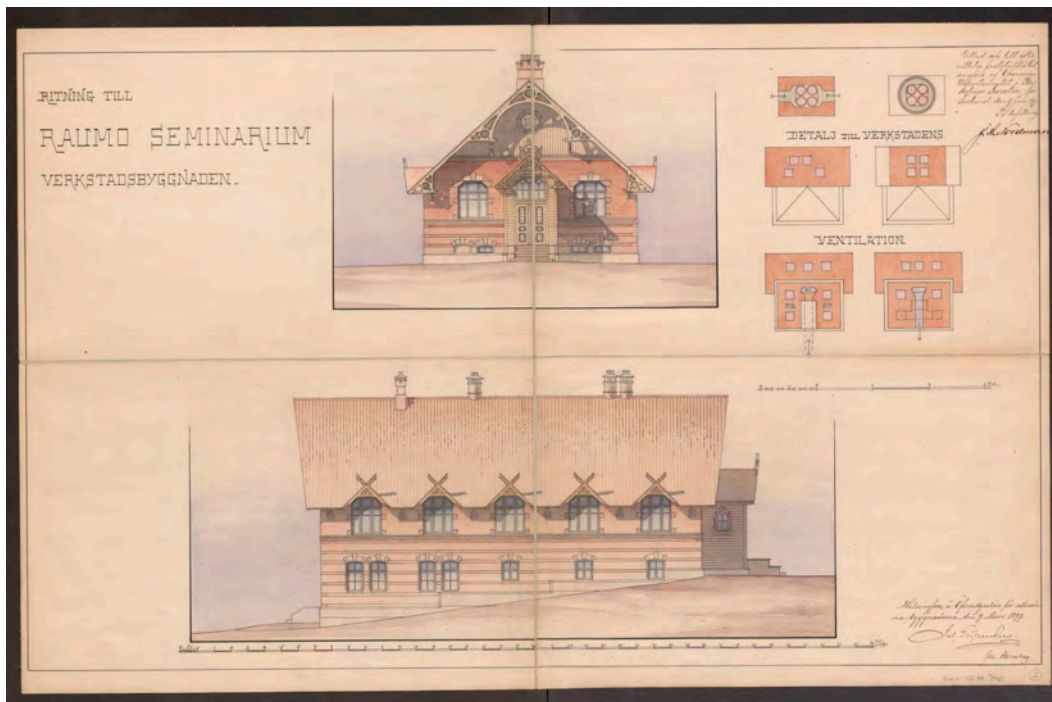
Historiaa

Tiilirunkoinen rakennus valmistui vuonna 1899 ja sen suunnitteli arkkitehti Jacob Ahrenberg vuonna 1899. Rakennuksessa oli sen valmistuttua sveitsiläistyylisiä vaikutteita. Kattoprofiili oli nykyistä huomattavasti jyrkempi ja leveni päädyissä harjaa kohden ja päätykolmioissa oli koristeelliset räystäskoristeaiheet. Rakennuksen sivuilla toisen kerroksen ikkunoiden kohdilla oli katonlapeessa kansallisromanttiselle tyyllille tyypillisesti viiden frontonin ryhmä, joissa räystäslaudat jatkuivat harjan yli. Ikkunamalli vastasi nykyistä. Rakennuksessa oli piirustusten mukaan ensimmäisessä kerroksessa kaksi asuntoa sekä saunatilat. Asuntoihin oli erillinen sisäänkäynti rakennuksen pohjoispäästä. Huoneen ja keittiön asunto oli tarkoitettu vahtimestarille ja hellahuone talonmiehelle. Lisäksi kerroksessa oli pieni opettajanhuone, josta oli kierreportaat yläkerran verstaaseen. Alakerrassa oli vielä lisäksi kaksi muuripataa käsittänyt huone sekä pieni maalarin huone. Saunatiloihin kuului pukuhuone, pieni pesuhuone, jossa oli amme ja kookas löylyhuone, joka toimi ilmeisesti myös pesutupa. Yläkerta oli yhtenäinen verstaasila, jonka sisäkatto oli kaksitaitteinen ja tila oli korkea. Verstaan molemmissa päissä oli kaksi nelikulmaista uunia.

Vuoden 1900 tarkastuksen seurauksena rakennuksessa suoritettiin korjauksia. Ura-koitsija suoritti eteisen lattian maalauksen, saunan uunin muutoksen ja korjauksen. Liimankeittohella varustettiin pellillä. Vuosina 1904-1905 rakennuksen seiniä vahvistettiin kahdesta kohtaa ankkureilla. Patahuoneen lattiaa laskettiin ja rakennukseen muurattiin kaksi uutta uunia. Lukuvuoden 1908-1909 aikana anottiin työpajarakennuksen uudelleenjärjestelyä. Pukuhuone oli tarkoitus muuttaa pesutuvaksi ja maalaushuone pukuhuoneeksi. Rakennukseen oli tarkoitus toteuttaa erillinen tila lautojen kuivausta ja varastointia varten.

Arkkitehti Jacob Ahrenberg suunnitteli rakennukselle laajennuksen ja muutoksen vuonna 1909, mutta syystä tai toisesta näitä ei koskaan toteutettu. Muutoksessa rakennuksessa olleet asuintilat olisi otettu työpajan käyttöön ja piha-alueelle olisi valmistunut kokonaan erillinen mansardikattainen puurakenteinen renkituparakennus, joka jäi myös toteuttamatta. Rakennukselle toteutettiin uudet laajennus- ja muutospiirustukset arkkitehti Theodor Granstedtin allekirjoittamana, mutta myös nämä suunnitelmat jäivät toteuttamatta. Lopulta lukukauden 1914-15 aikana rengille tehtiin asuintilat käsitöiden säilytysluoneeseen.

Työpajarakennuksen alkuperäiset piirustukset vuodelta 1897. Suunnittelija Jac. Ahrenberg. (Rakennuspiirustukset Kansallisarkisto.)

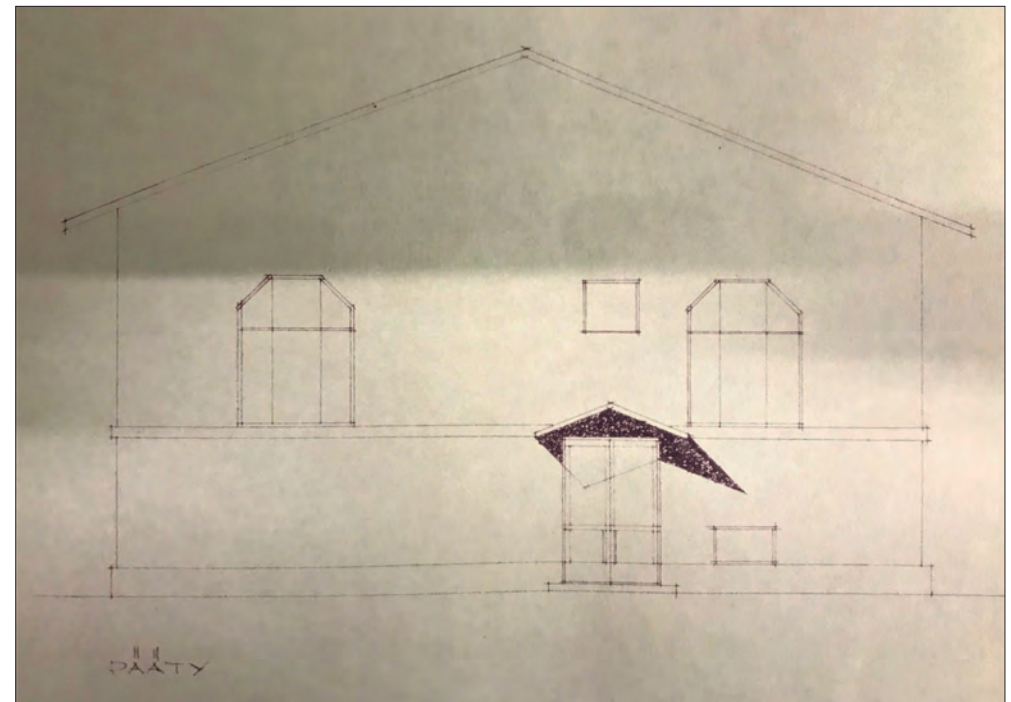
Rakennukselle suunniteltiin mittava muutos vuonna 1955 arkkitehti Bertel Saarnion toimesta. Merkittävin julkisivun muutos oli katon madaltaminen ja profiilin muutos. Rakennuksessa alun perin erottuneet koristeellisemmat sveitsiläistyylivaikutteet hävisivät lähes täysin muutoksen seurauksena. Alun perin katon profiili oli ollut jyrkempi ja lappeat laskeutuivat huomattavasti alemmas. Muutoksen jälkeen rakennus näytti loivempine kattoineen selkeämmin kaksikerroksiselta. Päädyssä ollut satulakattoinen kuisti purettiin ja tilalle toteutettiin uusi 1950-luvulle tyypillinen riisutumpi sisäänkäynti hieman sivuun päätyjulkisivun keskilinjasta. Sisätiloissa toteutettiin merkittäviä muutoksia. Muutoksen jälkeen alakerroksessa oli pohjoispäässä paja sekä edelleen huoneen ja keittiön asunto, johon oli erillinen sisäänkäynti pohjoispäädystä. Kellarikerroksen itäsvua hallitsi kookas metallipajatyöhuone, jota varten poistettiin yksi alkuperäinen tiilinen väliseinä. Opetuskäyttöön tarkoitettuna metallipajan yhteydessä oli myös mestarin koppi. Alakerrassa oli lisäksi kookkaat saunatilat pesu- ja pukuhuoneineen, joihin toteutettiin muutoksen yhteydessä uusia väliseiniä. Uunit oli tässä vaiheessa merkitty poistettaviksi. Toiseen kerrokseen toteutettiin uusi portaikko ja alun perin yhtenäinen kookas tilaan toteutettiin väliseinillä L-mallinen veistosali, mestarin huone, työkalujakeluhuone, pukuhuone, maalaushuone ja puun kuivaamo- ja varastohuoneet sekä wc-tilat.

1960-luvulla seminaarille valmistui uusi teknisen työn opetustila ”Teknika”, jonka jälkeen vanha verstarsrakennus siirtyi kuvaamataidonopetuksen käyttöön. Tilajärjestys ja pääosin myös pinnat ovat säilyneet 1950-luvun muutosasussa.

Nykytila

Tiilirunkoinen ja satulakattoinen puhtaaksimuurattu verstarsrakennus on säilynyt sekä ulkoisesti että sisätiloiltaan käytännössä 1950-luvun muutosasussaan. Vaikka muutos on ollut mittava, on rakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta kuitenkin edelleen havaittavissa yksityiskohdista, kuten tiilivuorauksen koristelijoista, alkuperäisestä ristikarmi-ikkunamallista ja lohkokiviperustasta. Alkuperäisissä kuusiruutuisissa ristikarmi-ikkunoissa yläreunat ovat kulmikkaat ja ikkunoita kehystää koristeharkotus. Alakerran pienemmät yläosasta pyöristetyt pystyjaolliset ikkunat ovat säilyneet aukon mallilta ja sijainniltaan, mutta pystyjaollinen puitemalli on myöhempää perua. 1950-luvulla on toteutettu myös pääsisäänkäynnin yläpuolella sekä vieressä olevat matalat yksiruutuiset ikkunat. 1950-luvulla toteutettu sisäänkäyntimuutos ja sen paikan siirtyminen hieman idemmäksi on edelleen havaittavissa päädyn seinän

Yläkuvassa verstarsrakennus alkuperäisessä asussaan kuvattuna 1900-luvun alussa. Rakennuksen molemmin puolin sijaitsi seminaarin puurakenteiset ulkorakennukset. (Valokuva Finna, Museovirasto-Musketti) Alakuvassa rakennuksen pääty arkkitehti Bertel Saarnion muutospiirustuksissa vuodelta 1955. (Rakennuspiirros Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.)

tiilivuorauksesta. Puurakenteiset parilasiovet vetimineen ovat säilyneet tältä ajalta. Rakennuksen pohjoispäässä sijaitseva toinen sisäänkäynti oli inventointihetkellä levytetty umpeen. Rakennuksen sisätilat ovat säilyneet 1950-luvulta, jolloin niissä toteutettiin mittava muutos. Tilajärjestys sekä pinnat, kuten porraskäytävä kaiteineen ovat pääosin säilyneet tältä ajalta. Rakennus on lähivuosina jäänyt vajaakäytölle.

Arviointi

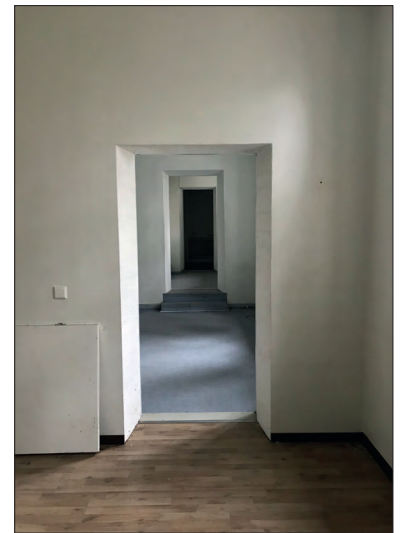
Rakennuksen ulkoasu ja sisätilat muuttuivat merkittävästi 1950-luvulla toteutetun muutoksen seurauksena ja nämä muutokset ovat myös vaikuttaneet rakennuksen rakennustaiteelliseen arvoon. Toisaalta rakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen havaittavissa ja muutokset ovat jo iäkkäitä. Rakennus on edelleen rakennushistoriallisesti merkittävä ja tärkeä osa historiallista ja valtakunnallisesti merkittävää seminaariympäristöä. Rakennus edustaa edelleen melko tunnistettavaa aikansa verstarakentamista ja ilmentää seminaarin alkuperäistä toiminnallista historiaa.

Rakennus on jäänyt vajaakäytölle yliopiston tiivistettyä toimintojaan ja sen käyttötarkoitus tulee muuttumaan. Tulevissa muutostöissä tulisi huomioida rakennuksen historiallisesti merkittävä toiminnallinen rooli osana valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä sekä nykyasu, jossa on edelleen havaittavissa rakennuksen alkuperäiset säilyneet piirteet sekä jo iäkkääksi katsottava 1950-luvun muutosasu.

Arvot: Historiallinen, rakennushistoriallinen, kaupunkikuvallinen.

Suojelutilanne: Rakennuksella on vuoden 2009 asemakaavassa suojelumerkintä sr6 - *Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen nojalla suojeltu rakennus, jonka kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot tulee säilyttää. Korjaustöiden sekä käyttötarkoituksen ja muiden muutosten suunnitelmista on neuvoteltava Museoviraston kanssa.*

3.5. Paja

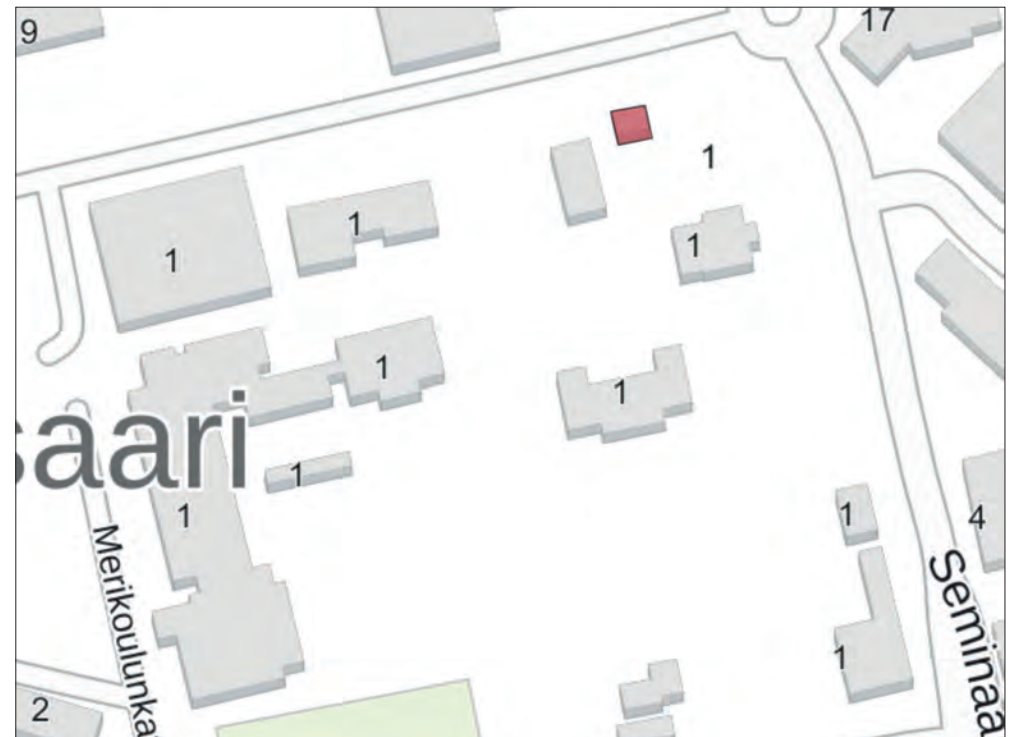
- Valmistumisvuosi 1900
- Suunnittelija arkkitehti Otto F. Holm 1899

Historiaa

Verstasarakennuksen yhteyteen sen itäpuolelle valmistuneen pienemmän rakennuksen suunnitteli vuonna 1899 arkkitehti Otto F. Holm. Rakennus toteutettiin samaan tyyliin kuin verstasarakennus ja kokonaan tiilirunkoisena. Rakennus käsitti tuulikaapin sekä varsinaisen pajatilan, jonka keskellä oli uuni/ahjo. Tuulikaapista oli kulku rakennuksen ullakolle. Rakennukseen toteutettiin vastaavia sveitsiläistyyliä kansallisromanttisia koristeaiheita kuin verstasarakennukseenkin. Seminaarin johtaja Hynén ei kuitenkaan ollut tähänkään rakennukseen tyytyväinen ja totesi 1900-luvun alussa, että paja oli tarkoitukseensa sopimaton. Rakennus on säilynyt ulkoasultaan lähes alkuperäisessä asussaan.

Nykytila

Nykyisin varastokäytössä toimiva vuonna 1900 valmistunut rakennus on säilynyt ulkoasultaan lähes alkuperäisessä asussaan. Sinänsä alun perin käyttötarkoitukseltaan ja kooltaan vaatimaton rakennus on kuitenkin ulkoisesti toteutettu rakennustaiteellisesti sopimaan alueen muuhun rakennuskantaan sekä materiaaleiltaan että yksityiskohdiltaan. Tiilirunkoinen rakennus on puhtaaksi muurattu ja ullakon päädyt ovat rankorakenteiset. Yläosan vuorauksena on alkuperäinen pystyponttilaudoitus. Rakennuksen sisätiloissa erottuu selkeästi yläpohjan kappaholvi. Rinteeseen sijoituvassa rakennuksessa on alarinteen puolella korkea ja näyttävä lohkokivisokkeli. Pintamateriaalit koristeaiheineen ja tiilirungon koristeraitoineen ovat säilyneet alkuperäisinä. Päätykolmioissa on kaareva puinen räystäskoristeaihe, jollaiset olivat aikanaan myös viereisessä verstasarakennuksessa. Päätykolmioissa on luukut, joita kehystävässä laudoituksessa toistuu Rauman seminaarirakennuksille tyypillinen kolmioaihe. Rakennuksessa on myös kansallisromanttiseen tapaan sivuilta ylöspäin levenevä katonharja. Pitkillä sivuilla sekä itäpäässä oleva ikkunat ovat alkuperäiset kuusiruutuiset ristikarmi-ikkunat. Länsipään metallipuiteinen pariovi ei ole välttämättä alkuperäinen, mutta iäkäs. Vesikatteena on iäkäs saumapeltikate. Rakennus on toiminut varastokäytössä ja kuuluu verstasarakennuksen ja johtajan asunnon kanssa yliopistokäytöstä poistuneisiin rakennuksiin.

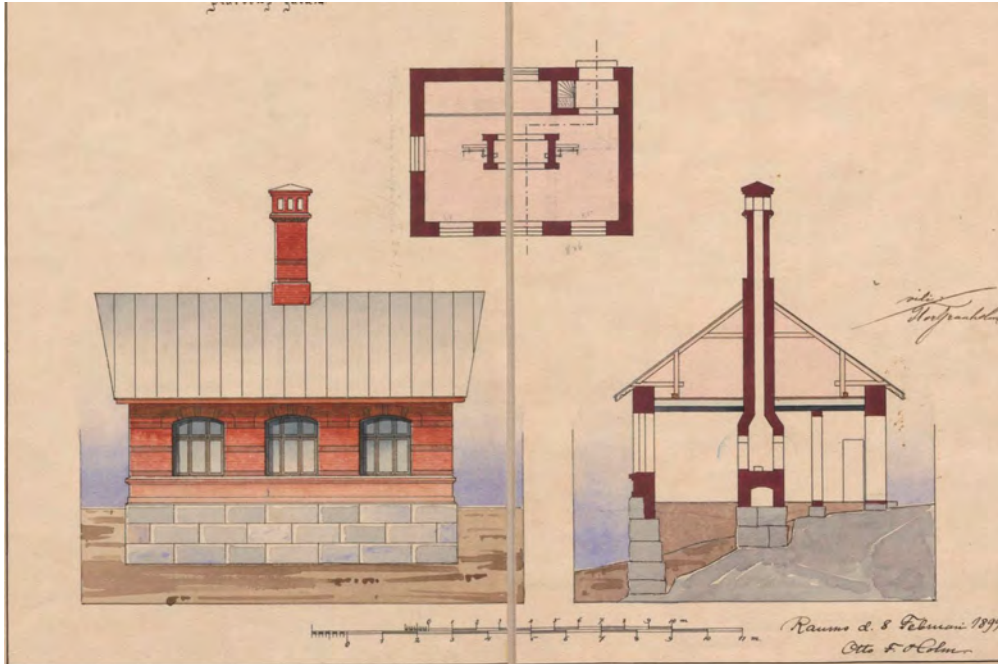
Arviointi

Verstasarakennuksen yhteyteen vuonna 1900 valmistunut pajarakennus on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäiset pintamateriaalit, ikkunat sekä vaatimattomasta alkuperäiskäytöstään huolimatta siihen toteutetut koristeelliset yksityiskohdat.

Rakennus on tärkeä osa valtakunnallisesti merkittävää seminaarialuetta ja kuuluu alueen vanhimpaan rakennuskantaan. Rakennus ilmentää yhdessä viereisen verstasarakennuksen kanssa myös seminaarin toiminnallista historiaa. Rakennus erottuu selkeästi viereiselle Karjalankadulle ja sillä on siten myös kaupunkikuvallista merkitystä.

Arvot: Historiallinen, rakennushistoriallinen, rakennustaiteellinen, kaupunkikuvallinen.

Suojelutilanne: Rakennuksella on vuoden 2009 asemakaavassa suojelumerkintä sr6 - Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen nojalla suojeltu rakennus, jonka kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot tulee säilyttää. Korjaustöiden sekä käyttötarkoituksen ja muiden muutosten suunnitelmista on neuvoteltava Museoviraston kanssa.

Pajarakennuksen alkuperäiset piirustukset vuodelta 1899. Suunnittelija Otto F. Holm. (Rakennuspiirustus Kansallisarkisto.)

3.6. Tuulimylly

- Valmistumisvuosi mahd. 1910, siirretty paikalle 1957

Rakennus siirrettiin nykyiselle paikalleen Pyhärannasta vuonna 1957. Kyseessä on tyyppinen yläosasta kääntyvä ja runkomalliltaan alaspäin levenevä mamsellimylly, jonka vuorauksena on punamullattu peiterimalaudoitus. Kartiomallinen katto on päällystetty bitumihuovalla sekä kolmiorivoilla. Rakennus on betoniharkkojen päällä. Katon päällä on pieni metallinen viiri, jossa on vuosiluku ”1910”, joka saattaa viitata myllyn alkuperäiseen rakennusajankohtaan.

Mylly ei sinänsä liity varsinaisesti seminaarin historiaan, mutta se ilmentää nyk. Seminaarimäen aikaisempaa historiaa tuulimyllyjen paikkana ”Myllymäkenä”. Rakennus erottuu kauas Seminaarikadun maisemassa ja sillä on rakennushistoriallisten arvojen lisäksi kaupunkikuvallista arvoa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja kaupunkikuvallinen.

Suojelutilanne: Rakennuksella on vuoden 2009 asemakaavassa suojelumerkintä sr – Suojeltava rakennus.

3.7. Tornirakennus

- Valmistumisvuosi 1956
- Suunnittelija arkkitehti Bertel Saarnio 1954

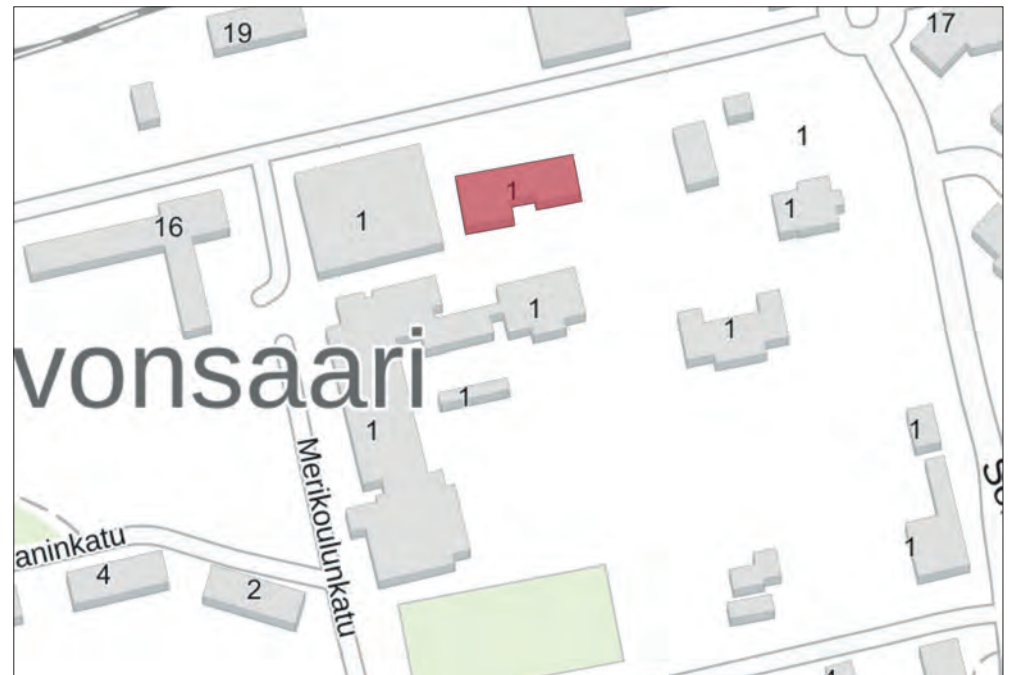
Historiaa

Vuonna 1954 aloitettiin arkkitehti Bertel Saarnion suunnittelemien nelikerroksisen opettajien koulutukseen tarkoitettun nykyisin Tornirakennuksena toimivan uudisrakennuksen sekä harjoituskoulun laajennuksen rakennustyöt. Rakennusten lopputarastukset pidettiin vuonna 1956. Seminaarin uudisrakennus edusti ulkoisesti aikansa tyyppillistä arkkitehtuuria ja vastasi tyyllisesti normaalikoulun samaan aikaan valmistunutta laajennusta. Tiilirunkoinen, satulakattoinen ja karkealla roiskerappauksella vuorattu rakennus käsitti matalamman voimistelusaliosan sekä korkean nelikerroksisen osan, joiden välissä oli nivelosa sisäänkäynteineen.

Rakennuksen kellarikerrokseen tuli itäpään korkean osan alle kattilahuone, polttoainevarasto, pumppuhuone, sähkökeskus, pyörävarasto sekä wc-tilat. Nivelosan sekä matalamman osan alle tuli pitkä käytävä, jonka varrelle toteutettiin varastotiloja sekä soittohuoneiksi merkittyjä tiloja.

Ensimmäisen kerroksen matalampaan osaan toteutettiin voimistelusalali sekä siihen liittyvät pukuhuone-, suihku- ja varastotilat. Rakennuksen keskellä olevaan niveloosaan tuli puolestaan vaatesäilytys- sekä wc-tilat. Korkeamman osan ensimmäiseen kerrokseen toteutettiin uusi kirjasto lukusaleineen sekä seminaarilaisten oleskeluhuone. Korkeammassa osassa toinen, kolmas ja neljäs kerros vastasivat pohjakaavalta pääosin toisiaan ja kaikissa kerroksissa astuttiin porraskäytävästä pieneen käytäväosaan, jonka molemmiin puoliin oli luokkahuoneet. Toisessa kerroksessa oli fysiikan ja kemian luokka, kokoelmatila, opettajan työhuone sekä laboratoriotila. Kolmas kerros toimi luonnonhistorian opetustilana ja oli pohjakaavaltaan identtinen, lukuun ottamatta luokkahuonetta ja kokoelmahuonetta, jotka olivat toiseen kerrokseen nähden toisin päin. Laboratoriotilat sijaitsivat vastaavalla kohdalla. Neljännen kerroksen pohjakaava poikkesi edellisistä hieman ja käsitti musiikin ja kuvaamataidon opetustilat. Musiikin opetustilat oli kookkaan ”laulusalin” lisäksi jaettu väliseinän kahdeksi soittohuoneeksi sekä soitinvarastoksi. Piirustusluokka sekä piirustusvälinevarasto sijaitsivat alakerrosten laboratoriodien kohdalla.

Rakennuksessa toteutettiin mittava peruskorjaus ja -muutos vuonna 2018. Suunnittelijana toimi arkkitehti Timo Tuomola. Rakennuksen ulkoasu säilyi hyvin tyyllisesti ja yksityiskohdiltaan alkuperäisenä, vaikka pintamateriaaleja ja ikkunoita uusittiin. Myös uusissa pohjoissivun sisäänkäynneissä otettiin huomioon rakennuksen alkuperäisilme. Vesikatto uusittiin savitiilikatteella. Pääsisäänkäynnin ovet jäivät alkuperäisiksi. Näkyvin ulkoinen muutos oli korkean osan päädyn parvekkeiden vie-

reen toteutetut metalliset kierreportaat. Rakennuksen pohjoissivulle valmistui pieni laajennus keittiömuutosta varten sekä rakennuksen länsipäättyyn nouseva portaikko. Laajennusosan katonlape laskeutuu portaikon päälle katokseksi.

Sisätilat muuttuivat merkittävästi muutoksen yhteydessä. Alkuperäiset kantavat seinät jäivät paikoilleen, mutta alkuperäisiä tiloja jaettiin väliseinin. Kellarissa entiset soittuhuoneiden ja käytävän väliset seinät purettiin ja tilalle tuli yhtenäinen varastotila. Rakennuksen keskiosaan, osin myös alkuperäisten soittuhuoneiden paikalle toteutettiin kaksi työhuonetta ja varastotilaa sekä inva-wc. Käytävä kaventui hieman väliseinämuutoksen vuoksi. Alkuperäispiirustuksiin merkityt kellarin käymälätilat jäivät edelleen alkuperäiseen käyttöön, mutta vanha tilajärjestys purettiin ja jaettiin uusilla väliseinillä. Rakennuksen itäpään kellaritilat jäivät tilajärjestykseltä pääosin alkuperäiseen asuunsa. Rakennuksen itäpäässä entinen kirjastotila muuttui väliseinämuutoksin opetustiloiksi sekä toimistotiloiksi. Luokkatiloista erotettiin väliseinillä pieni käytävä, jonka päähän toteutettiin hissi. Vastaava muutos tehtiin jokaiseen kerrokseen rakennuksen itäpäässä. Toisessa kerroksessa toteutettiin myös väliseinämuutoksia jakamaan luokkatiloja. Alkuperäisissä piirustuksissa laboratoriotiloiksi merkitty tila oli jo aiemmin muutettu luokaksi. Parvekkeen viereen tuli aulatila sekä luokkatilasta väliseinällä erotettu ”monikäyttötila”. Kolmannen kerroksen pohjapiirros vastasi muutoksen jälkeen pääosin toista kerrosta. Poikkeuksena oli hissikäytävän itäpuolelle toteutetut wc-tilat. Kolmas kerros toimi piirustusten mukaan opetustilana käsittäen käytävä- ja aulatilojen lisäksi kolme opetushuonetta ja ryhmätyötilan. Neljännessä kerroksessa muutos oli merkittävin ja alkuperäinen tilajärjestys muuttui täysin. Kerrokseen, joka oli aikaisemmin toiminut musiikinopetustilana, toteutettiin väliseinämuutoksilla vastaava käytävä- ja aularatkaisu kuin alemmissakin kerroksissa, mutta myös keskelle pohjois-etelä-suuntainen aulatila, joiden varsille tuli pienempiä toimistotiloja ja monitilatoimistoja, wc-tilat, pieni keittiö, vastaanottotila sekä pieniä ”vetäytymistiloja”. Rakennuksen ullakolle toteutettiin uusi IV-konehuone.

Nykyinen ulkoväri toteutettiin viimeisen muutoksen yhteydessä. Rakennus oli aikaisemmin beigen värinen vastaavasti kuin viereinen harjoituskoulun laajennusosa.

Nykytila

Arkkitehti Bertel Saarnion suunnittelema vuonna 1956 valmistunut opettajien koulutukseen tarkoitettu tiili- ja betonirakenteinen ja satulakaton rakennus on säilynyt pääosin runkomalliltaan sekä tyyllisiltä yksityiskohdiltaan hyvin ja edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä selkeäpiirteistä ja yksityiskohdiltaan riisuttua kouluarkkitehtuuria. Rakennuksen matalampi siipi toimii nykyisin myös seminaarin ruokalana. Alkuperäinen rakennusajankohta sekä käyttötarkoitus ovat edelleen selkeästi havaittavissa. Nykyinen ulkoasu on seurausta arkkitehti Timo Tuomolan vuonna 2018 suunnittelemaasta muutoksesta, jolloin rakennus saneerattiin sekä ulkoa

Rakennuksen julkisivu etelään arkkitehti Bertel Saarnion alkuperäisissä piirustuksissa vuodelta 1954 ja alakuvassa julkisivu vuoden 2018 arkkitehti Timo Tuomolan laatimissa saneeraus- ja muutospiirustuksissa. Rakennuksen tyylliset yksityiskohdat ovat säilyneet hyvin ja näkyvin muutos on itäpäädyn metalliset kierreportaat. (Rakennuspiirustukset Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.)

että sisältä.

Rakennuksen itäpää on korkea ja nelikerroksinen osa, joka käsittää opettajakoulutuslaitoksen opetus- ym. tiloja. Rakennus on vuorattu alkuperäiselle rakennusajankohdalle tyypillisesti karkealla roiskerappauksella. Kivijalassa on koristeaiheena pystyuritus. Korkeassa osassa ikkunapinta-ala on poikkeuksellisen suuri ja julkisivuja hallitsevat neljässä kerroksessa symmetriset ikkunanauhat, joissa on seitsemän suurehkoa ikkunaa. Ikkunoissa on tuuletusikkunat sivuilla ja alhaalla. Ikkunat ovat uusitut, mutta puitemalli on alkuperäinen. Rakennuksen vesikatteena on uusi savi-tiilikate. Korkean osan itäpäädyssä on alkuperäiset valetut parvekkeet, joiden viereen on saneerauksen yhteydessä toteutettu metalliset kierreportaat hätäpoistumistietä varten. Tämä on saneerauksen näkyvin ulkoinen muutos alkuperäisilmeeseen nähden. Länsipään matala osa on toiminut alun perin voimistelusalina, mutta se muutettiin saneerauksen yhteydessä ruokalaksi. Rakennusten välissä on matalampi nivelosa, jonka sisäänkäynnin ovet ovat alkuperäiset. Sisäänkäynnin päällä on tasakattoinen metallipylväin tuettu ja ilmeisesti alkuperäinen katos. Ruokalan pohjoissivulle valmistui saneerauksen yhteydessä pieni laajennus, mutta tämä ei riko eheää hyvin säilynyttä kokonaisuutta. Sisätilat ovat muuttuneet merkittävästi sekä tilajärjestykseltään että pinnoiltaan. Rappukäytävässä on havaittavissa vielä alkuperäisilmettä.

Arviointi

Runkomalliltaan ja tyyllisiltä yksityiskohdiltaan hyvin säilynyt rakennus edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä, mutta rakennustaiteellisessa mielessä melko tavanomaista suunnittelua. Säilyneitä yksityiskohtia on esimerkiksi pääsisäänkäynti alkuperäisine tammiovineen. Rakennus muodostaa viereisen harjoituskoulun samoihin aikoihin valmistuneen laajennusosan, 1960-luvulla suunnitellun ”Teknikan” sekä naapuritontilla länsipuolella sijaitsevan 1950-luvun entisen tyttölyseon kanssa seminaarialueen 1950-luvulla alkanutta muutosta ilmentävän modernin arkkitehtuurin kokonaisuuden, joka sijoittuu tontin lounaiskulmaan. Tämä kokonaisuus muodostaa varsinkin pohjoisesta katsottaessa kaupunkikuvallisesti ja myös ajallisesti merkittävän kokonaisuuden, joka ilmentää sekä koulu- että seminaariarkkitehtuurin muutosta. Tornirakennus on tärkeä osa seminaarialueen kokonaisuutta.

Arvot: Historiallinen, rakennushistoriallinen, kaupunkikuvallinen

Suojelutilanne: Rakennuksella on vuoden 2009 asemakaavassa suojelumerkintä sr-5 - Suojeltava rakennus, jonka kaupunkikuvan kannalta merkittävät kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot tulee säilyttää. Rakennusta on hoidettava ja korjattava siten, että julkisivun alkuperäiset yksityiskohdat ja materiaalit säilytetään.

Yläkuvassa Tornirakennus kuvattuna vuonna 2009 ja alakuvassa 2020. (Yläkuva vuoden 2009 kaavaselostuksesta.)

Rakennuksessa hiljattain toteutetut muutokset on tehty rakennuksen ulkoasussa alkuperäisilmettä kunnioittaen. Sisätiloissa vanha voimistelusalali muutettiin ruokalaksi.

3.8. Puutarhurin rakennus

- Valmistumisvuosi 1955 (1988)
- Suunnittelija Rakennushallituksen arkkitehti (signeeraus epäselvä), laajennus ja muutos arkkitehti Jukka Koivula

Historiaa

Puutarhurin alun perin vuonna 1899 valmistunut puurakenteisen huoneen ja keittiön sekä viitoseinäisen kasvihuoneen käsittänyt rakennus tuhoutui talvisodan pommituksissa vuonna 1940. Seminaari joutui sodan ja määrärahojen puuttumisen vuoksi odottelemaan uutta puutarhurin rakennusta ja kasvihuonetta aina 1950-luvulle saakka. Uusi puutarhurin asunto ja kasvihuone valmistuivat vuonna 1955 samalle paikalle ja toteutettiin alun perin Hämeenlinnan seminaarille tarkoitettujen puutarharakennuksen piirustuksien, jotka olivat rakennushallituksen laatimat. Rakennus käsitti asuin- ja työtilat sekä kaksi pohjois-etelä-suuntaista kasvihuonetta, jotka olivat päädyistään rakennuksen eteläsivussa kiinni. Rakennuksen asuinosa sijaitsi leveämpirunkoisessa siivessä. Asuinosaan alla kellarikerroksessa sijaitsi puutarhurin asunnon kellarit sekä oppilaiden työvaatteiden säilytys huone. Työtilasiiven kellarissa sijaitsi puolestaan kattilahuone ja polttoainevarastot. Ensimmäisessä kerroksessa asuintilat käsittivät piirustusten mukaan eteisen, jossa oli wc-tilat, makuuhuoneen, olohuoneen, keittiön ja harjoittelijan asuinhuoneen. Työtiloissa oli puolestaan työhuone istutuspöytäineen sekä kokoelmatilat. Kasvihuoneet, joista idän puoleinen oli rungoltaan leveämpi, oli piirustuksissa merkitty sekä tomaateille että kurkuille.

Hieman myöhemmin (piirustuksista puuttuu vuosiluku) lääninarkkitehti Olof Holmberg suunnitteli rakennukselle muutoksen, jossa kellarin toteutettiin autotalli sekä rakennuksen eteläsivulle kasvihuoneiden viereen ajoluiska. Samassa yhteydessä polttoainevarastoon toteutettiin uusi öljysäiliö.

Vuonna 1988 arkkitehti Jukka Koivula suunnitteli rakennukselle laajennuksen sekä muutoksen. Samassa yhteydessä kaksi vanhaa pohjois-eteläsuuntaista kasvihuonetta purettiin ja samalle paikalle valmistui nykyinen länsi-itäsuuntainen kaksihuoneinen kasvihuone, joka yhdistettiin entiseen asuinrakennukseen nivelosalla. Alkuperäisessä asuin- ja työhuonerakennuksessa merkittävin ulkoinen muutos oli rakennuksen keskiosan korottaminen kaksikerroksiseksi ja korotettuun osaan tuli eteläsivulle satulakattoinen frontoni. Rakennus poistui muutoksen yhteydessä asuinkäytöstä. Kellarikerroksen tilajärjestys jäi entiselleen. Autotalli oli merkitty muutospiirustuksissa työkonetilaksi. Ensimmäisessä kerroksessa poistettiin väliseinä sekä harjoittelijan huoneen ja olohuoneen että olohuoneen ja makuuhuoneen välistä. Entisen olohuoneen ja makuuhuoneen paikalle tuli kookkaampi ryhmätyö- ja kokoelmahuone. Entinen keittiö muutettiin puutarhurin työhuoneeksi. Alun perin työtiloina toiminut siipi jäi alakerran pohjakaavalta pääosin ennalleen. Keskellä oleva huone muutettiin eteis-

tilaksi, josta oli käynti yläkerran laajennusosaan. Länsipään huone toimi piirustusten mukaan työskentely- ja kylvöhuoneena. Yläkerran laajennusosaan tuli sosiaalitulat sekä pesuhuone- ja wc-tilat. Työskentely- ja kylvöhuone muuttui myös ulkoasultaan nykyiseksi osin tiili- osin vaakaponttivuoratuksi osaksi. Rakennuksen nykyinen tiilikate toteutettiin tässä yhteydessä. Myös aukotus muuttui rakennuskokonaisuuden länsiosassa. Rakennuksen alkuperäisen osan ikkunat sekä ulko-ovet on uusittu.

Nykytila

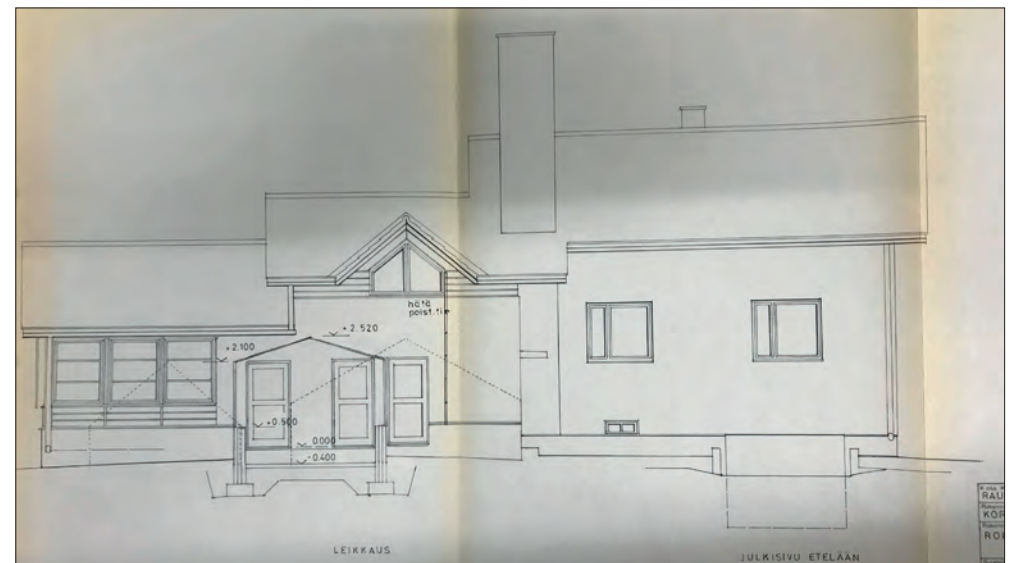
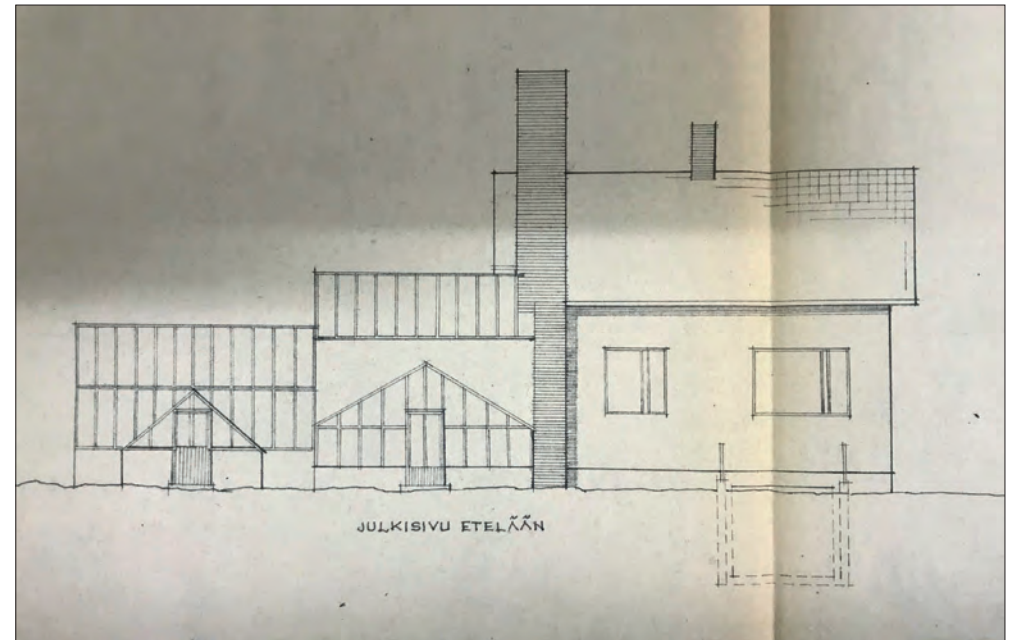
Mahdollisesti osittain tiili- ja rankorakenteinen rakennus edustaa 1950-luvulla yleistynyttä runkomalliltaan matalampaa omakotitalorakentamista. 1950-luvun rakennusajankohta tyylillisine yksityiskohtineen on edelleen selkeästi havaittavissa rakennuksen leveämpirunkoisessa alkuperäisessä asuinosa. Rakennuksen alkuperäinen osa vuorattu rakennusajankohdalle tyypillisesti roiskerappauksella. Ikkunat ovat uusitut, mutta alkuperäisen tuuletusikkunallisen puitemallin mukaan. Myös kellarin autotallin ovet ovat uusitut. Rakennuksen länsipää sekä kasvihuone on sen sijaan toteutettu 1980-luvun lopulla ja tämä muutos erottuu selkeästi. Alun perin myös rakennuksen länsipää on ollut kasvihuoneena ja se on rakennettu umpinaiseksi muutoksen yhteydessä. Länsipää on nykyisin käytännössä uudisrakennus. 1980-luvun muutosta edustaa myös rakennuksen keskiosan korottaminen kaksikerroksiseksi ja siihen liittyvä eteläsivulla näkyvä satulakattoinen frontoni. 1950-luvulla toteutetut kasvihuoneet ovat sijainneet nykyisen paikalla, mutta pohjois-eteläsuuntaisesti.

Arviointi

Näkyvällä ja kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla Satamakadun varrella sijaitseva edelleen tunnistettava 1950-luvun arkkitehtuuria edustava puutarhurin asuin- ja työtila. Rakennuksessa on toteutettu melko mittavia muutoksia 1980-luvun lopulla, mutta alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Rakennus edustaa melko tyypillistä 1950-luvulla yleistynyttä matalampaa omakotitalorakentamista, mutta 1980-luvulla toteutettu muutos on vaikuttanut rakennuksen säilyneisyyteen ja siten myös rakennushistorialliseen arvoon. Rakennuksella on kuitenkin historiallista merkitystä osana valtakunnallisesti merkittävää seminaarialuetta ja se ilmentää Suomen viimeisen edelleen toiminnassa olevan seminaaripuutarhan kehitystä.

Arvot: Historiallinen ja kaupunkikuvallinen.

Suojelutilanne: Rakennuksella on asemakaavassa merkintä sr5 - *Suojeltava rakennus, jonka kaupunkikuvan kannalta merkittävät kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot tulee säilyttää. Rakennusta on hoidettava ja korjattava siten, että julkisivun alkuperäiset yksityiskohdat ja materiaalit säilytetään.*

Rakennuksen eteläsivu päivämättömissä Lääninarkkitehti Olof Holmbergin suunnittelema autotalliliskamuutos, joka toteutettiin ilmeisesti 1950-luvulla, viimeistään 1960-luvulla. Rakennus oli tällöin muilta osin alkuperäisessä asussaan. Alakuvassa arkkitehti Jukka Koivula vuonna 1988 suunnittelema laajennus ja muutos. (Rakennuspiirustukset rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.)

3.9. Ruokala

- Valmistusmisvuosi 1968

- Suunnittelija arkkitehti Matti E. Hirvonen

Historiaa

Seminaari oli saanut uutta ruokalarakennusta varten määrärahat jo vuonna 1958, mutta rakennuksen lopullisesta sijainnista käytiin kaupungin ja seminaarin välillä vuosien ajan kiistaa. Lopulta seminaari antoi kaupungille periksi, koska uuden ruokalan saaminen nähtiin tärkeänä, vaikka samalla puutarha-alueita jouduttiin supistamaan. Lopulta vasta vuonna 1968 uusi ruokalarakennus valmistui Satamakadun ja Seminaarikadun kulmaan Rakennushallituksen arkkitehti Matti E. Hirvosen suunnittelemana.

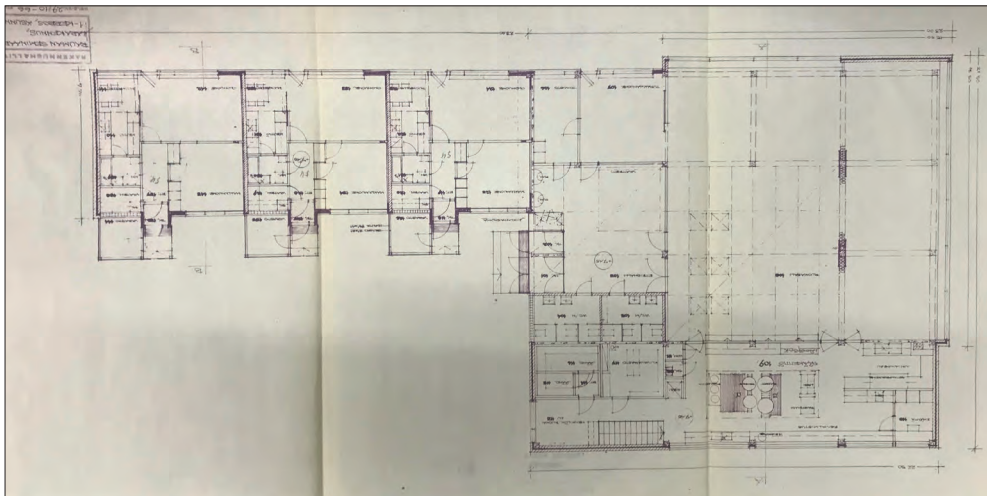
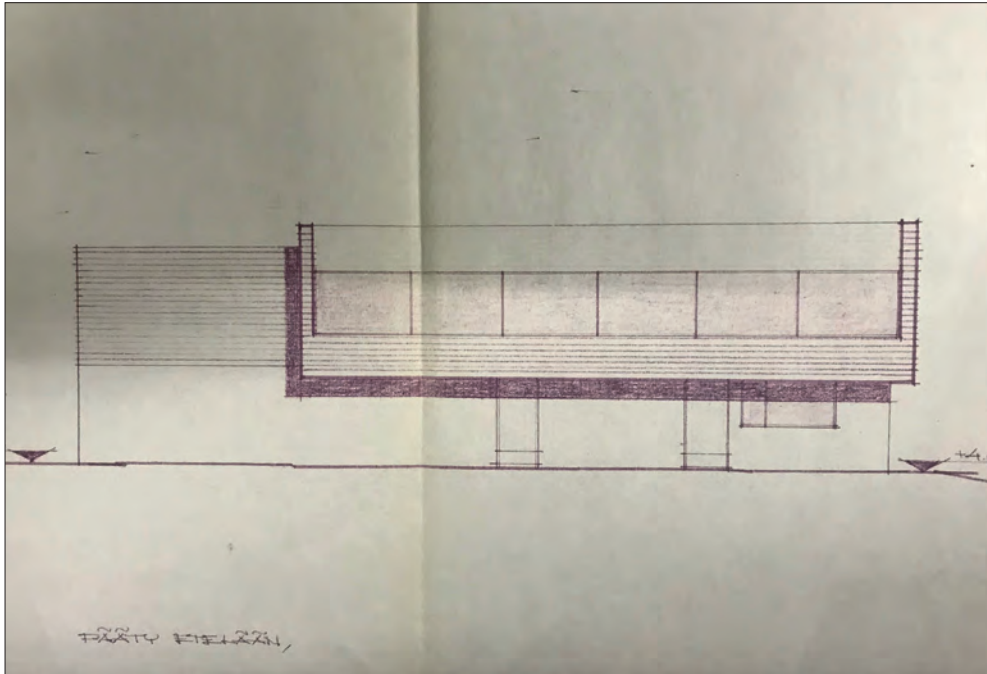
Rakennus on säilynyt nykypäivään saakka käytännössä alkuperäisessä asussaan sekä ulkoasultaan että sisätilojen tilajärjestykseltä. Vuoden 1968 piirustusten mukaan rakennus käsitti ensimmäisessä kerroksessa sisäänkäynnin rakennuksen sisäpihan kulmauksessa, josta astuttiin aulaan, jonka takana oli puolestaan kookas ruokasali. Ruokasalin pohjoispuolella aulan vieressä olevat kaksi tilaa oli merkitty tupakkahuoneeksi ja toimistotilaksi. Sitten nämä tilat otettiin myös ruokailutilaksi. Ensimmäisessä kerroksessa oli myös keittiötilat sekä eteisaulan yhteydessä olleet wc-tilat. Ruokalaosan pohjoispuolella oli kapeampi rivitalomainen siipiosa, jossa oli kolme kahden huoneen ja keittiön asuntoa. Rinteessä sijainneen rakennuksen kellarikerros oli maan päällä ja käsitti traktoritallin, varastotilojen, kattilahuoneen ja ilmanvaihtokonehuoneen lisäksi myös pesutuvan, sauna- ja pesutilat ja pukuhuoneet. Kellarin tiloihin tehtiin jo suunnitteluvaiheessa pieniä muutoksia ja alun perin varasto- ja kellaritiloiksi sekä henkilökunnan pukuhuoneeksi kaavailut tilat muutettiin kylmiötiloiksi, valokuvauslaboratoriotilaksi, kuivaushuoneeksi ja urheiluvälinevarastoksi. Myös ensimmäisessä kerroksessa keittiötilojen yhteyteen toteutettiin alkuperäisiin piirustuksiin pieniä muutoksia.

Vuonna 2005 turkulainen CC-M-arkkitehdit suunnitteli rakennukselle laajennuksen ja muutoksen, joka jäi syystä tai toisesta toteuttamatta. Muutoksessa kaavailtiin rakennusta laajennettavan sisäpihan puolelle ja yhden asunnon liittämistä ruokalatalan käyttöön.

Nykytila

Osin kaksikerroksinen ruokalaosasta ja kolmiasuntoisesta rivitalosiivestä koostuva vuonna 1968 valmistunut tiili- ja betonirakenteinen rakennus sijaitsee kaupunkikuvallisesti erittäin näkyvällä paikalla Seminaarikadun ja Satamakadun kulmauksessa. Rakennus edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä, massoitteultaan suorakaiteen mallista voimakkaan horisontaalista suunnittelua ja on säilynyt ulkoisesti ja suurelta

Rakennuksen eteläpääty sekä ruokala- ja asuinkerroksen pohjapiirros vuoden 1968 rakennuspiirustuksissa. Suunnittelija arkkitehti Matti E. Hirvonen. (Rakennuspiirustukset Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.)

osin sisätiloiltaan käytännössä autenttisenä. Rinteessä sijaitsevan rakennuksen kellarikerros on Satamakadun puolella kokonaan maan päällä ja betonipintainen. Rakennuksen ensimmäinen kerros on vuorattu puhtaaksimuuratulla tiilellä. Julkisivua hallitsee katujen puolella yläkerroksen muuhun runkoon nähden hieman ulosvedetty ruokalaosa, jossa on kookkaat nauhaikkunat, joita katkovat pystypaneloidut kentät. Ikkunoiden päällä räystäälinjassa kiertyä rakennusajankohdan tasakattoarkkitehtuurille tyypillisesti vaakalaudoitus. Rakennuksen ikkunamalli edustaa rakennusajankohdalle tyypillistä mallia ja ruokalaosan länsipäässä sekä kellarikerroksessa on paikoin ylänauhaikkunat. Sisäpihan puolella olevan pääsisäänkäynnin metalliovet ovat alkuperäiset. Rakennuksen pohjoispäässä on ruokalaosaa rungoltaan kapeampi samaan tyyliin toteutettu tasakattoinen kolmen asunnon rivitalosiipi, joka edustaa aikansa rivitalorakentamista. Rivitalo-osassa sisäpihan puoli on vuorattu pysty-vaakalaudoituksella ja ikkunoina on ylänauhaikkunat. Jokaisen asunnon edessä on tasakattoinen rankorakenteinen ja pystylautavuorattu varastokoppi. Seminaarikadun puoleisella julkisivulla on ranskalaiset parvekkeet, joissa on ainoastaan ovi ja kaide. Rakennuskokonaisuuden sisätilat ovat säilyneet erittäin hyvin sekä tilajärjestykseltä että pinnoilta.

Rakennus on jäänyt pois käytöstä.

Arviointi

Vuonna 1968 valmistunut ruokalarakennus on säilynyt sekä ulkoisesti ja sisätiloiltaan poikkeuksellisen hyvin, lähes autenttisenä. Rakennus edustaa rakennusajankohtansa tunnistettavaa ja pelkistettyä modernismia. Rakennuksella on historiallista merkitystä seminaarin ruokalarakennuksena sekä myös asuinrakennuksena. Rakennus sijaitsee kaupunkikuvallisesti erittäin näkyvällä ja merkittävällä paikalla Satamakadun ja Seminaarikadun kulmauksessa. Rakennuksella ei ole kuitenkaan enää käyttöä ja se tulee häviämään tulevaisuudessa.

Ajatellen seminaarialueen historiallista kontekstia, rakennus hieman irrallinen seminaarialueen muusta modernista rakennuskannasta, joka on keskittynyt lähinnä tontin lounaiskulmaan.

Arvot: Historiallinen, rakennushistoriallinen, kaupunkikuvallinen.

Suojelutilanne: Rakennuksella ei ole suojelumerkintää vuoden 2009 asemakaavassa.

Rakennus on poikkeuksellisen hyvin säilynyt myös sisätiloiltaan. Vasemmalla alakuvassa ruokalattia. Keskimmäisessä kuvassa keittiötilan alkuperäistä lattiakaakelia. Jopa alakerran pesutuvan laitteisto on säilynyt alkuperäisenä.

3.10. Teknika

- Valmistumisvuosi 1970-71

- Suunnittelija arkkitehti Timo Jokinen 1969

Historiaa

Seminaarille kaavailtiin uutta työpajarakennusta ja sitä varten oli laadittu ensimmäiset suunnitelmat vuonna 1961, mutta syystä tai toisesta ne jäivät toteuttamatta. Seminaarissa ryhdyttiin kouluttamaan myös käsityöopettajia vuodesta 1963 alkaen. Vuonna 1969 arkkitehti Timo Jokinen (Arkkitehtuuritoimisto Esko K. Mäkelä) suunnitteli käsityöopetusta varten nykyisen Teknika-rakennuksen, jonka tilat olivat kasvanee melkein puolella aikaisempiin suunnitelmiin nähden. Rakennustyöt aloitettiin vuonna 1970.

Rakennus edusti valmistuessaan tyyppillistä 1960-luvun loppupuolen arkkitehtuuria. Rakennuksen keskellä oli atriumpiha, joka oli ensimmäisen kerroksen osalta länsipäästä avoin. Pohjakaava perustui rakennuksen pohjois- ja itäosassa keskikäytäväratkaisuun ja opetustilat sijoittuivat käytävän varsille. Toisessa kerroksessa rakennuksen eteläsivu oli sivukäytävällinen ja käytävästä avautui ikkunat atriumpihaan. Ensimmäisessä kerroksessa oli piirustusten mukaan pohjoissivulla metallityön opetustiloja konesaleineen ja pajoineen. Työtilojen lisäksi oli pohjoissivulla kaikkiaan viisi luokkaa. Eteläsivulla oli puolestaan tilat kone- ja sähköopin luokalle sekä tekniselle askartelulle. Rakennuksen keskellä itäsivulla oli porraskäytävä ja sisäänkäynnit aulatiloihin, joiden pohjoispuolella oli puku- ja pesuhuoneet. Rinteessä sijaitsevan rakennuksen luoteiskulmaan kellarikerrokseen tuli väestönsuojatilat sekä varastotilaa valmiille töille ja naisten pukuhuone-, wc- ja peseytymistilat. Rakennuksen toinen kerros vastasi pohjakaavaltaan suurelta osin ensimmäistä kerrosta ja käsitti puutyön opetus- ja työtilat. Lisäksi kerroksen länsisivulla oli maalaamotilat. Ullakkokerrokseen tuli rakennuksen pohjoissivulle IV-konehuoneen tilat. Rakennuksen itäsivulle piha-alueelle tuli purusiilo.

2000-luvun aikana rakennuksessa on toteutettu mittavia muutoksia varsinkin sisätiloissa, joissa opetustiloja ja paloturvallisuutta on ajanmukaistettu. Muutokset ovat olleet niin runsaita, että tässä käsitellään lähinnä merkittävimpiä ulkoasuun vaikuttaneita muutoksia sekä sisätilamuutoksia. 2000-luvun suunnitelmista ovat vastanneet vuosina 2000, 2014 ja 2017 tamperelaisen Arkkitehdit LSV Oy:n suunnittelijat. Viimeisin muutos on arkkitehti Timo Tuomolan käsialaa vuodelta 2018. Vuonna 2000 arkkitehti Markus Seppänen suunnitteli rakennukselle peruskorjauksen ja muutoksen, joista merkittävin oli rakennuksen keskellä olleen atriumpihan kattaminen lasikatolla. Lasikatolta tehtiin pulpettikattoinen korotus. Rakennuksen länsisivu rakennettiin ensimmäisen kerroksen sisäpihalle johtavan kulkuaukon kohdalta umpeen ja uuden pariovellisen kulun päälle toteutettiin katokset. Eteläsivulle toteutettiin

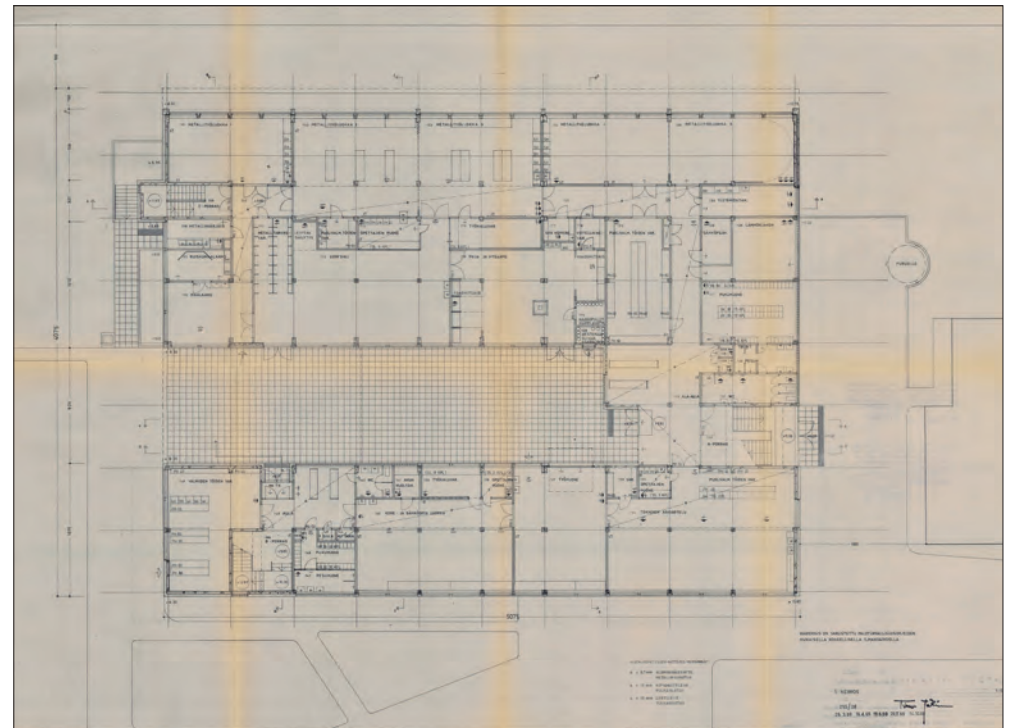
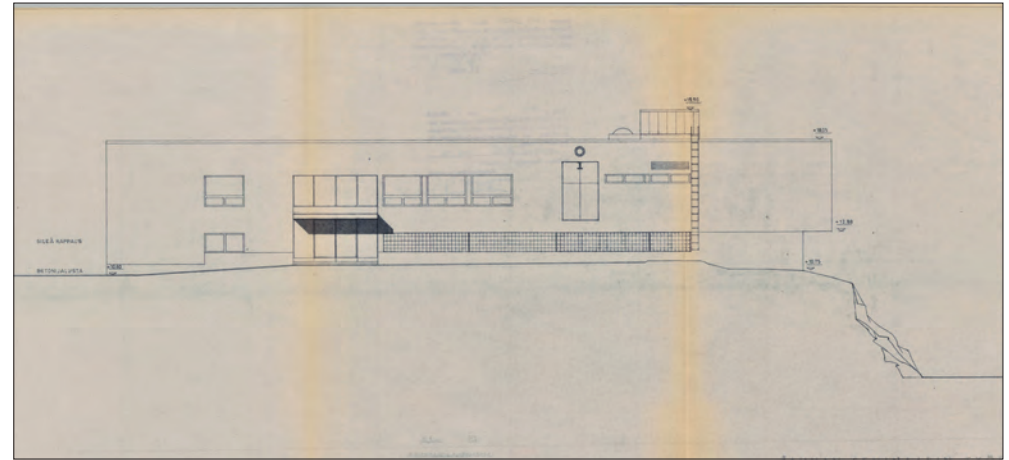
uusi sisäänkäynti. Ulkoasussa katon profiili muuttui hieman myös IV-konehuoneen kohdalla, jota korotettiin muutoksen yhteydessä uuden IV-konehuoneen lisäksi purunpoistolaitteiston tilalla. Sisätilat muuttuivat myös merkittävästi. Entiseen atriumpihaan toteutettiin länsiosaan moottoritekniikan tilat nostureineen ja rakennuksen keskelle jäänyt korkea, avoin tila tuli monikäyttötilaksi. Muissa tiloissa toteutettiin käyttötarkoituksen muutoksia ja myös väliseinämuutoksia. Itäpäähään rappukäytävän yhteyteen toteutettiin hissi.

Vuosina 2014 ja 2017 rakennuksen sisäänkäyntien yhteyteen suunniteltiin uudet palo-ovet arkkitehtien Markus Seppäsen ja Eeva Korhosen toimesta. Myös julkisivujen ikkunoihin suunniteltiin muutoksia ja esimerkiksi alkuperäiset lasitiiliseinät esitettiin korvattavaksi uusilla ikkunoilla. Myös rakennuksen muut ikkunat uusittiin alkuperäisen puitemallin mukaan.

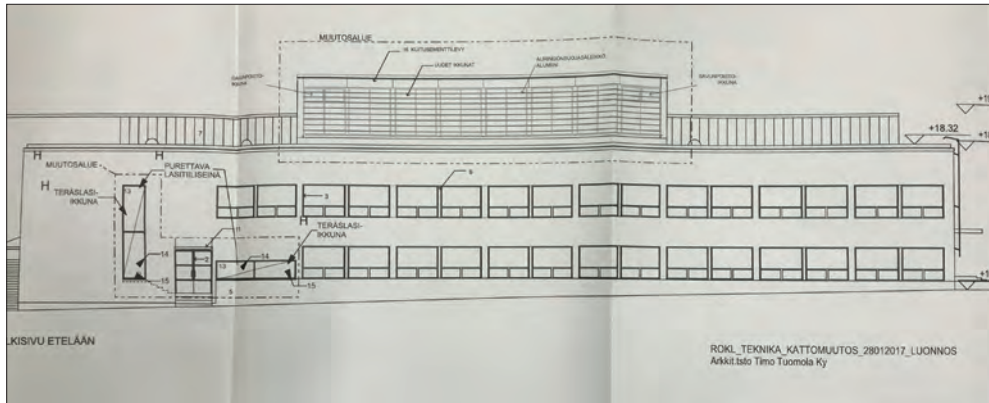
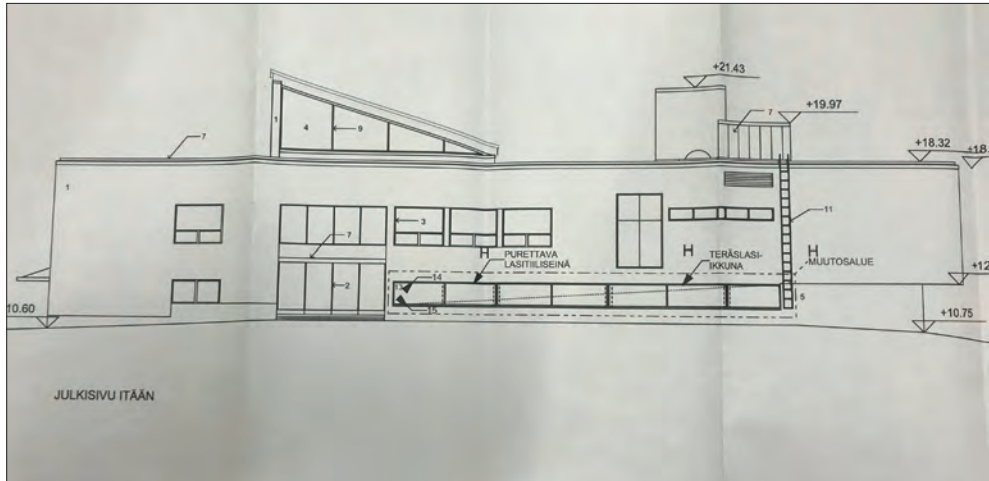
Sisäänkäyntien vieressä olevat lasitiili-ikkunat uusittiin lopulta vasta arkkitehti Timo Tuomolan vuonna 2018 suunnitteleman muutoksen yhteydessä ja korvattiin jo aiemmin esitetyillä nykyisillä teräslasi-ikkunoilla. Vuoden 2018 merkittävin muutos oli atriumpihan lasikatteen muuttaminen umpinaiseksi. Pulpettikattoisen atriumpihan katto-osan eteläseinälle toteutettiin uudet ikkunat. Samalla myös IV-konehuoneen ja purunpoistokoneiston korotettujen tilojen huopakate uusittiin.

Nykytila

1970-luvun alussa valmistunut betonirakenteinen ja alkuperäiseltä osaltaan tasakattoinen rakennus edustaa melko tyyli puhdasta 1960-luvun pelkistettyä modernismia. Horisontaalista ilmettä korostavat varsinkin pohjoisjulkisivulla nauhaikkunat sekä sisäänvedetty katutaso. Rakennus sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla kallion päällä, joka vielä korostaa sen massiivisuutta. Rakennuksessa on alun perin ollut 1960-luvun arkkitehtuuri-ihanteille tyypillinen atriumpiha, joka on katettu 2000-luvulla toteutetuissa muutoksissa. Myös sisäpihalle johtava käytävä on rakennettu umpeen samassa yhteydessä. Sisäpiha oli alun perin katettu lasikatteella, joka muutettiin nykyiseksi umpikatoksi lähivuosina. Muutos erottuu julkisivulla katolla olevana melko kookkaana pulpettikattoisena korokkeena ja samalla se on rikkonut rakennuksen alkuperäistä horisontaalista ilmettä. Rakennuksen kaikki ikkunat ovat uusittu nykyisillä metallipuitteisilla ikkunoilla pääosin alkuperäisen puitemallin mukaisesti. Entiset lasitiiliseinät on korvattu teräslasi-ikkunoilla. Eteläisivulla aukotus on jonkin verran muuttunut esimerkiksi uuden sisäänkäynnin seurauksena. Rakennuksen sileä valkoinen rappaus noudattaa alkuperäistä ilmettä. Vesikatteena on huopakate. Rakennuksen itäpään pääsisäänkäynnissä on havaittavissa edelleen alkuperäisiä piirteitä kahdessa kerroksessa olevine nauhaikkunoineen. Itäpäässä on myös erillinen purusiiilo. Sisätilat on muutettu merkittävästi sekä tilajärjestykseltään että pinnoiltaan. minnallista historiaa ajatellen rakennus ilmentää myös 1960-luvulla tapahtunutta käsityöopettajien koulutuksen tuloa osaksi seminaarin toimintaa. Rakennus kuuluu

Rakennuksen julkisivu itään ja ensimmäisen kerroksen pohjapiirros vuoden 1969 rakennuspiirustuksissa. Suunnittelija arkkitehti Timo Jokinen. (Rakennuspiirustukset Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.)

Julkisivut itään ja etelään vuoden 2018 muutospirustuksissa. Suunnittelija arkkitehti Timo Tuomola. (Rakennuspiirroksat Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.)

Arviointi

Rakennuksessa lähivuosikymmeninä toteutetuista melko runsaista muutoksista huolimatta se edustaa edelleen tunnistettavaa 1960-70-lukujen julkisen rakentamisen arkkitehtuuria yksityiskohtineen. Muutokset ovat kuitenkin olleet sen verran mitta-
via, että ne ovat vaikuttaneet rakennuksen säilyneisyyteen ja siten myös rakennus-
taiteellisiin arvoihin. Vaikka ulkoasu on paikka paikoin uudisrakennusmainen, on
rakennuksella kuitenkin vielä sekä historiallista että rakennushistoriallista arvoa. Ra-
kennus ilmentää Rauman seminaarin 1950-luvulla alkanutta modernisaatiota sekä
koko kaupunkia ajatellen aikakautensa runsasta koulurakentamista. Seminaarin toi-

osana seminaarialueen luoteiskulman 1950-luvulta lähtien rakentuneeseen moder-
niin kokonaisuuteen, johon liittyy arkkitehtonisesti myös viereisellä tontilla sijaitseva
entinen tyttölyseo. Sekä seminaarin Tornirakennus, Teknika ja edellä mainittu tyttö-
lyseo muodostavat Karjalankadun varrelle rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuval-
lisesti merkittävän modernin arkkitehtuurin kokonaisuuden.

Valtakunnallisesti merkittävään seminaarialueeseen historiallisesti kiinteästi liitty-
vä rakennus suositellaan tulevassa kaavoitustyössä huomioitavaksi vastaavin suoje-
lumerkinnöin kuin seminaarin Tornirakennus sekä puutarharakennus.

Arvot: Historiallinen, rakennushistoriallinen ja kaupunkikuvallinen

Suojelutilanne: Rakennuksella ei ole aikaisempaa suojelumerkintää.

Rakennuksen nauhajulkisivut ja alkuperäiset piirteet ovat edelleen havaittavissa runsaista
muutoksista huolimatta.

3.11. Teletalo

- Valmistumisvuosi 1978-79
- Suunnittelija arkkitehti Kalle Rääke 1978

Historiaa

Rakennuksen suunnitteli arkkitehti (SAFA) Kalle Rääke (Kontio-Rääke-Kilpiä arkkitehdit Oy) vuonna 1978. Rakennus toteutettiin tyyllisesti sopimaan ruokalarakennuksen jatkeeksi ja yhdistettiin ruokalaan rakennusten väliin toteutetulla puhtaaksimuuratulla tiilaidalla. Rakennus edusti rakennusajankohdalleen tyyppillistä massaltaan suorakaiteen mallista tasakattoista rakentamista, jossa vuorauksena oli puhtaaksi muurattu tiili sekä vaakalaudoitus räystäslautoissa ja ikkunoiden välissä. Yksiruutuiset ikkunat edustivat myös kookkaampaa tuuletusluukullista mallia. Rakennuksen kellariin, joka oli pinta-alaltaan hieman suurempi kuin maanpäällinen osa, tuli laitesali sekä voimalaite- ja ilmastointihuoneet. Yläkertaan johti kierreportaat. Rakennuksesta suunniteltiin myös yhdyskäytävä Seminaarikadun alitse. Samalla Seminaarikadun alle kaavailtiin paikoitustilaa. Teletalon pohjoispuolelle tuulimyllyn kohdalle kaavailtiin myös myöhemmin toteutettavaa maanalaista laajennustilaa. Rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen tuli piirustusten mukaan päivystystilat, akkuhuone, virkistys huone, sosiaalitulat sekä tavaran vastaanotto- ja purkaushuone. Rakennus on säilynyt ulkoasultaan alkuperäisenä.

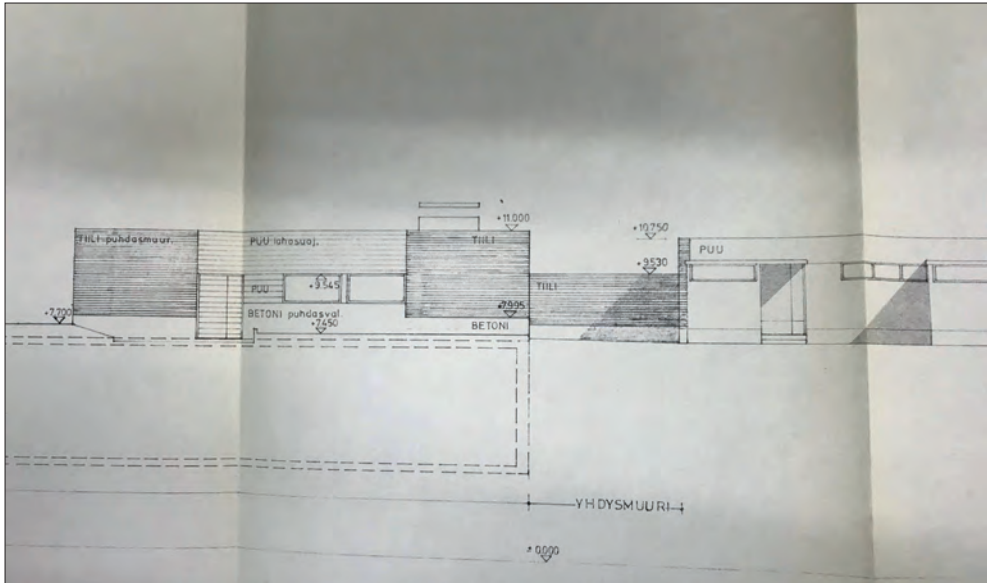
Nykytila ja arviointi

Ulkoisesti alkuperäisessä asussaan säilynyt teletalo on suunniteltu vuonna 1978 Ruokalarakennuksen jatkoksi ja edustaa tyyllisesti tyyppillistä aikansa massoitteeltaan suorakaiteen mallista ja voimakkaan horisontaalista suunnittelua. Rakennus on kuitenkin rakennustaiteellisesti itsessään melko vaatimaton eikä sinällään liity seminaarin toimintaan. Ruokalarakennus tulee hyvin suurella todennäköisyydellä häviämään, jolloin teletalo jää irralliseksi yksittäiseksi aikakautensa rakennustavan edustajaksi tontin itälaidalle ja rakennus ei ole itsessään kaupunkikuvallisesti merkittävä. Edellä esitettyihin syihin nojaten rakennus jää arvioinnin ulkopuolelle.

Arvot: -

Suojelutilanne: Rakennuksella ei ole vuoden 2009 asemakaavassa suojelumerkintää, ja mikäli viereinen ruokalarakennus tulee häviämään, ei sellaiselle ole edellytyksiä myöskään jatkossa.

Yläkuvassa sivu länteen ja ruokalarakennukseen kiinni tullut tiilialta vuoden 1978 rakennuspiirustuksissa. Suunnittelija arkkitehti Kalle Räike. (Rakennuspiirros Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.)

Lähdeluettelo

Heino, Ulla: *Rauma - Idylliä ja tehokkutta 1875-2000*. Rauma 2002.

Maunu Häyrynen, Eeva Raike, Anna Riionheimo & Hilikka Viitala (toim.): *Vihreä perintö - Satakunnan historialliset puutarhat*. Luontotalo Arkki / Satakunnan Museo. Pori 2009.

Nurmi-Nielsen, Anna: *Rauman seminaari*. Rakennusinventointi. Rauman museo 1996.

Tammi, Mervi: *Rauman Seminaarinmäki*. Tampereen Teknillinen korkeakoulu. Arkkitehtuurin historian ja teorian laitos. 2000.

Suomen viimeinen seminaaripuutarha sijaitsee Rauman kampuksella: ”Puutarhojen perustamista pidettiin jopa kansallistehtävänä”. Turun ylioppilaslehti Tykkäri 20.9.2018.

Rakennuspiirustukset:

Kansalliarkisto

Rauman kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.

Kaavaselostukset ja muu vastaava aineisto Rauman kaupungin kaavoitus.

Vanhat valokuvat:

Finna / Museovirasto

Satakunnan Museo

Ilmakuvat Rauman kaupungin karttapalvelu.